REVISTA MUSICAL CATALANA NÚM. 372

REVISTA MUSICAL CATALANA

WWW.REVISTAMUSICAL.CAT

372

LA CASA DELS CANTS

PALAU VINCLES

+ **FESTIVAL DE TORROELLA**
40 ANYS DE LA MILLOR MÚSICA

+ **MUSEU ALBÉNIZ**
UN SECRET DE CAMPRODON

JOYCE DiDONATO

UNA MEZZOSOPRANO POLIFACÈTICA

DOSSIER UN CINQUANTENARI PER REIVINDICAR ROBERT GERHARD

9 771887 598003 00372

MAIG - AGOST 2020 | 6€

FRENEM EL VIRUS PROTEGINT LA CIUTADANIA COM HEROÏNES

Cada decisió, cada inversió i cada intervenció que es pren es fa per avançar en la lluita contra el coronavirus. Seguim fent costat cada dia als i les professionals i la ciutadania per frenar el coronavirus. Seguim treballant cada dia en equip.

#JoActuo #QuedatACasa

Generalitat de Catalunya

7,5 Milions de futurs

EDITORIAL

Albert Torrens *Director*

AL TANCAMENT d'aquesta edició ens trobem immersos en unes circumstàncies extraordinàries, inimaginables fa tan sols unes poques setmanes i de conseqüències imprevisibles, tant a curt com a llarg termini. Encara a cop calent, però, ja resulta evident que seran globals i duradores. La irrupció de la COVID-19 causa estralls en forma de crisi sanitària, econòmica i també d'una manera molt trasbalsadora en l'àmbit cultural, i el sector de la música en viu, de naturalesa sempre fràgil, ja ha rebut un cop –com a mínim– molt greu. Malgrat que els equipaments s'han reinventat per fer arribar els seus continguts a través de les xarxes i el col·lectiu de músics –amb controvèrsies– lluita per mantenir l'ànim amb actuacions espontànies, l'anècdota no pot amagar la gravetat de la situació. Tampoc com a mitjà de comunicació que som, aquesta vegada no podem estar segurs d'arribar puntuals als nostres lectors i, en tot cas, la incertesa plana sobre bona part del que anunciem. Amb tot, creiem convenient oferir els continguts que havíem estat preparant fins avui i treballem intensament per seguir i fer-vos seguir de prop els esdeveniments. Així, la mezzosoprano americana Joyce DiDonato, malauradament, no protagonitzarà a Barcelona la doble cita –al Liceu i al Palau– que tenia prevista, i amb motiu de la qual vam parlar-hi fa unes setmanes. Però mantenim l'homenatge al compositor Robert Gerhard, que ens havíem compromès a reivindicar, i presentem un dossier que en recull dades biogràfiques, una selecció discogràfica i el testimoni dels qui el van conèixer.

NOTA INFORMATIVA

Les informacions publicades en aquest número de la Revista eren correctes en fer el tancament de l'edició. Però a causa de les circumstàncies excepcionals que travessem, som conscients del risc que pateixin canvis.

En aquests temps difícils, resulten inspiradores les paraules que va escriure en la seva única col·laboració signada en aquesta Revista –va col·laborar més sovint a «Mirador»–, en un doble número especial (setembre-octubre del 1922) dedicat a Felip Pedrell, que acabava de morir: *"L'artista no és sols un místic, visionari, de la bellesa, però encara i ademés un home de sentits vivents i tremidors, i l'obra vista en somni encén al fons de l'esperit un neguit que no s'apaga sinó quan ella, perfeta, esdevé magníficament present i manifesta als sentits corporals".*

D'altra banda, l'estiu ja truca a la porta i els festivals, que podrien ser dels primers a reprendre l'anhelada normalitat, s'enfronten segurament a la seva edició més difícil. Per això centrem la nostra mirada en aniversaris rodons, com el quarantè del Festival de Torroella i el desè que havia de celebrar el Festival de Música Antiga dels Pirineus (FEMAP) que, a més, celebrava els cinc-cents anys del compositor Joan Brudieu. Així mateix, proposem el Festival d'Ais de Provença a la secció Escenaris del Món i dediquem un reportatge al Museu Albéniz de Camprodon. També destaquem la programació del Palau de la Música entre les noves temporades que ja s'han començat a presentar, conjurades entre totes que la cultura sigui l'únic virus que ens permetem d'incubar.

Per a tothom són dies de males notícies, d'expectatives frustrades i d'incerteses. Però davant la sensació d'apocalipsi tal vegada inevitable, ens cal mantenir més que mai la mirada esperançada en el futur i evitar que la paràlisi del país no ens impedeixi d'avançar ja des d'ara en la resolució dels problemes, convençuts de l'esforç col·lectiu i confiats que tot anirà bé.

LES SECCIONS DESTACADES DE L'RMC

1

CATALUNYA MÚSICA

A partir d'aquest número ampliem la col·laboració amb Catalunya Música, l'emissora de música clàssica de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, a la qual dediquem dues pàgines que ens permetran conèixer més a fons les novetats d'una programació divulgativa i informativa que aposta, aquesta temporada, per una obertura musical i de continguts.

2

LA CASA DELS CANTS

Les pàgines dedicades a l'actualitat de la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música ofereixen una mirada detallada a l'activitat dels cors de l'entitat al llarg de la propera temporada de concerts, així com una entrevista a Susana Serrano, gerent del projecte Palau Vincles que es troba en procés de renovació per agafar un nou impuls.

3

IFMuC

D'acord amb l'alternança entre tres institucions –la Biblioteca de Catalunya, la Universitat Autònoma de Barcelona i el Centre de Documentació de l'Orfeó Català– iniciada al número anterior, el CEDOC s'estrena en aquest amb un article que presenta en línies generals el fons de partitures que l'Orfeó Català ha anat documentant d'ençà dels seus inicis.

REVISTA MUSICAL CATALANA

WWW.REVISTAMUSICAL.CAT

Núm. 372 • Maig-Agost 2020
6a Època • Any XXXVI

www.revistamusical.cat
facebook.com/revistamusicalcatalana
twitter.com/RevistaMusCat
Instragram/revistamusicalcat

Direcció: Albert Torrens
direcciormc@palaumusica.cat
Tel.: 93 295 72 26

Redacció: Teresa Martínez
revista@palaumusica.cat
Tel.: 93 295 72 28

Col·laboren en aquest número: Francesc Xavier Alern, Josep Barcons, Antoni Colomer, Jaume Comellas, Ana María Dávila, Sílvia Díez, Carlos Duque, Albert Ferrer Flamarich, Miquel Gené, Pep Gorgori, Marta Grassot, Pere Andreu Jariod, Martí Marimon, Javier Pérez Senz, Jorge de Persia, Aurèlia Pessarrodona, Roger Pibernat, Santi Riu, Quim Roser, Martí Sancliment, Albert Torrens, Lluís Trullén, Eduard V. Patsi i Jacobo Zabalo.

Publicitat: Albert Torrens
direcciormc@palaumusica.ca
Tel.: 93 295 72 26

Edita: Fundació Orfeó Català-Palau de la Música Catalana

PALAU DE LA MÚSICA ORFEÓ CATALÀ

Mariona Carulla i Font, presidenta
c/ Palau de la Música, 4-6
08003 Barcelona
Tel.: 932957200
Telèfon d'atenció al client: 902442882
(de dilluns a dissabte, de 9.30 a 21 h)
www.palaumusica.cat
www.orfeocatala.cat

Realització editorial:
som la cultura de tots
www.som.cat

Coordinació: Sílvia Díez i Toni Quero

Disseny editorial: Cristina Ristol

Impressió: Novoprint

Distribució
UDL Libros

Dipòsit legal: B-34.432/83
ISSN: 1887-2980
Membre de l'APPEC
Membre de CEDRO
Versió digital: iQuiosc.cat

Portada: Joyce DiDonato
Foto: Simon Pauly

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

Els articles publicats a la «Revista Musical Catalana» expressen només l'opinió de l'autor. «Revista Musical Catalana» no mantindrà correspondència amb els autors d'originals no encarregats i enviats espontàniament a la Redacció.

EDITORIAL 3

PASSACAGLIA 6

A 4 BANDES 10

EN PORTADA
JOYCE DIDONATO
La veu més versàtil 12

REPORTATGE
JOAN BRUDIEU
El músic de les muntanyes 18

ACTUALITAT
LES PERSPECTIVES DEL PALAU
La temporada 2020-21 22

REPORTATGE
EL MUSEU ISAAC ALBÉNIZ DE CAMPRODON
Un fons documental de gran interès 26

REPORTATGE
LA JOVE ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA
Cinc anys d'il·lusió 30

ACTUALITAT
FESTIVAL DE TORROELLA
L'espertit del Festival en la quarantena edició..... 34

DOSSIER
ROBERT GERHARD (1896-1970)
50 ANYS DE LA SEVA MORT
Un compositor a l'avantguarda 40
Gravant Gerhard..... 44
L'intel·lectual humanista..... 48

REFLEXIÓ
L'ELOQÜÈNCIA DEL SILENCI
i altres paradoxes del significat musical..... 52

L'ÀNIMA DEL SO
XAVIER PUERTAS
La corda fonamental 56

LA CASA DELS CANTS

LA FAMÍLIA CORAL EN LA NOVA TEMPORADA DEL PALAU 62

ELS NOSTRES CORS 66

SUSANA SERRANO 68

EL COMPOSITOR

JOHANN SEBASTIAN BACH

L'univers fet partitura 72

ESCENARIS DEL MÓN

FESTIVAL D'AIS DE PROVENÇA

Paradís musical a la Provença 74

CATALUNYA MÚSICA

EL COMPOSITOR DE LA SETMANA

dedicarà cinc programes a Hèctor Parra 78

ACCENTS 80

MÚSICA ENCREUADA 87

FONS MUSICALS 88

INVESTIGADORS 89

MELÒMANS

ARMAND PUIG

Teòleg i escriptor 90

GETTY

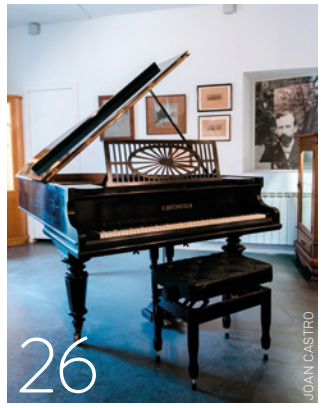

JOAN CASTRO

A. BOFILL

La nostra Revista té banda sonora. Escolta-la al nostre web

COL·LABOREN EN AQUEST NÚMERO

Ana María Dàvila
periodista especialitzada en l'àmbit cultural, i particularment en temes de música, ens descobreix la faceta més humana del compositor ***Robert Gerhard*** *mitjançant els seus familiars i amics.*

Jorge de Persia
s'ha especialitzat en l'estudi de la música en les cultures i les societats espanyola i catalana. És el responsable del ***Museu Isaac Albéniz de Camprodon*** *i ens presenta aquest fons documental de gran interès.*

Lourdes Morgades
periodista cultural i responsable de continguts del ***Festival de Torroella de Montgrí****, s'endinsa en l'esperit musical de Torroella i el Festival, que celebra la 40a edició.*

Francesc Xavier Alern
és doctor en musicologia. Combina la docència com a professor associat a la UAB amb la interpretació, la recerca i la crítica musical. Ens parla de ***Joan Brudieu****, un dels compositors més importants del Renaixement*

Carlos Duque
és compositor de música de cinema i televisió i doctor en composició musical per la Universitat de Huddersfield. Centra la seva investigació en la música per la imatge i en la vida i l'obra de ***Robert Gerhard****.*

PASSACAGLIA

TEXT *Pere Andreu Jariod*

EL *TRAVEL SAX* I EL *POCKETPIANO*

NOUS INSTRUMENTS

NASCUTS A CATALUNYA

DOS PROJECTES TECNOLÒGICS, tots dos impulsats des de casa nostra, han revolucionat el món dels instruments musicals aquests últims temps, concretament en el món del saxo i el piano. Tots dos tenen com a objectiu principal facilitar l'estudi i la pràctica d'aquests instruments, en qualsevol lloc. Només cal un dispositiu electrònic associat, ja sigui un mòbil o un ordinador. No volen substituir, en cap cas, el piano ni el saxo originals, sinó esdevenir-ne un complement. A més, ambdós han buscat que l'experiència de tocar aquests nous instruments electrònics s'acosti al màxim possible als originals, tant pel que fa al tacte com al so. Ramon Mañas és l'impulsor del *Travel Sax*, mentre que Josep Bergadà va idear el *PocketPiano*. Ells en són els ideòlegs, però al darrere hi ha molta gent, molts assajos i prototips diversos, que finalment han donat com a fruit dos instruments electrònics que han generat interès en molts països i que aquest any es comencen a comercialitzar i distribuir arreu del món. Més informació: *ja.cat/travelsax* | *pocketpiano.com*.

QUE CURIÓS!

LA *FANTASIA* DE WALT DISNEY

EL 13 DE NOVEMBRE DE 1940 S'ESTRENAVA aquest gran homenatge que Walt Disney va dedicar a la música clàssica. Una *pel·lícula concert*. Un projecte ambiciós... i arriscat. Sense diàlegs, només música, il·lustrada amb dibuixos animats. I Mickey Mouse, com a generador i motor del projecte, en el rol d'aprenent de bruixot. Amb les presentacions de Deems Taylor i la música interpretada per Leopold Stokowski al capdavant de l'Orquestra de Filadèlfia. Riquesa visual i també de so, enregistrat en diversos canals d'àudio. Un sistema innovador, batejat amb el nom de *fantasound*, que va obligar a condicionar els teatres on es va projectar la pel·lícula durant els primers mesos.

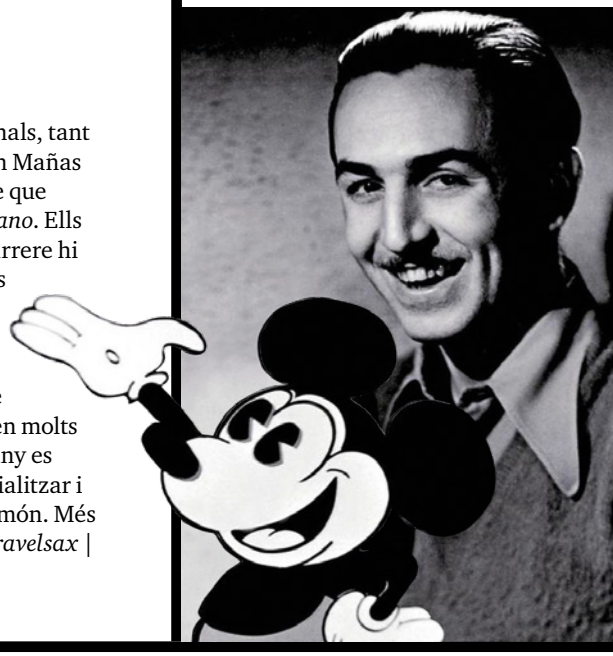

EFEMÈRIDES

20 ANYS

S'han complert de la mort del músic Xavier Turull. Deixeble de Joan Massià, Yehudi Menuhin i Antoni Brossa, Turull va destacar com a intèrpret de violí, compositor i pedagog musical. En aquest últim àmbit va ser catedràtic de violí i director del Conservatori Municipal de Música de Barcelona.

50 ANYS

Compleix la Federació Corals Joves de Catalunya, que va començar la seva activitat durant el curs 1969-70 sota el nom de Grups Intermedis de Catalunya format pels joves provinents de les corals infantils. Distingida amb el Premi Nacional de Cultura Popular, l'any 2000 va adoptar el nom actual i el 2015 es va refundar.

80 ANYS

De l'estrena del *Concierto de Aranjuez* de Joaquín Rodrigo. La primera audició va tenir lloc al Palau de la Música Catalana. El solista fou Regino Sainz de la Maza, acompanyat per l'Orquestra Filharmònica de Barcelona, dirigida per César de Mendoza Lasalle.

125 ANYS

Del naixement a Barcelona de Concepció Supervia i Pascual –més coneguda com a Conxita Supervia–, una de les més grans mezzosopranos del nostre país. Va dur a terme una carrera internacional molt important, que es va veure truncada per una mort prematura, amb només 40 anys.

EL TRESOR

UN VIATGE DE 400 ANYS

El Museu de la Música de Barcelona disposa d'un conjunt de tres instruments de corda polsada únics al món. Els fa singulars que tots tres són del primer terç del segle XVII i provenir del mateix palau de la ciutat de València. Es tracta d'un llaüt i dos arxillaüts d'origen venecià en un estat de conservació excel·lent. Actualment s'exposen de manera conjunta en una de les vitrines del Museu.

SARA GUASTEVI - MUSEU DE LA MÚSICA DE BARCELONA

ACTUALITAT**MUSICAL**

ELS *24 CAPRICIS* DE CERVELLÓ

El compositor Jordi Cervelló ha enllestit no fa gaire els seus *Capricis per a violí sol*, un recull de peces que va iniciar cap a l'any 1996 i que ha anat completant en diferents etapes, sobretot aquests últims anys. L'editorial Boileau n'ha fet l'edició i el violinista Markus Placci els enregistrarà properament a la ciutat de Boston.

VALLS TORNARÀ A TENIR ORGUE

El taller del mestre orguener Gerhard Grenzing, al Papiol, està enllestint un nou orgue per a l'església de Sant Joan de Valls, que s'inaugurarà a final d'any. Aquest instrument, de 13 tones de pes i 14 metres d'alçària, tindrà 1.300 tubs i 22 registres –ampliables al doble–, i disposarà de tres teclats i un pedaler. El projecte es pot seguir a través del web *orguevalls.cat*.

ADEU A JOSEP DOLCET

El musicòleg va morir el 5 de març passat, als 58 anys. Dolcet, cofundador de l'editorial Tritò i col·laborador de diverses institucions musicals, entre les quals la «Revista Musical Catalana», va destacar especialment en la recuperació del patrimoni musical català del Barroc i el Classicisme descobrint i editant moltes partitures dels germans Pla, i de Terradellas, Carnicer o Sor, entre molts d'altres.

SIDOKUS A LA XINA

L'editorial People's Music Publishing House ha adquirit la llicència per a l'edició i distribució a la Xina dels quatre volums editats fins ara de sidokus, els sudokus musicals ideats pels germans Bernat i David Puertas. Des que van aparèixer, l'any 2005, s'han venut més de 25.000 llibres d'aquests passatemps musicals, sobretot a Alemanya.

LA MÀQUINA DEL TEMPS

"VEURE PER UN FORAT EL DIA A DIA DE BACH"

Per a la directora del Cor del Gran Teatre del Liceu, Conxita Garcia, Johann Sebastian Bach és un dels seus compositors de capçalera. *"És un personatge que m'encurioseix molt. M'agradaria saber com gestionava el temps per compondre, com creava amb el poc temps que tenia, i a més amb la complexitat de la simbologia i la numerologia que s'amaguen al darrere de les seves obres. Com s'ho feia?"* Aquest, però, no és l'únic dubte que voldria resoldre. També donaria el que fos per saber *"com sonava la* Passió segons sant Mateu *a Leipzig, a la seva època, amb la utilització del gran orgue; en realitat com sonava tota la música antiga"*. Per a Conxita Garcia, el compositor barroc alemany és present en la seva vida, tot i les seves obligacions dins l'àmbit operístic. *"Quan necessito escoltar una cosa equilibrada, em poso Bach, i de seguida em centra. I m'atrau molt també el* swing, *el ritme que trobes en la seva música"*.

Conxita Garcia

MICHAL NOVAK

JORDI BORRÀS

MIREIA CAPDEVILA I CANDELL
Girafulls

ELS OFICIS DE LA MÚSICA

NASCUDA A BARCELONA, VA ESTUDIAR flauta i piano i és llicenciada en història. La seva activitat principal és la recerca historiogràfica, tot i que no és la seva única ocupació. Des de l'any 2007 es dedica de manera professional a passar pàgines de partitures, en concerts amb presència de piano. En pot fer una vintena per temporada. S'autoanomena *girafulls*, a partir de l'adaptació al català del terme anglès *page turner*. La Mireia va començar al Palau substituint Montserrat Badal, la seva professora de flauta i qui des de feia més de vint anys es dedicava a aquesta funció al Palau. Més endavant la van anar cridant també d'altres escenaris, com L'Auditori, el Liceu i d'algun festival d'estiu.

Descriu la feina com una activitat de molta responsabilitat, però amb poca visibilitat, i es considera una afortunada de poder viure la música des d'un lloc privilegiat.

CELEBRANT ELS 100 ANYS DE L'ORQUESTRA PAU CASALS

LA FUNDACIÓ PAU CASALS HA ORGANITZAT UNA SÈRIE D'ACTIVITATS i concerts per celebrar el centenari del primer concert de l'Orquestra Pau Casals. El tret de sortida serà un acte de presentació el 17 de juny al CaixaForum de Barcelona, amb la presència de Marta Casals Istomin. El dia 18 el violoncel·lista Steven Isserlis i la pianista Connie Shih actuaran en la Diada Pau Casals, que cada any té lloc al Palau de la Música Catalana. I els dies 19, 21 i 22 de juny l'Auditori de Barcelona acollirà els Concerts del Centenari. Hi actuaran, per aquest ordre, la Camerata Salzburg, amb el violoncel·lista Edgar Moreau com a solista; l'Orchestra of the Age of Enlightenment, amb la presència del pianista Stephen Hough i direcció de Sir Mark Elder, i l'Orchestre de París, amb el violinista Christian Tetzlaff i Hanny Lintu com a director. El 10 de juliol l'Orquestra Camera Musicae, dirigida per Jordi Mora, oferirà un concert a l'aire lliure al Vendrell. I el mateix conjunt, dirigit per Salvador Mas, actuarà al Palau el 13 d'octubre, en el Concert del Centenari de l'Orquestra Pau Casals; serà el mateix dia, al mateix escenari i amb el mateix programa que fa cent anys. També a l'octubre s'inaugurarà una exposició simultània al Museu Pau Casals del Vendrell i al Museu de la Música de Barcelona. Més informació: *2020.paucasals.org*.

18 DE JUNY STEVEN ISSERLIS I CONNIE SHIH AL PALAU DE LA MÚSICA

Orquestra Pau Casals
1920-2020

ANTONI PIZÀ

UN CEMENTIRI A BROOKLYN

O QUI VA INVENTAR EL JAZZ

LA MÚSICA DE CLAUDI S. GRAFULLA (MENORCA, 1812-NOVA YORK, 1880), L'IMPROBABLE INVENTOR DEL JAZZ, CONTINUA ESSENT TAN POPULAR ARA COM AL SEGLE XIX. Com tantíssims altres turistes, fa uns anys a Viena vaig voler anar al Cementiri Central per veure les tombes de Schubert, Beethoven i la família Strauss. I fa temps, a París, també vaig visitar el Père Lachaise per veure els sepulcres de Chopin, Bizet i Jim Morrison. Possiblement els cementiris de Nova York no tenen les llumenàries musicals de Viena o París, però els qui visitin NY, ara que s'apropa el bon temps, es poden aventurar a anar al bellíssim Cementiri de Green-Wood, al barri de Brooklyn.

Un dels grans que hi descansa és Leonard Bernstein. Un altre –menys conegut, però d'importància cabdal– és Claudi S. Grafulla. Nascut i format musicalment a Menorca, el 1838 va emigrar als EUA. Les seves facultats com a intèrpret, director, arranjador i compositor de música per a banda militar eren tals que, durant prop de quaranta anys, a més de participar professionalment en desfilades i maniobres, va organitzar uns populariíssims concerts i balls en què es tocava música seva, fragments d'òperes i sobretot tota mena de melodies ballables.

La seva música, sorprenentment, no només es continua tocant tant o més que fa gairebé dos-cents anys, i a Youtube trobareu centenars –ho heu entès bé– d'enregistraments de les seves obres, sinó que ara fins i tot és considerat un predecessor del jazz. Alguns, hiperbòlicament i erròniament, han arribat a dir que Grafulla va ser "l'inventor" del jazz. No serà tant, francament. El que sí que va fer aquest menorquí és posar de moda el *quick step*: un arranjament sincopat, i per tant ballable, de melodies d'òpera. Escolteu, si no, la seva versió del *Freischütz* de Weber. És improbable que algú faci tot el camí fins al Cementiri Green-Wood a Brooklyn just per veure la modestíssima tomba d'aquest músic menorquí, però a pesar que avui dia ningú no en recorda el nom –és cert–, la seva música continua essent interpretada per pràcticament totes les bandes de música dels EUA. I això, crec jo, no és poc.

Antoni Pizà (Felanitx, Mallorca, 1962) és professor al Centre de Postgrau de The City University of New York i director de la Foundation for Iberian Music, centre integrat a la mateixa universitat. Ha publicat nombrosos llibres i articles sobre la música de les Balears, entre molts altres temes, i diversos reculls d'assaigs periodístics. El seu darrer llibre és *Música de jazz: conferències de 1935 de Baltasar Samper* (2019).

CARTA OBERTA A FAVOR DE LA CULTURA

Fins a 95 Premis Nacionals de Cultura, entre els quals hi ha músics catalans, com Jordi Savall, Antoni Ros Marbà, Benet Casablancas, Josep Colom o el Quartet Casals, entre d'altres, han signat una carta adreçada als responsables polítics de Cultura demanant-los que *"prenguin mesures urgents, immediates i dotades de concreció pressupostària"*, com a conseqüència de la crisi generada per la COVID-19.

NITS DE JAZZ A LA PEDRERA

El terrat de La Pedrera tornarà a acollir actuacions de jazz a l'estiu, gràcies a La Pedrera Jazz 2020. Seran catorze propostes, els divendres i dissabtes al vespre, entre el 12 de juny i el 12 de setembre. La iniciativa, impulsada per la Fundació Catalunya La Pedrera, vol donar protagonisme especialment als joves músics catalans.

FESTIVAL PAU CASALS DEL VENDRELL

Del 10 al 22 de juliol el Vendrell celebrarà la 40a edició del seu festival d'estiu amb un seguit de concerts i activitats. Enguany, a més, coincideix que la ciutat és la Capital Catalana de la Cultura i per això han titulat el festival *Pau Casals al Vendrell*, tot dedicant una atenció especial als aniversaris de l'Orquestra Pau Casals i de Beethoven.

SCHUBERTÍADA

Vilabertran acollirà del 14 al 30 d'agost una nova edició del festival que dedica a Schubert. Els dos eixos principals seran la cançó poètica i el quartet de corda. Hi destaca la presència d'artistes habituals, com Matthias Goerne o Juliane Banse, i quartets de corda com els Casals, Quiroga, Gerhard o Cosmos. Dos dels concerts es faran per primer cop a Castelló d'Empúries.

GRAVAR CED

LA INDÚSTRIA DISCOGRÀFICA HA VISCUT, I ENCARA VIU, EN TRANSFORMACIÓ CONSTANT. MOLTES BOTIGUES HAN TANCAT I LA MAJORIA DEL CONSUM MUSICAL ES FA ACTUALMENT A TRAVÉS D'INTERNET, ESPECIALMENT DES DELS DISPOSITIUS MÒBILS.

Però... ¿té sentit avui dia continuar enreg

ARNAU TOMÀS
Violoncel·lista

"Potser sí que el CD físic s'extingirà, però les gravacions s'han de poder seguir fent, perquè la interpretació està en evolució permanent"

Defenso el disc, no només pel fet de gravar-ne. Com a consumidor de música clàssica, crec que és fonamental disposar a casa de gravacions, en el format que sigui. Considero ideal i molt saludable que tothom pugui tenir accés als enregistraments. També és cert que hi ha menys consumidors de CD físics. De fet, actualment els intèrprets venem els discos quasi exclusivament als concerts. Són com un *souvenir*, un record. A mi m'agrada molt més gravar que fer concerts. Si pogués, em dedicaria només a produir discos. A la sala de gravació aprens les obres com mai, la convivència amb la peça és molt més intensa que quan la toques en concert. També la figura del tècnic hi és molt important: ha de ser crític, però alhora tenir una sèrie de qualitats –com ara conèixer la psicologia dels intèrprets–, no només una bona oïda. Potser sí que el CD físic s'extingirà, però les gravacions s'han de poder seguir fent, perquè la interpretació està en evolució permanent. És bo que cada generació tingui l'oportunitat de gravar. Ara ens toca a nosaltres, però jo espero que generacions futures puguin dir-hi la seva, i deixar enregistrat també el que pensen de Beethoven o Haydn, igual que nosaltres hem pogut aprendre de les gravacions antigues. Això no pot morir i jo crec que no morirà.

MARTÍ FERRER
Cofundador de Ficta Edicions

"Fer enregistraments de qualitat, tant de recuperació patrimonial com de compositors emergents, és clau per a la promoció de l'obra i del creador"

Quan parlem de recuperació patrimonial i de compositors emergents, que són dos pilars fonamentals del que fem a Ficta, fer enregistraments de qualitat d'aquesta música és clau per a la promoció de l'obra i del creador. Cal que sigui de qualitat, perquè especialment en la recuperació del patrimoni musical català és possible que siguin la versió de referència (i única) durant molt de temps. Aquests enregistraments haurien de desvetllar l'interès de programadors i intèrprets per aquelles obres i alhora posar-les a disposició del gran públic. El disc compacte és un objecte que les plataformes de distribució digital per descàrrega o *streaming* no han aconseguit eliminar del tot, malgrat que cada cop és més difícil distribuir-los i comprar-los. El CD, moltes vegades, s'adquireix com a record tangible d'aquell moment inoblidable d'un directe i ens permet connectar una mica més amb l'intèrpret. De fet, s'ha convertit, en molts casos, en una eina de promoció d'aquest. La distribució digital és fantàstica perquè ens permet fer arribar la nostra música i els nostres intèrprets arreu, on no arribaria mai un CD físic. Es perd una part important de l'experiència de tocar, llegir, olorar l'objecte, però s'arriba molt més lluny.

Text *P. A. Jariod*

DÉS AVUI

Quan pensem en el món de l'enregistrament de la música clàssica, de seguida ens venen al cap dues figures emblemàtiques, que exemplifiquen dues visions absolutament oposades. D'una banda, Glenn Gould, el pianista canadenc que va deixar de fer concerts per dedicar-se exclusivament a produir discos. Al costat contrari hi hauria Sergiu Celibidache, el gran director romanès, absolutament crític amb tot allò que no fos la música viscuda en directe. Actualment són pocs els músics professionals que no vulguin deixar testimoni per a la posteritat de les seves interpretacions.

istrant discos?

HUGO ROMANO
Productor musical

"Crec que les grans aplicacions en* streaming *haurien d'oferir la mateixa qualitat de so que un CD i no música tan comprimida com fan ara"

El CD, malgrat la seva qualitat, ha anat perdent adeptes. La majoria de la gent s'ha rendit a la practicitat de les aplicacions en *streaming* (Spotify, iTunes, Tidal...), on tot sembla estar disponible, a qualsevol lloc i en qualsevol moment. Els propis fabricants han contribuït a l'extinció d'aquest format: cada vegada menys ordinadors disposen de reproductor de CD, DVD o Blu-ray. No veig cap problema en l'evolució dels formats, però sí que crec que les grans aplicacions en *streaming* haurien d'oferir la mateixa qualitat de so que un CD i no música tan comprimida com fan ara. Sí que em preocupa, d'altra banda, que la majoria de la gent que conec, incloent-hi alguns músics, no tinguin un sistema d'alta fidelitat a casa, on poder gaudir de l'escolta d'un àlbum ben produït, i sí que disposin, en canvi, d'un altaveu mono *bluetooth*; o que utilitzin els altaveus de l'ordinador o del mòbil per "escoltar" música. Personalment, prefereixo produir música per a aquells que la valoren i l'escolten amb un bon sistema d'alta fidelitat o, com a mínim, amb uns bons auriculars. Vull pensar que el futur passarà per un llibre ben editat, amb un codi de descàrrega de fitxers d'àudio d'alta resolució.

SALVADOR MAS
Director d'orquestra

"Allò que escoltem en un disc no és música pròpiament dita. Sabem del cert que no hi ha cap micròfon que pugui captar tota la realitat musical"

Per a mi no té sentit d'enregistrar discos, perquè aquesta no és una activitat musicalment genuïna. Allò que escoltem en un disc no és música pròpiament dita. Sabem del cert que no hi ha cap micròfon que pugui captar tota la realitat musical: no pot captar tots els harmònics que pot captar l'oïda humana i no pot reduir ni reproduir l'espai on la música s'esdevé; només pot captar una part de la realitat. Si el tempo és funció de l'espai i dels harmònics, a més d'altres paràmetres, l'audició de discos no pot ser una activitat pròpiament musical. Aquests, doncs, no són més que un producte industrial com qualsevol altre. Fins i tot en el cas de l'enregistrament d'un concert, no deixa de ser una fotografia sonora d'allò esdevingut en un moment determinat; o un document il·lustratiu d'una praxi concreta. Ara bé, l'audició de discos ha anat influint en la consciència passiva del públic, que progressivament va esdevenint menys musical, perquè va perdent el contacte i el sentit, amb l'oïda i la consciència desperts, amb i del fet musical, i s'ha anat acostumant passivament a aquesta ficció de la realitat. De fet, a causa de la mancança tècnica intrínseca de l'enregistrament, hom tendeix a executar la música més ràpidament que el que l'espai real demana; els músics (i els crítics) n'acaben donant per bo el resultat i l'incorporen acríticament; així és com es va creant una nova tradició... això sí, més brillant i "atlètica", per dir-ho així, però menys musical. No només són sons o notes, allò que fem; la música, quan ho és de debò, és alguna cosa de molt més transcendent.

JOYCE DiDONATO

LA VEU MÉS VERS

"Cada vegada que poso els peus dalt d'un escenari suposa

ÀTIL
un privilegi”
SIMON PAULY

Joyce DiDonato assegura que cantar Rossini és sempre un repte i un esport extrem per als cantants.

SIMON PAULY

EN L'ESPAI DE QUINZE DIES LA MEZZOSOPRANO NORD-AMERICANA HAVIA D'ACTUAR EN DOS DELS PRINCIPALS ESCENARIS CATALANS, EL GRAN TEATRE DEL LICEU I EL PALAU DE LA MÚSICA. TOT I ELS DUBTES SOBRE AQUESTA VISITA, US OFERIM L'ENTREVISTA QUE LI VAM PODER FER RECENTMENT.

TEXT *Albert Torrens* • **FOTOGRAFIES** *S.Pauly, B. Cooper i C.Singer*

És una de les veus més ben valorades de la lírica actual i, com a tal, fa anys que volta el món acompanyada pels millors músics i dirigida per les batutes més prestigioses. Guanyadora –entre d'altres– del segon premi Operalia l'any 1998, el protagonisme internacional li va arribar amb òperes de Händel, Mozart i *bel canto,* que no va trigar a deixar plasmades en una àmplia discografia que també inclou altres gèneres. Havia d'arribar a Barcelona procedent de Nova York, on ha passat una llarga temporada com a artista resident al Carnegie Hall i ha participat en produccions d'*Agrippina* i *Werther,* a banda d'oferir-hi un recital i diverses classes magistrals. En la seva última actuació a la capital catalana, ara fa tres anys, va presentar un projecte personal i multidisciplinari a l'entorn de la naturalesa del conflicte i la reconciliació nascut com a resposta als atacs terroristes de París el novembre del 2015.

"BARCELONA ÉS UN DELS MEUS LLOCS PREFERITS DEL PLANETA"

ALBERT TORRENS: Comencem parlant de Rossini, que és una de les seves credencials des de fa uns quants anys. Què és el més difícil que requereix del cantant?

JOYCE DIDONATO: Tot el que escriu és un repte, i no hi ha marge d'error: això és el més emocionant de cantar Rossini. És com un esport extrem, però per a cantants. Particularment, el rol de Semiramide demana un cant eteri, però alhora molt dramàtic i declamat, així com una línia vocal molt tendra i un *legato* sostingut. Cal excel·lir a parts iguals en tot això, d'una manera que no cridi l'atenció per si mateixa, sinó que la dramatúrgia quedi plenament servida.

AT: Què fa diferent cada vegada que interpreta una de les seves òperes, i especialment *Semiramide*?

JD: Cada vegada que torno a un rol, hi aporto experiència nova, però també una veu i un cos diferents, de manera que bàsicament he de començar de zero. Tinc moltes ganes d'interpretar *Semiramide* després d'haver fet *Agrippina* (un altre repte fort) i fer-ho en versió de concert, en què el cant pot estar completament al servei de la música, que crec que en realitat subratllarà el dramatisme de l'obra.

AT: Què opina de les versions de concert i com reacciona, en aquests casos, per treure el millor de la partitura i de vostè mateixa?

JD: Són un luxe, perquè tot es redueix a la veu. Sovint les versions de concert són més apassionants perquè podem arribar a una intensitat estrictament a través de la música, que de vegades en versions escenificades pot quedar disminuïda.

AT: Tan sols es preveien dues funcions d'aquesta producció. Quan això passa, ¿es queda amb ganes de més o ho agraeix, ja que es tracta d'un títol esgotador?

JD: Hi ha una dita antiga al món de l'espectacle que afirma que sempre has de deixar el públic amb ganes de més! M'encanta profundament aquest rol i m'agradaria cantar-lo una vegada i una altra, però tot té el seu moment.

AT: Què esperava del treball al costat del tenor Levy Sekgapane i el director Paolo Arrivabeni? ¿Hi ha coincidit, abans?

JD: No he treballat mai abans amb Levy Sekgapane, però sí que he fet algunes coses –sobretot obres de *bel canto*– amb el mestre Arrivabeni i sempre ha estat un gran plaer. Coneix amb detall aquesta música i té tant d'instint que els assajos resulten gairebé innecessaris.

SIMON PAULY

❶ Joyce DiDonato a la Metropolitan Opera de Nova York l'any 2012, a la pell de Sycorax amb *The Enchanted Island*.
❷ La cantant com a Adalgisa de *Norma*.
❸❹ Dos moments de la seva actuació a l'*Agrippina* de Barrie Kosky al Covent Garden.

AT: Com seria el company d'escenari ideal? I quines qualitats són essencials en un bon director?

JD: El company d'escenari ideal és algú que reacciona amb instint, que escolta amb atenció, que interpreta plenament, que assumeix riscos calculats i que té una generositat inherent que li permet comprendre que quan tots tenim èxit, la funció pot ser llegendària. Pel que fa al director, espero algú que pugui ajudar-me a trobar coses en la música i en mi mateixa que no puc trobar tota sola. No necessito ningú que m'expliqui com va l'òpera o em mantingui a *tempo*, sinó que vull algú que m'inspiri a ser encara més gran que el que jo pugui haver somniat.

AT: El concert del Palau de la Música l'havia de dur a interpretar *My favorite things*, que inclou obres de Monteverdi, Gluck, Händel i Purcell. Podria sorprendre que aquests siguin els seus compositors favorits, quan vostè ha estat especialment aclamada per les seves interpretacions de *bel canto*...

JD: Ah, en realitat jo no diferencio entre *bel canto* i barroc: per a mi són essencialment una mateixa cosa i faig poca diferència entre tots dos. Händel ha estat un punt fort de la meva carrera des de bon començament i hi torno sempre amb regularitat i gran alegria. També m'encanta la possibilitat de continuar amb el renaixement de la música barroca que s'ha produït al llarg de la meva carrera musical. Trobo que, per a molts públics, encara hi ha molt per descobrir d'aquest repertori, i aquesta sensació potser m'ha passat menys cantant Rosina i Cenerentola, que també són rols que adoro.

AT: Ha actuat amb Il Pomo d'Oro i Maxim Emelyanychev arreu del món. Com descriuria la seva relació amb ells i què és el que més li agrada o aprecia del seu treball conjunt?

JD: Són col·laboradors vívids, atrevits, sensibles i generosos que ara coneixen bastant íntimament la meva manera de cantar, o sigui que hem creat un fort lligam mutu. Això fa de la interpretació una autèntica joia, perquè tots confiem implícitament els uns en els altres, cosa

UN ANIVERSARI PER CELEBRAR

Considerada la cantant més poderosa de la seva generació, DiDonato va fer cinquanta anys a principi de l'any passat, però assegura no sentir-se impressionada per la xifra rodona. *"Certament, és una xifra desconcertant, però és una edat que no sento per dins en absolut. Estic orgullosa de tot allò que he viscut i sens dubte aquests cinquanta anys m'han portat més màgia, aventura, fascinació, riure i amor del que mai no hauria pogut predir! O sigui que sento que he viscut cada dia d'aquest camí com un premi. El meu únic pla per al futur és no mirar enrere"*, diu.

BILL COOPER

BILL COOPER

5 DiDonato com a Didon a l'òpera *Les Troyens* de Berlioz.
6 Al Met va interpretar, també l'any 2012, Maria Stuarda i va recollir bones crítiques. DiDonato busca sempre ampliar el seu repertori.

"ROSSINI ÉS COM UN ESPORT EXTREM, PERÒ PER A CANTANTS"

que permet una gran possibilitat de crear música extraordinària plegats.

AT: Havia de debutar en una sala de concerts molt especial i estimada pel públic català. ¿Ha tingut ocasió d'informar-se'n? ¿Com se sent quan ha d'actuar per primera vegada en un nou indret? ¿Sempre és emocionant o pot arribar a ser decebedor?
JD: Gairebé sempre és fascinant. L'única decepció es pot produir si, en el primer contacte, l'acústica sembla que no jugui a favor nostre. Però no tinc cap mena de preocupació pel que fa al Palau, estic segura que hauria estat una nit màgica.

AT: La coincidència d'aquests dos compromisos l'havia de dur a passar força temps a Barcelona durant els mesos d'abril i maig. Quina relació té amb la nostra ciutat?
JD: És un dels meus llocs preferits del planeta, i hi ha una part de mi que la pot anomenar "casa meva". Admiro molt la cultura catalana, però trobo molt a faltar els artistes que s'instal·laven tot al llarg de La Rambla, amb els seus vestits i la seva música, alhora que cada vegada s'hi obren més i més parades de talls de pizza. D'altra banda, el sol, el suc de taronja acabat d'esprémer i el guitarrista de la cantonada de la catedral continuen sent màgics per a mi.

AT: És considerada la successora, entre d'altres, de Frederica von Stade, que fa pocs mesos va venir a Barcelona a oferir un recital amb 74 anys i després de gairebé deu anys de la seva retirada dels escenaris. ¿Se sent còmoda amb aquesta comparació? Què les fa semblants i què les diferencia, l'una de l'altra?
JD: Ella sempre ha estat el meu primer i més significatiu ídol en aquesta feina. Té una humanitat i generositat incomparables. I per això la seva veu i el seu cant han arribat sempre directament al cor, sense enrenous ni pretensions. L'admiro més del que puc expressar i m'honora poder considerar-la una amiga.

AT: Sempre ha estat molt inquieta a l'hora d'ampliar el repertori, cosa que li ha merescut l'aplaudiment de la crítica i una xifra d'admiradors sempre creixent. Quin dels seus compromisos futurs espera amb més il·lusió i per què?
JD: Tots i cadascun, perquè cada vegada que poso els peus dalt d'un escenari suposa un privilegi.

UN PROGRAMA ESPECIAL, AL PALAU

El programa que havia elaborat DiDonato per al concert del 13 de maig al Palau de la Música es pot interpretar com una declaració amb majúscules de la seva versatilitat, si bé tan sols abasta un segle llarg de música i tenint en compte que la *mezzo* americana també domina, evidentment, àmbits molt allunyats de la música barroca. Amb el títol d'"Els antics" i "Els moderns", el programa aplegarà dues parts que inclouen des d'àries i madrigals italians –sobretot de Monteverdi, però també de contemporanis seus i el divulgat *Come again* de Dowland– fins a algunes de les pàgines més cèlebres i alhora compromeses de l'òpera del segle XVIII –Hasse, Gluck i Händel.

JOAN BRUDIEU

(LLEMOTGES, CA. 1520-LA SEU D'URGELL, 1591)

EL MÚSIC DE LES MUNTANYES

VA SER UN DELS COMPOSITORS MÉS IMPORTANTS DEL RENAIXEMENT ACTIUS A CATALUNYA. AQUEST ANY SE'N COMPLEIXEN CINC SEGLES DE LA NAIXENÇA.

TEXT *Francesc Xavier Alern*

La façana de la Seu d'Urgell on Brudieu va arribar el 1538, procedent de la diòcesi de Llemotges i on va ser director de la capella musical. Al costat, una recreació de la seva figura.

A la darreria del 1538 Joan Brudieu arribà a la Seu d'Urgell procedent de la diòcesi de Llemotges i ho feu amb quatre cantors més per participar en les funcions del culte de les festes de Nadal. Encara que no coneixem el repertori que van interpretar-hi ni la identitat dels qui l'acompanyaren, sí que sabem que el Capítol de la catedral va quedar tan complagut de la seva actuació que oferí al jove llemosí el magisteri de cant de la catedral romànica, ocupació que va exercir durant cinquanta-tres anys. "Mestre de cant" és com es coneixia a Catalunya el càrrec que a partir del segle XVII s'anomenà "mestre de capella".

Quan Brudieu va ser-ne escollit encara era laic, circumstància que li fou desfavorable, perquè la condició eclesiàstica era un requisit indispensable per a l'exercici del càrrec. La "bona fama" i els costums dels candidats eren rigorosament examinats pels capítols catedralicis, ateses les responsabilitats de la feina, que requerien un capteniment irreprotxable. No sabem si aquest fet va tenir cap relació amb la seva primera absència coneguda, però en una reunió del 1543 el Capítol acordà que Brudieu deixés les seves prebendes a la Seu, tot i que una part minoritària dels canonges defensà la llibertat del nostre compositor de romandre, si ho volia, a la capital de l'Alt Urgell. En tot cas, el 1546 hi tornava tonsurat i ja celebrava la seva primera missa.

ROGER PIBERNAT

VA PUBLICAR EL SEU LLIBRE DE *MADRIGALS* ESPERONAT PER PERE ALBERCH VILA

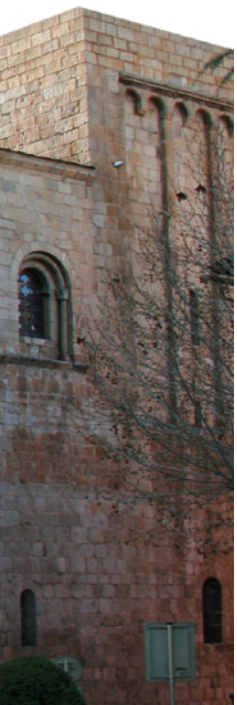

DOCENT A LA SEU D'URGELL

Les obligacions de Brudieu a la Seu d'Urgell foren moltes i oneroses: era director de la capella musical en coordinació amb l'organista, havia de revisar els llibres de cor i escriure tota la música que el Capítol li encarregués per al funcionament de la litúrgia. El cant pla constituïa el gruix del repertori que s'hi cantava, i en la interpretació participaven canonges i beneficiats, a qui Brudieu ensenyava música i que estaven obligats a superar exàmens de cant per poder gaudir dels beneficis. El cant polifònic es reservava per a les cerimònies que requerien una major solemnitat i embelliment, i hi participaven tots els efectius de la capella.

Les tasques més feixugues dels mestres de cant eren les derivades de la docència, i els principals maldecaps de Joan Brudieu devien ser sens dubte els cantaires infantils, anomenats *preveners* a la Seu d'Urgell. El llemosí no n'era només el responsable de l'educació musical, sinó que els havia d'allotjar a casa seva i tenir-ne cura del vestit i la manutenció. També els havia d'ensenyar gramàtica i altres disciplines, mostrar-los les seves funcions en la litúrgia i fer-los netejar la capella. Finalment, tenia l'obligació de vetllar per la seva salut i sortir a passejar amb ells cada dia. Les preocupacions relacionades amb els *preveners* no tindrien fi: sovint els infants provindrien de pobles de muntanya i no estarien avesats a la vida eclesiàstica; hi serien freqüents les reprensions, els crits, o fins i tot les fuetades. Però malgrat tot això, si volguéssim completar el quadre imaginari de la vida diària del nostre autor, no podríem passar per alt els riures, els jocs o les moltes complicitats que l'unirien amb els seus menuts companys de taula. Tots els musicòlegs que s'han interessat per la vida de Brudieu coincideixen a assenyalar-ne la bonhomia. Això, juntament amb la gran dedicació a la composició, explicarien les amonestacions que rebé per descurar les obligacions amb els infants.

De la seva activitat com a compositor ens han arribat dues obres transcendents: una *Missa de difunts*, manuscrita, i el seu cèlebre llibre de *Madrigals*, imprès a Barcelona el 1585. Del volum de madrigals destaquen les seves composicions catalanes sobre textos d'Ausiàs March i els *Goigs de No[s]tra Dona*, a part d'algunes peces castellanes.

Sens dubte Joan Brudieu s'inspirà en els madrigals publicats el 1560/1561 per Pere Alberch i Ferrament, àlies Vila. Vila fou el primer compositor hispànic a publicar amb el títol explícit de "madrigal", una forma poeticomusical cultivada a Itàlia. La relació entre els dos músics s'inicià el 1567, quan el Capítol urgellenc demanà al mestre Vila un organista per a la catedral, fet que es tornà a repetir el 1577. Aquell mateix any Brudieu va renunciar al magisteri de cant de la Seu per retirar-se al Sant Crucifix de Balaguer. ¿Foren la duresa dels esdeveniments del 1576, l'aspror de les muntanyes o un sincer anhel espiritual els que l'impulsaren a retirar-se al santuari de les Clarisses? No es pot saber! En tot cas, si finalment va fer-hi via va ser per poc temps, car l'any següent assumiria la plaça de mestre de cant de la basílica de Santa Maria del Mar de Barcelona.

Cal imaginar que el nostre autor es devia introduir a l'ambient musical de la capital catalana i que va fer amistat, entre d'altres, amb el propi Pere Alberch, que potser l'animà

BISBAT D'URGELL
1

LA *MISSA DE DIFUNTS* AL FEMAP

El Festival de Música Antiga dels Pirineus (FeMAP) havia concebut per a la seva desena edició –que havia de tenir lloc aquest estiu– una programació amb atenció especial a la música de Joan Brudieu. Al concert inaugural s'havia d'interpretar la seva *Missa de difunts* en la versió del prestigiós director de cor i barítton Josep Cabré. El dispositiu per a aquesta nova interpretació constava de deu cantants i dos instrumentistes: un organista i un baixonista. Per a la realització del projecte, una producció pròpia del festival que dirigeix Josep Maria Dutrén, s'havia dut a terme una nova transcripció i edició de la *Missa* de Brudieu, a càrrec dels musicòlegs Bernat Cabré i Màrius Bernadó. La *Missa de difunts* hauria dialogat amb obres d'altres grans polifonistes del Renaixement hispànic, com ara Cristóbal de Morales, per qui el llemosí sentia una afecció especial, i amb repertori de cant pla extret de fonts litúrgiques catalanes de l'època, en part provinents de la Seu d'Urgell i en part de Barcelona. Posteriorment s'havia de procedir a l'enregistrament d'aquesta gran obra del Renaixement català, tot omplint així un buit inexplicable en la nostra discografia. A començament del mes d'abril, davant la incertesa sobre la durada i els efectes de les restriccions motivades per la COVID-19, el Festival va prendre la difícil decisió de cancel·lar aquesta desena edició, tot esperant de poder reprogramar l'any que ve els concerts previstos.
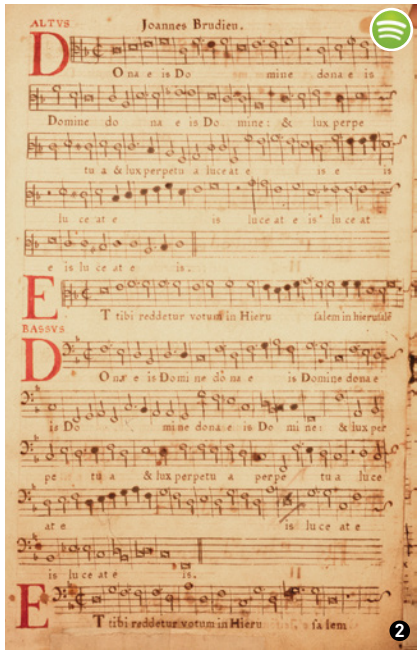
ALTVS Joannes Brudieu.
BASSVS
2

BISBAT D'URGELL
3

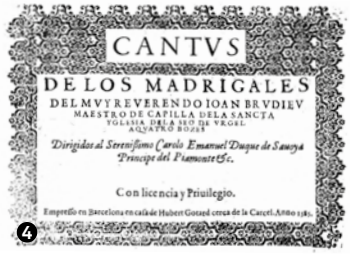
CANTVS
DE LOS MADRIGALES
DEL MVY REVEREN DO IOAN BRVDIEV
MAESTRO DE CAPILLA DELA SANCTA
Con licencia y Priuilegio.
4

❶ La catedral de la Seu d'Urgell, on Brudieu va ser director de la capella musical.
❷ La partitura del *Cantoral polifònic* guardada a l'Arxiu Capitular de la Seu d'Urgell.
❸ El claustre de la catedral de la Seu d'Urgell.
❹ El llibre de *Madrigals* escrit per Brudieu.

personalment a escriure madrigals. Fos com fos, el llemosí tampoc no s'entretingué gaire a l'Església del Mar, car el 1578 va tornar a la Seu d'Urgell. Brudieu viatjaria encara un últim cop a Barcelona, aquesta vegada per editar el seu llibre de *Madrigals*, sufragat pel Capítol de la Seu i dedicat al duc de Savoia, que en aquell moment visitava la ciutat.

Els últims anys de la seva vida el vell Brudieu va ser substituït intermitentment en el magisteri de cant de la Seu pel mestre Rafel Coloma. Sabem que va dedicar els darrers dies a la composició musical o, potser, a la redacció d'algun tractat teòric. Però malauradament tots aquests escrits s'han perdut, circumstància per desgràcia comuna a molts dels nostres mestres antics.

UN ANY DIFÍCIL

El 1576 les quadrilles d'hugonots francesos assolaren l'Alt Urgell i Joan Brudieu, juntament amb molts canonges, va haver de prendre les armes per defensar la vila. El mateix any la sequera castigà severament tota la "terra baixa" i es van treure les relíquies de sant Ermengol per demanar pluja. Davant de més de sis mil persones, que pregaven de genolls o encadenades, Brudieu va participar amb la capella de cantors i els *preveners* de la catedral al voltant de les restes del sant.

Palau *de la* Música Catalana

Estiu al Palau

On la música *et* transforma

Cosmos Quartet
—Arriaga, Magrané i Beethoven
Dijous, 02.07.20

Carles Marigó, piano
—L'empremta de Bach
Dimarts, 07.07.20

Jove Orquestra Nacional de Catalunya
—*El cavaller de la rosa* d'Strauss
Dilluns, 13.07.20

Cor de Nois de l'Orfeó Català
—*Stabat Mater* de Pergolesi
Dilluns, 20.07.20

Quartet Gerhard
—10è aniversari
Dimecres, 05.08.20

Schaghajegh Nosrati, piano
Dimecres, 12.08.20

Enrique Bagaría, piano
Dilluns, 24.08.20

Daumats Liepins, piano
Dimarts, 15.09.20

Descomptes per a menors de 35 anys, grups i packs a mida d'entrades.
www.palaumusica.cat | 93 295 72 07 | taquilles@palaumusica.cat

Amb la col·laboració de:

Ajuntament de Barcelona
Institut de Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Gobierno de España
Ministerio de Cultura y Deporte
inaem

La compositora finlandesa Kaija Saariaho serà una de les grans protagonistes de la nova programació del Palau de la Música Catalana.

MAARIT KYTÖHARJU

LES PERSPECTIV DEL PALAU

19 D'OCTUBRE, SIMFÒNICA DE GÖTEBORG I TRULS MØRK AL PALAU

LA TEMPORADA 2020-21 DEL PALAU DE LA MÚSICA AFRONTA LA TRANSLACIÓ MUSICAL D'UN CONCEPTE PROPI DE L'ART GRÀFIC COM LA PERSPECTIVA, COM A EIX DE NOMBROSES CITES QUE COMBINEN GRANS ARTISTES NACIONALS I INTERNACIONALS AMB REPERTORIS ALHORA CLÀSSICS I INNOVADORS.

TEXT *Albert Torrens* • **FOTOGRAFIES** *Palau de la Música Catalana*

La nova programació també reedita, a grans trets, l'estructura de cicles existent i la invitació a dos compositors que tindran un protagonisme destacat: la finlandesa Kaija Saariaho –de l'àmbit internacional– i l'emporդanès Marc Timón –en representació del talent del país.

Així, Saariaho compondrà expressament una obra per a cor, contrabaix i percussions encarregada pel Palau, el Cor Accentus i els festivals November Music i Donaueschinger Musiktage, que estrenaran el Cor de Cambra del Palau i Vespres d'Arnadí, sota la direcció de Simon Halsey. Un dels principals valedors de la compositora, el director Ernest Martínez Izquierdo, en presentarà obres com *Ciel d'hiver* i el *Concert per a clarinet, "D'Om le Vrai Sens"* –amb la Real Orquesta Sinfónica de Sevilla i el solista Kari Krikku–, el *Concert per a violoncel* –amb l'Orquestra Simfònica de l'ESMUC i el solista Ansi Kartunnen– i l'òpera *Only the sound remains*, sobre llibret d'Ezra Pound i Ernest Fenollosa inspirat en el teatre noh japonès, en una nova coproducció del Palau amb el Bunka Kaikan Hall de Tòquio i les òperes de Tampere, Estrasburg i Rouen. Saariaho també tindrà presència al concert inaugural –amb l'Orquestra Simfònica de Göteborg i el jove director Santtu-Matias Rouvali, que debutarà a Barcelona–, al del Quartet Meta4 i en una singular sessió en què la seva obra *Lichtbogen* acompanyarà la instal·lació audiovisual *Nox Borealis* de Jean-Baptiste Barrière que es projectarà al sostre del Petit Palau i que el públic podrà seguir estirat al terra de la sala.

KAIJA SAARIAHO I MARC TIMÓN SERAN ELS COMPOSITORS CONVIDATS LA PROPERA TEMPORADA

Per la seva banda, Marc Timón escriurà una obra per a cors, quintet de metalls i orgue per a l'Orfeó Català, una altra sobre textos de Greta Thunberg per al Cor Infantil de l'entitat i els de Palau Vincles i l'Orquestra Simfònica del Vallès, un concert per a piano i orquestra que estrenarà el guanyador del Premi Ricard Viñes –també amb la Simfònica– i arranjarà música de cinema per a la GIOrquestra, que dirigirà ell mateix. També es posarà al davant dels seus excompanys de la Cobla Sant Jordi-Ciutat de Barcelona amb obra pròpia i tindrà una presència destacada en el concert que celebrarà el vint-i-cinquè aniversari d'El Primer Palau, al qual seran convidats intèrprets de la llista de guanyadors, concretament de flauta, clarinet, arpa i quartet de corda.

Tornaran a l'escenari modernista orquestres com la Filharmònica de Berlín –que també acompanyarà l'Orfeó Català a la Sagrada Família– amb Kirill Petrenko, la Filharmònica de Sant Petersburg amb Yuri Temirkànov –i una altra col·laboració amb l'Orfeó– i, finalment, la Mahler Chamber Orchestra, que oferirà les *Simfonies* de Schumann amb Daniele Gatti, tot acomplint la voluntat del Palau de programar, cada any, una integral simfònica. També visitaran el Palau els conjunts Musica Aeterna amb Teodor Currentzis i Les Siècles amb François-Xavier Roth –que també dirigirà l'Orfeó i l'organista Juan de la Rubia–, la Filharmònica de Dresden i la pianista Elisabeth Leonskaja, el Cor i Orquestra Balthasar Neumann de Thomas

COM A CASA

Els artistes del país espurnegen tot al llarg de la programació, des de les grans formacions –com l'Orquestra Simfònica del Liceu i Josep Pons, l'OBC dirigida per Ros Marbà amb *El giravolt de maig* o La Capella Reial de Catalunya i Le Concert des Nations amb què Jordi Savall afrontarà *La Creació* de Haydn– fins a nombrosos solistes, alguns dels quals acudeixen en coproducció del Palau amb entitats com el Festival LIFE, l'Associació Joan Manén (Kalina Macuta i Daniel Blanch), el festival Bachcelona (Carles Marigó), l'Associació Franz Schubert o el CNDM (Anna Alàs i Alexander Fleischer). Evidentment, l'Orquestra Simfònica del Vallès reedita el cicle Simfònics al Palau, dins del qual s'inclouen dues òperes –*Madama Butterfly* i *La flauta màgica*– i obres de Gerhard i Manén, entre d'altres –també una *Novena Simfonia* de Beethoven–, a més d'un concert de bandes sonores titulat "Heroïnes", amb la narradora Mercè Montalà i la reedició d'*El Carnaval dels animals,* amb Brodas Bros i Marta Cardona. Els quartets Gerhard –que tancarà la integral dels *Quartets* de Mozart dedicats a Haydn–, Casals i Cosmos –aquest últim inicia una col·laboració a llarg termini amb Lluís Claret–, les pianistes Laia Masramon i Alba Ventura –que oferirà la *Iberia* d'Albéniz– i el compositor Alberto García Demestres –de qui s'interpretarà l'òpera *Mariana en sombras*– seran altres noms catalans presents al llarg de la temporada que s'acosta.

Kirill Petrenko

MONIKA RITTERSHAUS

❷

Marc Timón

❸

Max Richter

WOLFGANG BORRS

❹

❶ Antoni Ros Marbà dirigirà l'OBC amb *El giravolt de maig*. ❷ L'escenari modernista tindrà la Filharmònica de Berlín. ❸ Marc Timón escriurà una obra per a cors, quintet de metalls i orgue per a l'Orfeó Català. ❹ Max Richter combinarà piano, teclats i electrònica. ❺ Javier Camarena debuta dins el cicle Palau Grans Veus. ❻ Els amants de Bach gaudiran amb Benjamin Alard. ❼ Noa tornarà al Palau. ❽ La Filharmònica de Berlín al complet, que amb les de Munic, Dresden, Sant Petersburg i Hong Kong, serà una de les protagonistes del cicle Palau 100.

Javier Camarena

GEMMA ESCRIBANO

❺

❶ Ros Marbà

SEMPRE BACH!

Els amants de Bach tornaran a disposar d'un abonament específic, amb noms com Benjamin Alard, Evgeni Koroliov, Thomas Dunford, Piotr Anderszewski, Kenneth Weiss –en col·laboració amb Bachcelona– i Noa, entre d'altres. I quant a obres de gran format, el Cor de Cambra i l'Orquestra Barroca Catalana n'interpretaran la *Missa en Si menor,* mentre que hi haurà *Passions* a càrrec –per separat– de Gardiner, Pichon i l'Orfeó Català i el seu Cor Infantil en el centenari de l'estrena a l'Estat espanyol.

Benjamin Alard

BERNARD MARTINEZ

6

Noa

7

Filharmònica de Berlín

STEFAN HOEDERATH

8

Hengelbrock, la Filharmònica de Munic, dirigida per Barbara Hannigan –que també assumirà la part vocal de la *Quarta Simfonia* de Mahler–, la Simfònica de la Ràdio de l'Oest d'Alemanya de Colònia amb Pinchas Zuckermann i els solistes Cristian Macelaru i Amanda Forsyth, i la Filharmònica de Hong Kong amb la pianista Khatia Buniatishvili i Jaap van Zweden. L'abonament ampliat Palau 100+ també inclou, entre d'altres, *Les quatre estacions* de Vivaldi de Giuliano Carmignola, que també actuarà en solitari uns dies abans.

A propòsit de solistes, hi destaquen els pianistes Paul Lewis, Grigory Sokolov, András Schiff, Javier Perianes, Alexei Lubimov, Víkingur Ólafsson i la també *youtuber* Valentina Lisitsa, així com els tenors Javier Camarena –que debutarà al Palau– i Piotr Beczala, el contratenor Jakub Józef Orliński –acompanyat d'Il Giardino d'Amore– i els germans Capuçon –que tornen al Palau en col·laboració amb la Fundació Pau Casals. Per als més atrevits –aquest és el nom de l'abonament–, Max Richter combinarà piano, teclats i electrònica, mentre que per als ja iniciats o *connaisseurs*, el Palau presentarà els quartets Quiroga i Schumann, així com un programa Brahms per a quartet vocal i piano en col·laboració amb el Festival LIFE.

LA FILHARMÒNICA DE BERLÍN ACTUARÀ AMB L'ORFEÓ CATALÀ A LA SAGRADA FAMÍLIA

26 DE NOVEMBRE
FILHARMÒNICA DE SANT PETERSBURG AL PALAU

A les pàgines 62-65 d'aquesta Revista trobareu més informació sobre la presència de l'Orfeó Català i la seva família coral a la nova temporada del Palau de la Música.

Una panoràmica del pont nou de Camprodon i de la façana de color verd on se situa el Museu Isaac Albéniz.

EL MUSEU ISAAC ALB DE CAMPRODO

ÉNIZ

ON

L'AJUNTAMENT DE CAMPRODON HA CONDICIONAT RECENTMENT LA FINCA SITUADA DAVANT EL RIU TER I EL PONT NOU, OBRA DE L'ARQUITECTE RAMON FORTET, DESTINADA AL MUSEU ISAAC ALBÉNIZ I A L'OFICINA DE TURISME.

TEXT *Jorge de Persia* • **FOTOGRAFIES** *Maria Alzamora*

L'any 1999 s'havia inaugurat allà mateix el Museu Isaac Albéniz, promogut i organitzat per Alfonso Alzamora Albéniz, net del compositor, amb la col·laboració de Juan Amat i de l'Ajuntament. Tancat durant sis anys, va ser reobert l'abril del 2019.

Alzamora havia reunit per al Museu objectes i documentació esparsos a l'arbre familiar, que eren a Mallorca, a Madrid o a la seva pròpia casa, a Barcelona. Aquest patrimoni –deia– tenia un valor relatiu, però agrupat adquiria un gran potencial.

El Museu complementa el patrimoni documental Albéniz que a partir del 1927 va ser donat a institucions públiques per la família: Rosina Jordana Lagarriga, esposa del compositor, el 1927 a la Biblioteca de Catalunya; Rosina Moya Albéniz, filla de Laura Albéniz, el 1976 al Museu de la Música, i, més recentment, Julio Samsó novament a la Biblioteca de Catalunya.

El Museu ha de ser, doncs –en relació amb aquestes altres dues institucions–, un centre dinàmic, orientat a l'estudi i la promoció de l'obra d'Albéniz i el seu món, és a dir, del Modernisme en un context internacional, a través de concerts, conferències i publicacions, a més d'exposicions.

EL MUSEU DISPOSA D'UN FONS DOCUMENTAL DE GRAN INTERÈS

Camprodon, terra de frontera, centra a més una comarca marcada per una gran tradició medieval (la ruta del Cister) i modernista, al costat del progrés industrial entorn del Ter i expressions de la modernitat.

El Museu Isaac Albéniz disposa d'un fons documental de gran interès, originari de la família, complementat amb donacions diverses, i una col·lecció important de pintura contemporània (quadres d'artistes com Frederic Amat, Guinovart, Perejaume, Riera i Aragó, Antoni Llena, Sergi Aguilar...) destinada als cartells del Festival Albéniz.

Una mostra de la varietat d'objectes és el dormitori que la família utilitzava en les seves estades a Niça, a més de quadres de Laura Albéniz, fotografies d'època i altres objectes de la vida quotidiana.

UN MOSAIC

Coronant l'escala d'accés trobem una obra artística realitzada per Alfonso Alzamora Gras, un "mosaic" de 4 per 3 metres, amb 42 fotografies d'època de la família Albéniz, distribuïdes en diverses imatges, una atractiva visió de la seva vida i la seva època, el contingut del qual s'explica a l'espectador a través d'una pantalla tàctil d'ordinador, amb textos de l'autor de l'obra, que permeten viatjar per la vida i l'entorn del compositor.

❶ Entre els diversos objectes, llibres, documents i fotografies d'època, hi destaca el piano Bechstein que posseïa el mecenes Money-Coutts. ❷ Una carta escrita per Albéniz. ❸ Unes ulleres, un bastó i un encenedor del compositor.

HOMENATGE DE FEDERICO GARCÍA LORCA

En temps de la Segona República, músics i artistes van considerar l'obra d'Albéniz un fonament de la modernitat. El desembre del 1935 Federico García Lorca, Margarida Xirgu i altres personalitats, coincidint amb l'estrena de *Doña Rosita la soltera o el lenguaje de las flores*, van retre homenatge a Isaac Albéniz al cementiri de Montjuïc. Per a l'ocasió s'hi va instal·lar una escultura de Florenci Cuirán amb una inscripció amb els noms dels participants i Lorca hi va llegir el seu poema *Epitafio a Albéniz*. Aquesta important escultura –traslladada des de Montjuïc per Alfonso Alzamora Albéniz– forma part avui del Museu.

HI HA UN GRAN PIANO BECHSTEIN I UN PETIT BERNAREGGI & GASSÓ

PIANOS

Alguns dels objectes més destacats que s'hi poden veure avui són dos pianos. S'hi mostra el gran Bechstein que posseïa el mecenes, banquer i poeta Money-Coutts a la seva casa de Londres, i que va regalar a Enriqueta Albéniz amb motiu del seu casament amb Vicente Alzamora, anys després de la mort del compositor. Amb aquest instrument, músic i poeta van treballar en les seves obres conjuntes en temps encara de l'Albéniz pianista, que preparava els concerts tan exitosos que feia a les sales londinenques més importants, on va viure amb la seva família.

L'altre, el petit piano Bernareggi & Gassó, de fàbrica barcelonina de l'últim terç del segle XIX, de Clementina Albéniz, pertany a l'infantesa del petit Isaac, que feia les primeres notes sota la guia de la seva germana Clementina. Ha estat cedit per al Museu per la família Ruiz Gallardón, descendents de Clementina.

LA RELACIÓ AMB ARTISTES I ESCRIPTORS DEL SEU TEMPS

Les parets de l'estudi d'Albéniz a França eren plenes de quadres. Albéniz en tenia una col·lecció important, sobretot de pintura del seu temps, i va ser ell qui va integrar Darío de Regoyos a la modernitat belga. D'aquest Art Nouveau, el Museu disposa d'obres dedicades per artistes com Ferdinand Knopff.

Rusiñol i Casas van ser amics propers d'Albéniz, i del retrat de Casas, ara al MNAC, Laura Albéniz en va fer una còpia d'un resultat excel·lent. A la col·lecció hi ha altres retrats del músic, per Francesc Domingo Marquès, i un d'autor no conegut, a més de quadres modernistes de Sunyer, Masriera i d'altres.

En l'àmbit també proper de les lletres, hi ha llibres de Rusiñol, Guimerà i molts d'altres, amb dedicatòries manuscrites.

LA MÚSICA

Albéniz va dedicar a Ramon Casas la seva obra orquestral *Catalonia*, una partitura que al costat d'altres nombroses primeres edicions realitzades en vida del músic a París, Londres, Barcelona, Madrid o Sant Sebastià il·lustren sobre la transcendència de la seva obra.

Algunes dedicatòries d'Albéniz a la seva família en quaderns d'*Iberia* parlen de la sensibilitat del músic que, sobretot a París, era centre d'atenció i el saló del qual reunia els grans del moment. Testimoni d'això són fotos i partitures de Chausson, Chabrier, Debussy, Dukas, Deodat de Séverac, Satie i d'altres.

Granados també va ser un gran amic seu i en una carta manuscrita exposa els seus criteris i emoció quan va haver d'acabar –a comanda de Rosina Jordana, vídua d'Albéniz– la peça *Azulejos* que el compositor havia deixat incompleta quan va morir.

Simfònics al Palau

24a Temporada **2019|2020**

PALAU DE LA MÚSICA ORFEÓ CATALÀ

Orquestra simfònica del Vallès

Haydn, un viatge simfònic

DISSABTE 16 MAIG 2020 — 18.30 h

Friedrich Gulda
Concert per a violoncel i instruments de vent

Franz Joseph Haydn
Simfonia núm. 83, "Gallina" (1er moviment)
Simfonia núm. 94, "Sorpresa" (2n moviment)
Simfonia núm. 47, "Palíndrom" (3r moviment)
Simfonia núm. 45, "dels Adéus" (4t moviment)

Arnau Tomàs, violoncel
Víctor Pablo Pérez, director
Orquestra Simfònica del Vallès

Preus: **18, 32, 42, 52** i **68** euros

Preus: **18, 32, 42, 52** i **68** euros

La Novena de Beethoven

DISSABTE 30 MAIG 2020 — 18.30 h

Xavier Montsalvatge *Cant espiritual*

Ludwig van Beethoven
Simfonia núm. 9, en Re menor, op. 125, "Coral"

Marga Cloquell, soprano | **Tànit Bono**, mezzosoprano
Roger Padullés, tenor | **Carles Pachón**, barítion
Orfeó Català
Cor de Cambra del Palau de la Música Catalana
Xavier Puig, director
Orquestra Simfònica del Vallès

BEETHOVEN 250

www.osvalles.com · www.palaumusica.cat

Col·labora: Sabadell Fundació

Amb el suport de: Associació Orfeó Català · Ajuntament de Barcelona Institut de Cultura · Generalitat de Catalunya Departament de Cultura · inaem

Patrocinadors i col·laboradors principals de l'OSV

Mitjà oficial

La JOSB té una atractiva agenda de concerts i toca a llocs tan emblemàtics com el Palau de la Música. En primer pla, la violoncel·lista de la JOSB Alba González, i Helena Algueró, trompetista de la jove formació.

L'ASPECTE SOLIDARI DE L'ORQUESTRA

La música té el poder de moure la nostra consciència i una capacitat única d'arribar al nostre interior. El seu llenguatge és transformador i així ho creu la JOSB, que inclou com a pilar de la formació l'àmbit social i solidari.

Potenciant la pràctica dels joves integrants de l'orquestra i practicant un acte de simbiosi amb la societat, la JOSB organitza diversos concerts gratuïts a centres cívics i culturals, a centres hospitalaris i penitenciaris i col·labora amb entitats com Caravana Musical per la Pau, Mans a les Mans, AFAB i UNICEF, sempre amb el suport de l'Associació Barcelona Ciutat de Música.

"Oferir un concert al Centre Penitenciari de Can Brians va ser molt enriquidor. Poder apropar la música als interns i veure com n'estaven, d'agraïts, ha estat una de les experiències més boniques i importants que tinc amb la JOSB", diu Maria Llastarry, contrabaixista de l'orquestra.

Va ser el 2017 quan la JOSB interpretà la *Quarta Simfonia* de Robert Schumann a Can Brians. Des d'aquell mateix any l'orquestra també ofereix un concert anual al Palau de la Música per recollir fons per a l'AFAB (Associació de Familiars Malalts d'Alzheimer). I un any abans, el 2016, en col·laboració amb La Marató de TV3, la formació va acompanyar la figuerenca Mónica Naranjo en la realització de la promoció de l'esdeveniment, videoclip enregistrat a l'interior de la Sagrada Família.

LA JOVE ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA

5 ANYS D'IL·LUSIÓ

TEXT Martí Sancliment • **FOTOGRAFIES** Nacho Roca

AQUESTA GRAN FAMÍLIA MUSICAL UNEIX JOVENTUT, FOMENTA LA MÚSICA CLÀSSICA EN UN MARC D'ALT NIVELL ARTÍSTIC I DU EL NOM DE BARCELONA. I ARA ÉS A PUNT DE TANCAR LA TEMPORADA DEL CINQUÈ ANIVERSARI.

Si era un somni, es va fer realitat i l'octubre del 2015 es presentava a Barcelona el primer concert de la JOSB, que des d'aleshores ha complert el propòsit de treballar una trentena de programes musicals diversos acollint una plantilla de més de seixanta joves carregats d'il·lusió, contribuir a la difusió de la música simfònica i complementar la formació dels joves instrumentistes a través de l'activitat musical i pedagògica.

El director titular, Carlos Checa, afirma que *"van ser molts els motius que em van impulsar a crear aquesta orquestra, però sens dubte, la invitació personal de Gustavo Dudamel a dirigir a Veneçuela al Festival Internacional de Jóvenes Europeos de Caracas el 2014 i conèixer de prop El Sistema va suposar que al tornar a Barcelona pensés que la meva ciutat no es podia quedar enrere".*

I així ha estat: després de cinc anys la JOSB ha aconseguit formar part del panorama musical de Barcelona, essent present a la programació de L'Auditori, del Liceu i del Palau de la Música. A més, ha estat en gira per Salamanca, Plasència, Osca i Andorra i ha donat l'oportunitat a desenes de joves d'interpretar per primera vegada el gran repertori simfònic. *"Joves que s'emocionen i posen el seu cor a cada nota",* en paraules del director.

"Formar part de la JOSB m'ha aportat molt en tots els sentits, l'orquestra ha esdevingut una família per a mi on tots compartim una gran passió per la música. Treballem obres clau de la història de la música en un entorn pedagògic sense competència i on és imprescindible donar el màxim i el millor de tu mateix en tot moment", afirma Alba González, violoncel·lista de la JOSB.

UN TRAMPOLÍ PER ALS JOVES

L'aspecte pedagògic a l'orquestra no es mesura en avaluacions, sinó en experiències i en pràctica. La JOSB és també un camp d'experimentació i alhora un trampolí per als joves integrants. *"La meva funció com a director de la JOSB és fer que la música els posi a prova i que ells mateixos avaluïn les seves capacitats enfrontant-se als diversos reptes. Vull que la JOSB doni als joves l'impuls necessari a la seva vida musical i que després sàpiguen aprofitar les oportunitats que vinguin en un futur",* diu Carlos Checa.

"Formar part de la JOSB m'ha permès créixer com a músic i com a persona. Com a músic he pogut interpretar moltes obres que des del nivell del grau mitjà m'hauria estat impossible fer, i amb una qualitat excel·lent. També m'ha permès evolucionar cap a una més gran sensibilitat i un desenvolupament de les habilitats musicals i interpersonals", afirma Helena Algueró, trompetista a la JOSB.

A aquest fet –l'experiència i la passió dels integrants de l'orquestra–, hi han contribuït també els diversos directors convidats, com Josep Caballé, Joshua Dos Santos, Salvador Brotons, Francesc Prat, Virginia Martínez, Michael Thomas, Manuel Hernández Silva, Íñigo Pírfano i Rubén Gimeno, els quals hi han deixat la seva empremta.

LA VOLUNTAT DE SUMAR

Així, la JOSB ha esdevingut una orquestra amb un repertori variat i eclèctic que acull des de les obres simfòniques del Classicisme fins a obres contemporànies de compositors catalans. Un repertori que es treballa amb minuciositat i en el qual, a més dels directors convidats, participen també professors externs provinents d'altres

Carlos Checa, fundador i director titular i artístic de la JOSB, diu que conèixer de prop El Sistema va ser una de les raons per voler fundar aquesta orquestra.

orquestres, tal com explica Carlos Checa: *"Comptem amb la col·laboració de més de vint professors a l'any, músics d'altres orquestres, com l'OBC o l'Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu, que venen a impartir els assajos parcials. La JOSB, en definitiva, suma i potencia enormement el desenvolupament artístic i humà dels seus músics tot complementant-ne l'activitat acadèmica".*

Aquest 2020 la JOSB ha començat amb nous projectes i una plantilla renovada fruit de les audicions del mes de setembre passat. L'orquestra ha celebrat el cinquè aniversari amb una gira per la província d'Osca i els concerts programats a Barcelona. El primer de l'any va ser el 2 de febrer a L'Auditori, on, sota la direcció del titular, va estrenar mundialment *Llàgrimes de tardor,* del jove compositor català Pau Riedweg i aquest mes de maig els podrem escoltar, si tot va bé, al Centre Cultural La Sedeta i novament a L'Auditori. La temporada es clourà sota la batuta de Tomàs Grau com a director convidat el proper mes de juny. D'altra banda, l'orquestra no només es limita a trobades ocasionals, sinó que fa una temporada estable amb més de 150 hores de pràctica orquestral.

La JOSB celebra cinc anys com a bressol i trampolí de joves músics, fàbrica de somnis i generadora d'il·lusions, contribueix a la formació pedagògica i regala una atractiva agenda de concerts, tant a Barcelona com a altres indrets de la geografia catalana, tot responent activament a la societat amb la seva solidaritat.

"A través de l'orquestra, animo els joves a no deixar-se robar els somnis ni les il·lusions. La competència és amb ells mateixos, i amb talent, amor pel que fan i constància poden aconseguir tot allò que es proposin", assegura Carlos Checa.

La JOSB ha tingut diferents directors convidats, com Salvador Brotons, entre d'altres, i tots han compartit la passió dels seus integrants.

CARLOS CHECA, EL DIRECTOR

És el fundador i director titular i artístic de la JOSB. Aquest barceloní perseguia una idea que no va trigar a fer-se realitat.

Al capdavant de l'orquestra trobem un director format al Conservatori Superior de Música de Barcelona, sota la tutela del mestre Albert Argudo, però que aviat va començar a volar amb projectes propis, com el Festival Internacional de Música Regió Muntanyenca de Conca (FIMUC) i amb el debut internacional, el 2005 a la Xina, dirigint la City Chamber Orchestra de Hong Kong.

El 2009 va debutar, amb crítiques excel·lents, al capdavant de la prestigiosa Royal Philharmonic Orchestra al Cadogan Hall de Londres, moment d'impuls a una carrera professional que l'ha portat a dirigir orquestres a l'Argentina, el Perú, Mèxic, Hondures, Polònia, Costa Rica, Espanya i finalment l'Orquestra Simfònica Universal Music com a titular.

Director d'importants solistes, Checa té un vincle especial amb Conca, on col·labora en la temporada Conca Ciutat de Música.

El maig del 2014, per invitació de Dudamel, viatjava a Veneçuela per dirigir El Sistema (Sistema Nacional de Orquestas y Coros Juveniles e Infantiles) d'aquell país, obra social i cultural fundada el 1975 per José Antonio Abreu i dirigida actualment per Dudamel, que ha dotat de prestigi aquest projecte. Fita que va marcar un abans i un després, ja que aquesta experiència, sumada als anhels previs de Checa, significava el punt d'inici del que uns mesos més tard seria la Jove Orquestra Simfònica de Barcelona.

UNA ORQUESTRA COSMOPOLITA

La JOSB fa palesa la realitat cosmopolita de Barcelona. A la formació, s'hi troben molts músics catalans, com també provinents de diverses províncies d'Espanya i d'altres països, que es desplacen periòdicament a Barcelona per assistir als assaigs. Tots ells, compartint el fet creatiu, són els veritables fundadors i artífexs d'aquest projecte, la família que dona sentit a l'orquestra i la font de la il·lusió i la passió que caracteritzen la JOSB.

NACHO ROCA

Fes gestions de forma **no presencial** amb el sistema sanitari. Queda't a casa

Accedeix a l'espai digital de la Meva Salut i podràs des de casa fer tràmits com:

/ Fer eConsulta amb el teu professional sanitari

/ Consultar i descarregar-te resultats de proves, informes i diagnòstics

/ Descarregar-te el Pla de medicació (recepta) per anar a la farmàcia

/ Gestionar la teva agenda i demanar o anul·lar visites

Si encara no disposes d'accés a **La Meva Salut**, ara de forma excepcional, pots demanar el teu usuari i contrasenya

a l'enllaç: **canalsalut.gencat.cat/lamevasalut-registre**

al telèfon: **900 053 723**
(de dilluns a divendres de 8 h a 20 h)

La meva /Salut

Per a més informació, consulta **canalsalut.gencat.cat/coronavirus**

/Salut

Generalitat de Catalunya

7,5 Milions de futurs

L'ESPERIT DEL FESTIVAL DE TORROELLA

TEXT *Lourdes Morgades*

EN LA SEVA QUARANTENA EDICIÓ, EL FESTIVAL DE MÚSICA CLÀSSICA EMPORDANÈS REIVINDICA LA SEVA HISTÒRIA I IDENTITAT PER CONTINUAR AVANÇANT AMB MADURESA I AMPLIANT I RENOVANT LA SEVA PRÒPIA MIRADA.

MARTI ARTALEJO

L'església gòtica de Sant Genís durant l'actuació de La Grande Chapelle. A la dreta, l'auditori Espai-Ter de Torroella de Montgrí.

"DE L'ESGLÉSIA A L'AUDITORI"

Amb aquest títol, el Festival de Torroella obrirà el mes de juliol una exposició al Museu de la Mediterrània que recorrerà les quatre dècades del Festival a través de les imatges del seu arxiu històric. Una exposició de la qual és comissària la professora de filosofia i escriptora Lali Bosch, i que farà l'itinerari seguit pel Festival, que des de la fundació el 1981 va tenir l'església gòtica de Sant Genís com a seu, fins a la inauguració el juliol del 2013 de l'Espai Ter, auditori d'una acústica excel·lent. Un camí puntejat pels llocs que han acollit concerts i activitats al llarg de les quaranta edicions.

"El Museu de la Mediterrània acollirà el nucli de l'exposició, que s'iniciarà a l'església on va començar el Festival", assenyala Lali Bosch, que explica que quan va faltar espai, el Festival va "ocupar" la plaça de la Vila, segona parada de l'exposició, amb aturades a les seus de les fundacions Vila Casas i Mascort. *"I quan eren a la plaça de la Vila i tenia molt èxit, va aconseguir fer l'auditori",* camí del qual es passa pel Museu de la Mediterrània i el Convent dels Agustins, seu de l'Escola Municipal de Música, que des del 1989 gestiona Joventuts Musicals, i que des del 1983 va acollir els cursos de perfeccionament musical organitzats fins al 2005 pel Festival i actualment les residències de música antiga.

"Aquest recorregut no només ens permet pensar en el Festival, sinó també en aquest en el marc de la història de la música, tot passant pel carrer recollint la tradició sardanística, tan important a Torroella, i la música popular, quan el Festival es va obrir a les músiques del món", indica Bosch.

MARTI ARTALEJO

La música i els músics formen part del paisatge de Torroella de Montgrí. És una història llarga que es remunta a l'edat mitjana, quan Torroella fou designada, el 1273, vila reial i el rei i la cort s'hi instal·laven, i amb ells, la capella reial i els trobadors. D'aleshores ençà, la música ha format part de la vida de Torroella, on des de final del segle XIV hi va haver una capella musical a l'església de Sant Genís que va perviure fins a mitjan segle XIX. Aleshores va prendre'n el relleu la música popular, per a cobla i de ball, fins que, a començament de la dècada del 1980, Josep Lloret, un palamosí i torroellenc d'adopció, va crear, sota el paraigua de Joventuts Musicals, el Festival de Torroella, que aquest 2020 festeja la quarantena edició.

AMB INTUÏCIÓ, ENTUSIASME I SEDUCCIÓ, JOSEP LLORET VA FER CRÉIXER EL FESTIVAL

ELS INICIS

El de Torroella forma part del 2% de festivals de música clàssica que se celebren actualment a Catalunya. L'origen es remunta a un concert de l'Orquestra Franz Liszt de Budapest celebrat a l'església de Sant Genís l'estiu del 1980, originalment previst de fer a Mataró. Joventuts Musicals d'Espanya va oferir de fer-lo a Torroella a canvi del taquillatge. El va acollir el Casal del Montgrí, una entitat cultural de la població molt activa creada el 1975 i de la qual Lloret formava part. *"L'església es va omplir, va ser un concert magnífic, el millor que s'havia fet mai a Torroella. Allò ens va animar a constituir una secció local de Joventuts Musicals i a crear el 1981 un festival, les dues primeres edicions del qual es van dir Cicle de Concerts",* recorda Josep Lloret.

Amb l'assessorament de Joventuts Musical d'Espanya, que presidia Jordi Roch, Lloret, enginyer tècnic de Radio Liberty, emissora de ràdio impulsada pels Estats Units durant la Guerra Freda que emetia des de la platja de Pals, es va embarcar a dirigir el Festival de Torroella. *"No venia del món de la música clàssica, m'agradava el jazz, però des del començament m'hi vaig trobar molt a gust organitzant concerts de clàssica. Cada cop més suposava un al·licient anar als assajos, parlar amb els músics",* afirma. *"Organitzar un festival de música clàssica no és fàcil, ni abans ni ara. Ens hi va ajudar molt el fet que a Torroella hi havia una llarga tradició musical i el que vam fer va ser bufar les brases que havien quedat després de quaranta anys de dictadura. La base hi era, només la vam revifar",* assegura.

INTUÏCIÓ, ENTUSIASME I SEDUCCIÓ

Josep Lloret va dirigir el Festival de Torroella des de la creació fins a l'edició del 2012 amb un parèntesi,

MARTÍ ARTALEJO

TONI LEÓN

JOSEP LLORET

MARTÍ ARTALEJO

❶ L'actuació del conjunt italià La Vaghezza al claustre del Convent dels Agustins a l'edició del 2019. ❷❸ A les primeres edicions del Festival, els concerts se celebraven en el marc arquitectònic medieval i la plaça porticada gotico-renaixentista, a l'església gòtica de Sant Genís i a la plaça de la Muralla. ❹ Yehudi Menuhin al Festival de 1988. ❺ El pianista basc Joaquin Achúcarro, un artista molt estimat del Festival. ❻ Jordi Savall en el concert de "Les rutes de l'esclavatge".

COMPLICITATS I FIDELITATS

El Festival de Torroella de Montgrí ha creat, en el decurs d'aquests quaranta anys, complicitats amb els artistes que hi han actuat. Paradigmàtic resulta el cas del pianista bilbaí Joaquín Achúcarro, que aquest estiu hi oferirà el vint-i-vuitè concert consecutiu. No ha estat l'únic, el violoncel·lista Radu Aldulescu va participar durant dues dècades en disset concerts; el tenor Jaume Aragall hi va actuar en nou edicions la dècada dels anys noranta; Jordi Savall, en vuit; la soprano María Bayo, en cinc. I les complicitats i fidelitats han continuat aquesta segona dècada del segle XXI amb el director Jean Tubéry juntament amb l'Ensemble La Fenice, i la violinista Amandine Beyer amb el seu grup Gli Incogniti.

l'edició del 2011 –dirigida per Oriol Pérez abans de ser nomenat director de l'Auditori de Barcelona el juliol d'aquell 2011–, mentre que l'edició del 2013 va ser substituït per Montse Faura, l'actual directora. Amb intuïció primer, un extraordinari entusiasme, un grau notable de sort i una gran capacitat de seducció, Lloret va fer créixer el Festival dotant-lo de personalitat pròpia amb una programació que combina els grans noms de la música clàssica amb els joves valors, i rescatant patrimoni musical, estrenant obres noves i teixint complicitats amb els intèrprets. Una fórmula que, renovada, ha arribat fins a l'actualitat.

"Un festival com el de Torroella no té sentit que pugui créixer i obrir-se a la nova mirada del mercat si no té en compte el passat. Són aquestes quatre dècades del públic les que han fet el Festival excel·lent. Pocs pobles de deu mil habitants tenen un festival com el de Torroella. Aquí el teixit social hi ha respost, el públic se l'ha fet seu", assenyala Montse Faura. *"Per Torroella han passat artistes que han ajudat a fer gran el Festival i s'han creat complicitats amb molts músics. Per un festival passen els artistes i se'n van. Aquí, després d'anar a mil hotels, se senten com a casa, perquè hi ha la implicació d'un municipi, del Consistori i de les entitats locals. L'esperit d'un festival és això",* continua.

"EL FORMAT I EL CONTINGUT DEL FESTIVAL SÓN ELS DE SEMPRE, PERÒ ACTUALITZATS"

ACTUALITZANT LA MIRADA

"La gent de Torroella ha après molt musicalment amb el Festival i després de quatre dècades sap destriar el gra de la palla. Hi ha col·laborat molta gent, al llarg dels anys, des del món de l'hostaleria i la restauració, i el poble se'l sent seu. Joventuts Musicals de Torroella és una associació amb més de quatre-cents socis, una demostració d'aquest arrelament al poble", indica Albert Bou, president de l'entitat que organitza el Festival i exalcalde de Torroella, per a qui és l'esdeveniment més important de la vila:

PAU GIRALT–MIRACLE

MARTÍ ARTALEJO

"Actualment Torroella és coneguda pel Festival", assenyala. *"Això només pot tenir continuïtat perquè està molt arrelat i la gent se l'ha fet seu".*

"El format i el contingut del Festival són els de sempre. Hi ha, però, una actualització de la mirada", diu Montse Faura. *"La mateixa essència dels cursos que es van fer del 1983 fins al 2005 com a punt de trobada per als joves, l'ha heretat el Fringe o les residències de música antiga. Què vol ser el Festival quan sigui gran? No es vol prostituir. No vol canviar d'identitat. Vol anar construint i ampliant la seva mirada amb una maduresa que pugui ser sostenible, feminista i ecològica. Un festival de música clàssica del seu temps".*

CLÀSSICA JOVE

LES NOVES GENERACIONS DE LA MÚSICA CLÀSSICA

#classicajove20

A partir del 19 de juny de 2020

Organitza: L'Atlàntida Centre d'Arts Escèniques d'Osona · Ajuntament de Vic · Vic, ciutat a la mesura humana

Amb el suport: ara · Diputació Barcelona · Generalitat de Catalunya Departament de Cultura

Amb el mecenatge: Institució Puig - Porret

HULTON-DEUTSCH COLLECTION/CORBIS/GETTY

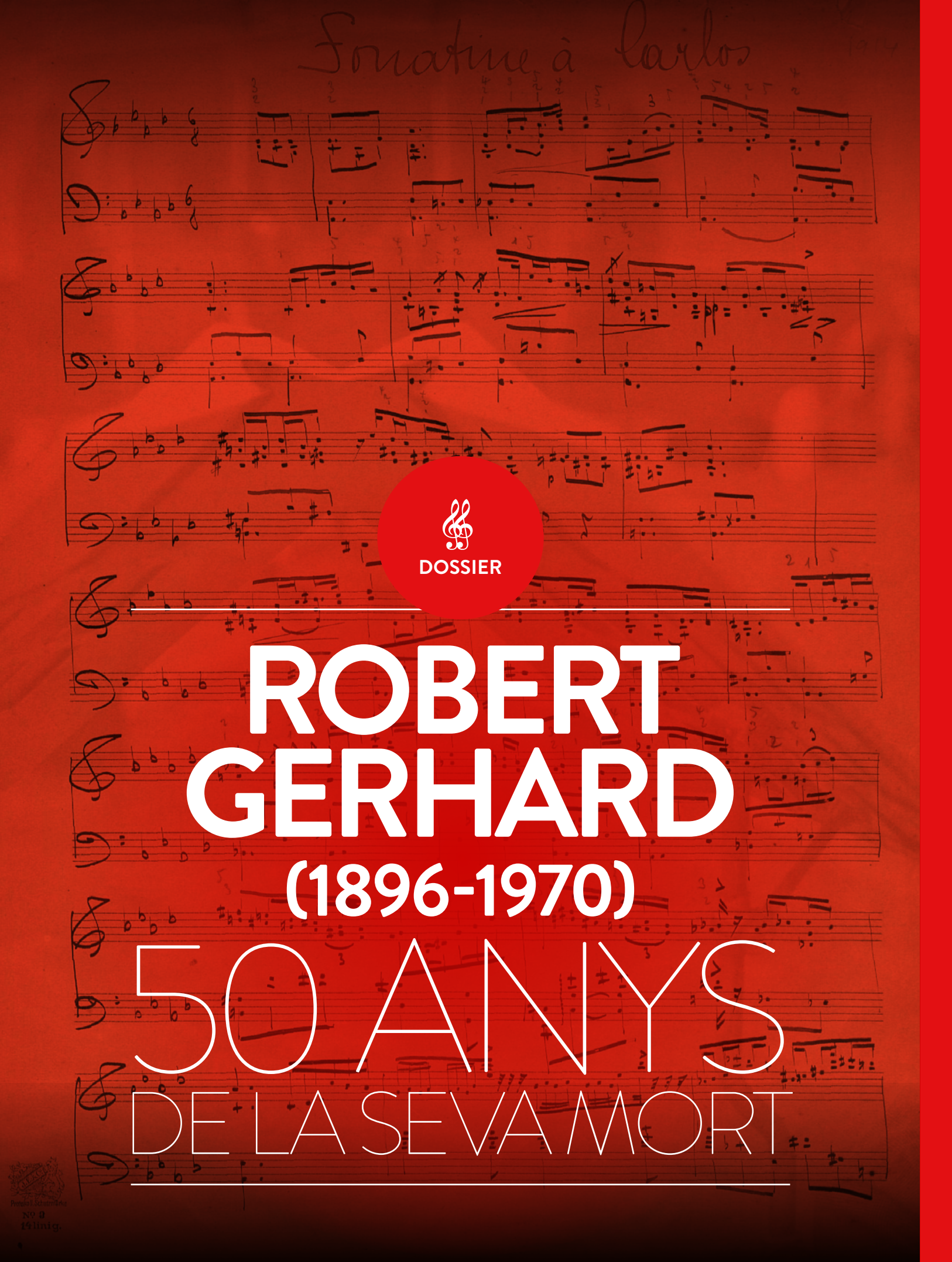

DOSSIER

ROBERT GERHARD (1896-1970)

50 ANYS DE LA SEVA MORT

El compositor en una imatge d'Antoni Ollé Pinell guardada a l'Arxiu Comarcal del Baix Penedès.

GERHA

UN COMPO
A L'AVANTGU

ARXIU COMARCAL DEL BAIX PENEDÈS. FOTO: ANTONI OLLÉ PINELL

ARD

OSITOR

UARDA

L'ANY 2020 ES COMMEMORA EL CINQUANTENARI DE LA MORT D'AQUEST COMPOSITOR CATALÀ, HEREU DIRECTE D'ARNOLD SCHÖNBERG I FELIP PEDRELL. LA SEVA MÚSICA ÉS UNA AMALGAMA PERSONAL DE L'ESTRUCTURALISME SERIALISTA, LA MÚSICA POPULAR I LA MÚSICA ELECTRÒNICA.

TEXT *Carlos Duque*

Robert Gerhard va estudiar amb els millors mestres de l'època: va aprendre piano amb Enric Granados (1914-1915) i composició amb Felip Pedrell (1916-1920) i Arnold Schönberg (1923-1928). El seu cercle social era especialment selecte i entre els seus amics tenia Joan Miró, Federico García Lorca, Frederic Mompou i Pau Casals. Va ser company d'estudis d'Alban Berg, Anton Webern i Hanns Eisler i es va guanyar l'admiració de John Cage, Elliot Carter i Leonard Bernstein.

Tota aquesta excel·lència acadèmica i les influències que va rebre d'aquests artistes amb els quals va compartir experiències queden reflectides en la seva evolució musical, en la qual podem distingir clarament quatre períodes: estudi, reflexió, maduresa i expansió.

1. L'estudi, del 1916 al 1932. Gerhard va iniciar la seva formació al costat de Felip Pedrell i la va continuar amb Schönberg, amb qui va estudiar del 1923 al 1928. Cal estendre aquesta etapa fins al 1932, any en què va compondre la cantata *L'alta naixença del rei En Jaume*.

EN LA SEVA EVOLUCIÓ MUSICAL ES DISTINGEIXEN QUATRE PERÍODES

2. La reflexió, del 1932 al 1952. Durant gairebé vint anys va compondre una gran quantitat de música comercial i només tres obres serialistes. La fi d'aquesta etapa coincideix amb la mort del seu mestre, Arnold Schönberg.

3. La maduresa, del 1951 al 1960. En aquesta època es va dedicar a aplicar la sèrie a altres paràmetres de la música, especialment al temps. Durant aquesta dècada va escriure articles sobre tècnica serialista i va iniciar la seva experimentació amb l'electrònica.

4. L'expansió, del 1960 al 1970. Durant aquest període es va alliberar del rigor de la teoria serialista de la dècada anterior i des d'una aproximació molt més lliure va integrar a la seva obra elements del folklore i sonoritats de l'electrònica a la seva música acústica.

1. UNA ETAPA D'EXPLORACIÓ

Gerhard va estudiar composició amb Felip Pedrell a partir del 1916 i al seu costat va aprofundir en el coneixement de la música popular espanyola. Al llarg de la seva vida es va fer ressò d'aquest llegat i va integrar la cançó popular d'una manera molt personal a la seva obra. Des del desembre del 1923 fins a final del 1929 Gerhard va estudiar amb Arnold Schönberg. Va començar a aprendre harmonia i contrapunt, i més endavant va compondre peces on aplicava la tècnica dels dotze sons i emprava una incipient i original tècnica serialista.

Les principals obres que produeix durant aquest primer període són el *Trio,* per a piano, violí i violoncel (1918), una peça que explora una sonoritat afrancesada que Gerhard aviat abandona; *Dos apunts,* per a piano (1921-1922), que suposa una investigació sonora que no té continuïtat en el seu catàleg, i *Set haikus,* per a veu i *ensemble* (1922) a partir d'una lletra del poeta Josep Maria Junoy (1887-1955). Altres obres interessants d'aquest període són el cicle de cançons *Verger de les galanies* (1917-1918) a partir de poemes del llibre homònim de Josep Carner (1884-1970). També hi ha el cicle de cançons per a soprano i piano *14 Cançons populars catalanes* (1928), sis de les quals van ser publicades en la versió de soprano i *ensemble*. I el *Quintet de vent* (1928), que va compondre durant la seva estada a Berlín, sota la docència de Schönberg i també la cantata *L'alta naixença del rei En Jaume,* per a soprano, barítion, cor i orquestra (1932), que tanca el seu període de formació.

+ EL GRAN INVESTIGADOR DE LA MÚSICA SERIALISTA

La música de Robert Gerhard és una amalgama entre l'estructuralisme serialista que va estudiar amb Arnold Schönberg a Viena i Berlín, i la música popular que va estudiar i va investigar amb Felip Pedrell. No només va fer-ne una síntesi personal, d'aquests dos conceptes en principi antagònics, sinó que els va integrar en una fusió única i inconfusible, que va arribar al seu clímax a la dècada dels anys seixanta amb la influència de la música electrònica. És l'alumne de Schönberg que més va desenvolupar la tècnica serial, ja que va sobreviure gairebé vint anys al seu mestre i trenta als seus companys Anton Webern i Alban Berg i va participar activament en la recerca de noves possibilitats. Sense la seva contribució en forma de música i d'articles, la música serialista probablement hauria pres un camí totalment diferent.

1

2. EL DESAFIAMENT!

Gerhard va començar tard a aplicar sistemàticament el serialisme, però en les seves escasses incursions serialistes durant aquest període (1932 al 1952) va generar obres d'una enorme personalitat en les quals va seguir una línia per aprofundir la recerca que reafirmés la seva tècnica.

En aquest període va compondre poques melodies originals, perquè la seva producció es va centrar en una música comercial basada sobretot en la música popular. La seva música suposa tot un desafiament per a l'intèrpret, com és el cas de la melodia serialista *Ventall* (1935), per a soprano i piano, o bé del procés rítmic basat en cèl·lules del primer moviment de la *Sonata per a violoncel i piano* (1948), de la metamorfosi d'una melodia popular del tercer moviment d'aquesta mateixa obra o d'una melodia de caràcter serialista a la qual arriba de manera casual en el seu ballet *Don Quixote* (1941). Hi ha altres obres no serialistes que cal destacar en aquest període, com *Alborada, interludi i dansa,* per a orquestra (1936), *Simfonia homenatge a Pedrell* (1941) i *Alegries* (1942). Són obres sense traces del serialisme i també un ingent ús de materials de caràcter folklòric. Però l'obra més significativa d'aquest període és alhora el seu gran fracàs i en la qual també va invertir més temps i esforç: l'òpera *The Duenna* (1945-1947).

3. UNA CRISI PERSONAL

Aquest període (1951 al 1960) va suposar un canvi convuls en la manera de compondre de Gerhard, perquè el 13 de juliol de 1951 Arnold Schönberg va morir a Los Angeles. La pèrdua del seu mestre va enfonsar Gerhard en una crisi personal i el va portar a un període d'exploració. A més, aquell mateix any va patir per les males crítiques que va rebre la seva òpera *The Duenna* i el *Duo per a viola i piano.* El model que Pedrell li havia ensenyat, basat en l'ús de la cançó popular, estava en crisi. Per tant, des de l'any 1951 va fer un gir en la manera de compondre i la base de la seva música va passar a ser el serialisme, però amb un subtil gust folklòric que amagava darrere orquestracions, sèries i ritmes.

2

CENTRE DE DOCUMENTACIÓ DE L'ORFEÓ CATALÀ

Les obres de base serialista que cal destacar en aquest període són la *Simfonia núm. 1* (1952-1953) i la *Simfonia núm. 2* (1957-1959), a més de *Nonet* (1956-1957). En totes queda palès un interès per fer sentir la tècnica serialista aplicant la sèrie no només als sons, sinó també al ritme i a les durades. Per això va introduir el *time-set*, un concepte que permetia aplicar la proporció implícita de la sèrie a la dimensió temporal.

Pel que fa a la música comercial, Gerhard va tenir el seu primer contacte amb el cinema i la televisió durant aquest període. Va fer la banda sonora original (BSO) per a *Secret people* de Thorold Dickinson (1952), film en el qual treballava una jovenissima Audrey Hepburn; va compondre la BSO per a cinc episodis del documental de la BBC *War in the air* (1952), i la música per al documental de l'empresa Unilever *Your skin* (1958). En aquest documental, la banda sonora tenia electrònica, perquè des del 1954 Gerhard va començar a explorar-ne el recurs. Els *Audiomòbils I-III* (1959-1967) i *Lament for the death of a bullfighter* (1959), per a recitador i cinta, demostren l'alta capacitat tècnica i musical que va assolir.

4. TEMPS D'OBRES MESTRES

Sens dubte aquest és el gran període (1960 al 1970) de Gerhard gràcies a un corpus selecte d'obres mestres que el situen en un lloc preferent entre els grans de la música del segle XX. Durant els seus últims deu anys de vida va

ARXIU MUNICIPAL DE VALLS

ARXIU CARLOS DUQUE

+ UNA EVOLUCIÓ ESPECTACULAR

En tota la història de la música, cap compositor ha assolit una evolució tècnica i estètica tan gran com la que reflecteix l'obra de Robert Gerhard. Va néixer al segle XIX i va començar a compondre obres de factura molt tradicional en què explorava les possibilitats de l'època, basades en un romanticisme tardà i amb una certa influència francesa. Va morir el 1970 com un dels pioners de la música electrònica, després d'haver fet la més gran evolució en el serialisme de la Segona Escola de Viena i de deixar una singular discografia per a cinema i televisió, i també després d'haver completat un llegat d'obres com la *Simfonia núm. 3, "Collages"*, en què va combinar cinta amb orquestra; *Lament for the death of a bullfighter,* per a recitador i electrònica, o *DNA in reflection,* una banda sonora electrònica original per a vídeo experimental.

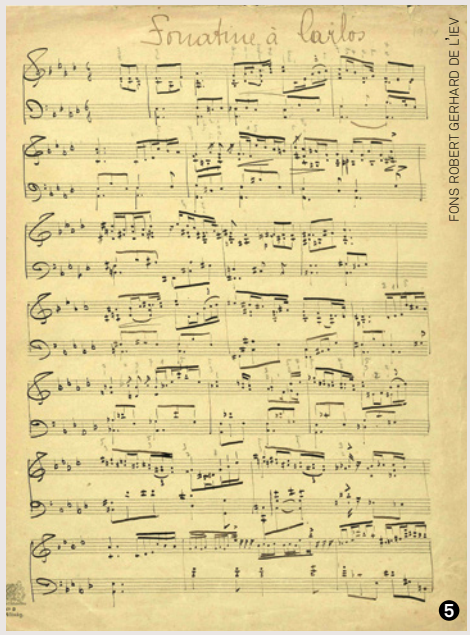

FONS ROBERT GERHARD DE L'IEV
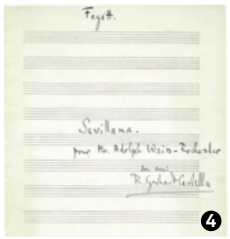
FONS ROBERT GERHARD DE L'IEV

❶ El carnet austríac de Gerhard. ❷ Gerhard amb el seu mestre Felip Pedrell. ❸ Record de l'acte d'investidura com a doctor *honoris causa* a Cambridge. ❹ Dedicatòria de la particel·la per a fagot de *Sevillana*. ❺ Partitura de la *Sonatine à Carlos*.

fer un pas de gegant en l'aplicació del serialisme, va deixar de ser tan rigorós com a la dècada anterior i va plantejar-hi un acostament molt més flexible. Per això en el seu quart període artístic, la melodia pràcticament desapareix i el total sonor passa a ser una sola textura que evoluciona en el temps.

Les obres serialistes més significatives d'aquest període són la *Simfonia núm. 3, "Collages"* (1960), per a cinta i orquestra, on exposa un contrapunt entre la massa orquestral i l'electrònica, i la *Simfonia núm. 4, "Nova York"* (1967), que és probablement la seva obra mestra. En aquesta emprà una sèrie en què les seves quatre primeres notes coincideixen amb una cançó popular *(Blancaflor)*. A més, va fer servir un sistema de proporcions que sorgeixen de la sèrie per plantejar la durada de l'obra, així com la major part de l'estructura. Aquest va ser el seu darrer treball orquestral acabat, ja que les dues últimes peces serialistes del seu catàleg són treballs cambrístics: *Libra* (1968) i *Leo* (1969).

En relació amb les obres comercials, Gerhard va compondre dues grans bandes sonores. Una de caràcter serial per a *This sporting life* de Lindsay Anderson (1963) i una BSO per a vídeo experimental, *DNA in reflection* de Hans Boye i Anand Sarabhai (1963); aquesta peça el va situar a l'avantguarda de la creació audiovisual a Europa. A més, va crear la música per a dues dramatitzacions radiofòniques de la BBC, *The anger of Achilles* de Robert Graves (1964) i *The man born to be king* de Dorothy L. Sayers (1966). Aquesta primera obra va rebre el Premi de la RAI per a programes dramàtics o literaris amb o sense música, a Florència. La segona obra recull una orquestració virtuosística amb un resultat sonor de gran bellesa.

UNA COMBINACIÓ SINGULAR

Després d'analitzar els quatre períodes de l'evolució musical de Gerhard, observem una gran coherència en el desenvolupament de la seva tècnica serialista i de l'amalgama que fa amb la cançó popular. Allò que presentava de manera germinal a les obres de joventut s'amplifica a gran escala en arribar a la maduresa, tot seguint una línia recta al llarg de les seves obres que retraten una evolució coherent que culmina en la dissolució de la melodia i la creació de textures com a objectes sonors. Amb el temps integra de manera solapada la cançó popular a l'entramat sonor, com també la teoria serialista, que aplica de manera molt intuïtiva i gairebé imperceptible, com si es tractés d'una bastida que ajuda a aixecar l'edifici i a donar-hi forma. Sens dubte, Gerhard és un testimoni privilegiat de la història, perquè va desenvolupar el serialisme de manera natural, seguint els conceptes apresos de Schönberg, però segons una combinació singular en què integrava la cançó popular apresa de Pedrell i els conceptes sonors adoptats de la música electrònica. Com ell mateix va dir, Gerhard va ser sobretot un compositor a l'avantguarda.

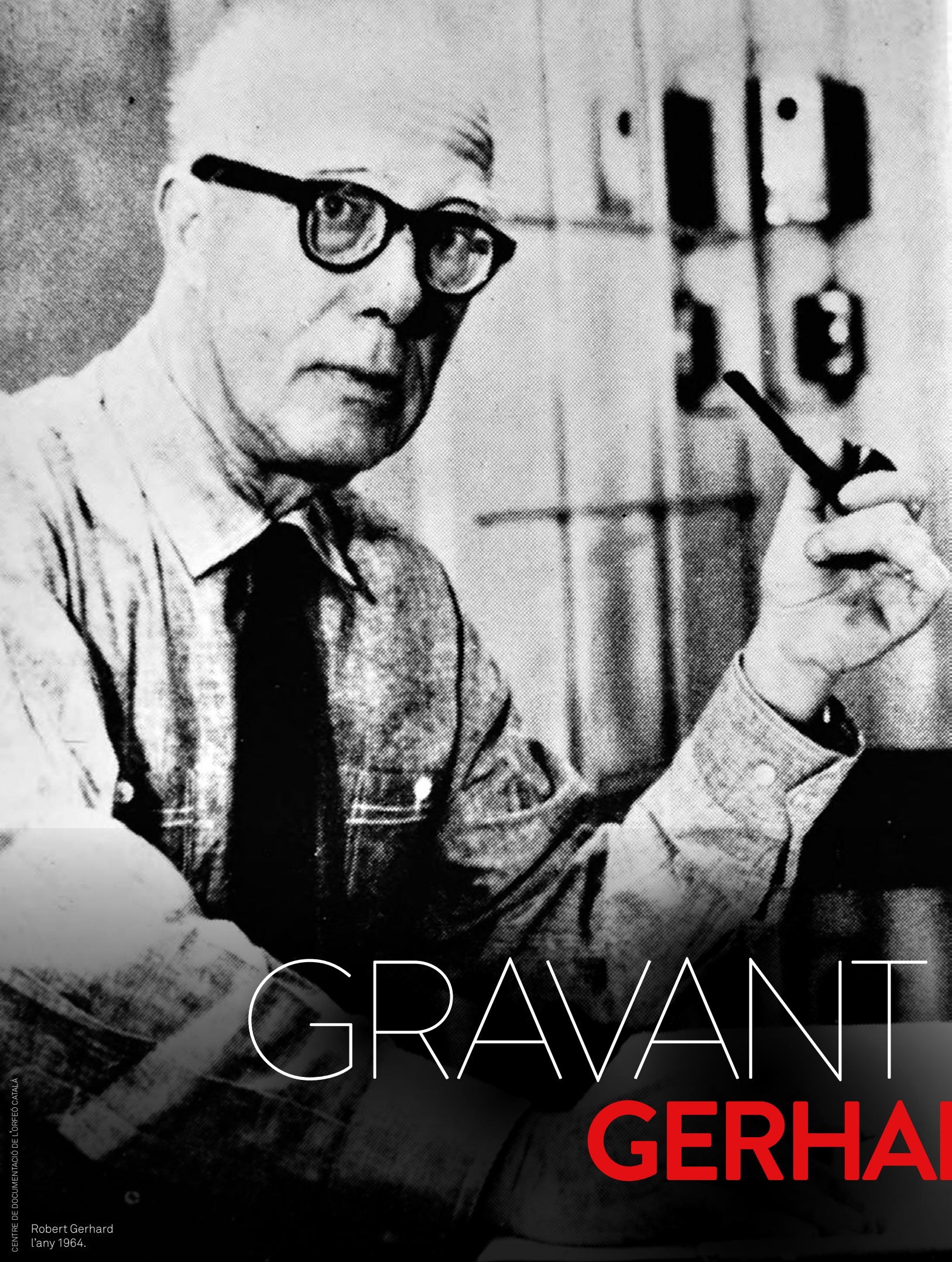

GRAVANT GERHAR

Robert Gerhard
l'any 1964.

CENTRE DE DOCUMENTACIÓ DE L'ORFEÓ CATALÀ

EDMON COLOMER I VÍCTOR PABLO PÉREZ RECORDEN ELS SEUS HISTÒRICS ENREGISTRAMENTS DE L'OBRA SIMFÒNICA I ESCÈNICA DE ROBERT GERHARD DE LA DÈCADA DELS ANYS NORANTA. VINT-I-CINC ANYS DESPRÉS CONTINUEN SENT UNA REFERÈNCIA IMPRESCINDIBLE EN L'ESCASSA DISCOGRAFIA DEL COMPOSITOR DE VALLS, UN DELS GENIS DE LA MÚSICA CATALANA I ESPANYOLA DEL SEGLE XX.

TEXT *Javier Pérez Senz*

El 1996, per primera vegada a la seva centenària història, els cèlebres Proms de Londres van convidar una orquestra espanyola, la Joven Orquesta Nacional de España (JONDE), a interpretar la cantata *La pesta,* al costat del Cor de la BBC, sota la direcció d'Edmon Colomer. La històrica jornada va ser el 12 d'agost d'aquell any al Royal Albert Hall en l'homenatge que el popular festival de concerts d'estiu organitzat per la BBC va retre a Gerhard en el centenari del seu naixement. Uns mesos abans les dues formacions van gravar la cantata sobre el text d'Albert Camus a l'Auditori de Saragossa per a la discogràfica francesa Auvidis.

Amb aquest ambiciós projecte Colomer va tancar la seva etapa de dotze anys com a director musical de la JONDE. *"Va marcar una fita artística de la qual em sento molt orgullós. El fet de ser la primera orquestra espanyola convidada als Proms no va ser casual, sinó fruit d'una experiència artística i un treball a fons i continuat en el temps, en un procés de reconversió del panorama simfònic de tot l'Estat en el qual van destacar l'èxit de la JONDE i de l'Orquesta Sinfónica de Tenerife"*, recorda el director català, actualment membre del CoNCA.

No en va aquestes dues orquestres van protagonitzar al costat de la Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya (OBC) el cicle d'enregistraments d'Auvidis, dirigits per Edmon Colomer, Víctor Pablo Pérez i Lawrence Foster. De fet, el director dels Proms en aquells anys, John Drummond, va conèixer les dues formacions gràcies a la qualitat d'aquests discos.

Com tants creadors que després de la Guerra Civil van preferir l'exili a la misèria cultural imposada pel franquisme, Gerhard va trobar a Cambridge (Anglaterra) una llar –allí va començar a compondre, el 1940, el seu ballet *Don Quixote*– on va poder forjar la seva obra amb l'honestedat i la convicció en els seus ideals musicals que van marcar la seva vida. Fins i tot va arribar a nacionalitzar-se britànic i va treballar molts anys a la BBC, l'orquestra simfònica de la qual va gravar algunes de les seves obres als anys seixanta i setanta sota la direcció de Colin Davis, Antal Dorati, Norman del Mar i altres directors. Certament, l'elecció de dues orquestres espanyoles per retre-li homenatge als Proms va fer història. La Sinfónica de Tenerife va oferir dos concerts al Queen Elizabeth Hall, sota la direcció de Víctor Pablo Pérez, llavors titular del conjunt canari, amb el ballet *Don Quixote*, el poema *Pedrelliana* i la *Simfonia núm. 3, "Collages"*.

Víctor Pablo Pérez recorda bé els concerts i les sessions d'enregistrament. *"Va ser el compositor més modern i avantguardista de la seva generació, el gran deixeble de Schönberg que va aplicar les tècniques dodecafòniques a la seva música. Fer la primera integral de les seves* Simfonies *va exigir un gran esforç als músics. La interpretació és molt difícil, a vegades impossible, llevat que es faci amb un esforç tècnic tremend, però aquest treball va permetre a l'orquestra de Tenerife traspassar les fronteres i rebre el reconeixement internacional",* diu el director burgalès.

> *"VA SER EL COMPOSITOR MÉS MODERN I AVANTGUARDISTA"*, DIU VÍCTOR PABLO

La col·lecció Gerhard editada per Auvidis es va iniciar el 1991 amb l'enregistrament d'*Epithalamion* a càrrec de la JONDE al Palau de la Música de València. Quatre anys després, l'octubre del 1995, Colomer, aquesta vegada amb l'OBC, va gravar a l'Auditori de Sant Cugat del Vallès la suite *Pandora*, *Soirées de Barcelona* i el ballet *Ariel*. L'abril del 1996 va tenir lloc a l'Auditori de Saragossa l'enregistrament de *La pesta*, amb el Cor de la BBC i Michael Lonsdale com a narrador, i aquell mateix any, amb l'OBC, van gravar a Sant Cugat, amb Anna Cors, Francesc Garrigosa i la Coral Càrmina *L'alta naixença del rei En Jaume*, les *Sis cançons populars catalanes*, *Cançoner de Pedrell* i les dues *Sardanes*. L'OBC va completar la sèrie sota la direcció de Lawrence Foster, amb el *Nonet*, el *Concert per a clavicèmbal, corda i percussió*, amb Ursula Dütschler com a solista, i el *Concert per a piano i orquestra de corda*, amb Albert Attenelle.

Colomer assegura que *"cal distingir entre les qüestions purament tècniques i les de concepte"* a l'hora de parlar de la dificultat de la música de Gerhard. *"Usa tècniques i llenguatges contemporanis i, de fet, va ser pioner en la música electrònica a la Gran Bretanya, però també és un clàssic i s'ha de tocar sabent el que vol dir. El repte és fer entendre el sentit d'una frase i de cada veu, mostrar cap on va, el substrat harmònic... Si se n'entén el caràcter, el sentit de la seva música no és tan difícil. També és difícil per a les orquestres tocar bé Bartók o Stravinsky.* La pesta *exigeix un esforç considerable als intèrprets i també a l'oient, però la narració fa entendre-ho tot, fa arribar el seu*

"VA SER PIONER EN LA MÚSICA ELECTRÒNICA", DIU COLOMER

poder dramàtic de manera clara i reveladora", explica Colomer. *"Musicalment estic molt satisfet de la versió de* La pesta. *M'interessa tot el seu món simfònic, i obres molt especials, com el* Concert per a clave, L'alta naixença del rei En Jaume *o les* Sis cançons, *que m'agraden molt per la seva concepció estètica; és música popular poc manipulada i l'orquestració li dona una transformació, una altra dimensió. I considero la* Sardana núm. 2 *una fita molt coherent estilísticament, tant en la versió per a cobla com la d'instruments de vent que vam gravar amb l'OBC. Com Falla, Bartók i Stravinsky, va tenir un gran talent com a orquestrador i va explorar nous camins des del profund coneixement del llegat de Pedrell i Falla. En el seu propi procés de transformació, aposta per la Segona Escola de Viena, però no oblidem que també va ser un pioner en l'àmbit de la música electrònica".*

Per la seva banda, Víctor Pablo Pérez i la Sinfónica de Tenerife van iniciar el seu cicle el 1991 al Paranimf de la Universitat de La Laguna amb el primer enregistrament complet del ballet *Don Quixote*, *Pedrelliana* i *Albada, interludi i dansa*, pas previ a l'enregistrament de les quatre *Simfonies* entre els anys 1993 i 1995. *"Va suposar un esforç titànic, és una música difícil tècnicament per a l'orquestra i complexa. Si escoltes l'enregistrament de Colin Davis seguint la partitura comproves que hi ha errors. Probablement la van fer amb només un assaig i això amb Gerhard no funciona. Era moderníssim al seu moment, i exigeix molts assajos. Vaig quedar esgotat físicament i intel·lectualment: la* Segona Simfonia, *per exemple, és d'una complexitat com no havia vist en tota la meva carrera",* diu.

Herman Scherchen, que en va estrenar el *Concert per a violí*, amb el gran Antoni Brossa, ja li ho deia al mateix compositor: *"És que vostè escriu molt difícil".* Per això Víctor Pablo Pérez recomana com a introducció a Gerhard començar per obres com *Albada, interludi i dansa* –*"Hauria de ser obra de repertori a totes les orquestres"*– i *Don Quixote*. *"És música més directa, fresca, fàcil d'escoltar. Es va fer una nova edició de la partitura, perquè, de fet,* Don Quixote *mai s'havia fet complet; però al final, davant els errors de la nova edició, vam acabar usant l'antiga, i encara que al disc consta que toquem la nova, la veritat és que no la vam utilitzar, no tenia prou rigor. És una gran obra, molt ben escrita, però no s'entén bé si no t'imagines els ballarins donant vida als personatges. No entenc per què no s'ha muntat el ballet al nostre país, seria un gran espectacle i animo els coreògrafs a muntar-lo".*

Després de la primera edició, els discos d'Auvidis van ser descatalogats i, per fortuna, el Centre Robert Gerhard (L'Auditori) els va reeditar el juny del 2011 en una edició especial titulada *Robert Gerhard collage*. Aquest llegat forma el nucli de la discografia de Gerhard, juntament amb la referencial versió de *La Dueña/La Duenna* dirigida per Antoni Ros Marbà, amb Claire Powell, Anne Taylor, Richard Van Allan, Adrian Clarke, Neil Archer i l'English Northern Philharmonia, i enregistrada per Chandos el 1996, quatre anys després de l'estrena escènica mundial d'aquesta òpera extraordinària, que va tenir lloc el 1992 al Teatro de la Zarzuela de Madrid, també dirigida per Ros Marbà, gran intèrpret d'aquesta joia lírica que posteriorment va dirigir també al Gran Teatre del Liceu.

Chandos va enriquir la discografia amb el cicle de *Simfonies* i *Concerts* dut a terme per Matthias Bamert i la

❶❷ Dos discs de Chandos, el segell que va gravar *Simfonies* i *Concerts* de Gerhard amb Matthias Bamert i la BBC Symphony. ❸❹ La *Simfonia núm. 1* i la *Simfonia núm. 3* enregistrades per la Sinfónica de Tenerife sota la direcció de Víctor Pablo Pérez. ❺ Edmon Colomer. ❻ Claudi Martí i integrants de la Nova Cançó. ❼ *The Duenna*, estrenada el 1992 dirigida per Ros Marbà.

RAFA MARTÍN

Simfònica de la BBC. L'Orquestra de Cambra del Teatre Lliure i Josep Pons van gravar *Cançoner de Pedrell*, amb Josep Benet, *Alegrías* i *Pandora* (Harmonia Mundi), i el conjunt BCN216 i Ernest Martínez Izquierdo van publicar dos discos, amb peces com *Nonet, Hymod, Leo, Libra* i *Concierto para ocho* (Stradivarius). El capítol de cambra té bones referències signades pels trios Arriaga, Gerhard, Kandinsky i Pedrell, i els quartets Arditti i Gerhard, entre d'altres, i Jordi Masó amb la integral pianística (Marco Polo) nodreixen una discografia encara massa escassa en la qual figuren els clàssics registres per a Decca d'Antal Dorati de *La pesta*, la *Simfonia núm. 1* i les *Danses de Don Quixote*, que tenen una versió moderna enregistrada per Josep Caballé Domènech al capdavant de l'Ulster Orchestra realitzada el 2004 (BBC Music). També es poden trobar al mercat digital la versió del *Concert per a piano* a càrrec de Peter Donohoe i la Northern Simfonia (Naxos) i registres de la BBC amb música de pel·lícules, com la suite *This sporting life* i exploracions electròniques, com el poema radiofònic *Lament for the death of a bullfighter* i la música incidental per a *Calígula* de Camus.

5

ANTONI BOFILL

7

ARXIU FUNDACIÓ DEL GRAN TEATRE DEL LICEU

6

ARXIU JOSEP M. MACIP

+ COMPROMÍS I CONSCIÈNCIA DE PAÍS

L'artífex de la recuperació de l'obra de Gerhard va ser Claudi Martí, figura clau en la història de la indústria discogràfica catalana, mort l'any passat als 84 anys. La consciència de país i la passió per la recuperació i difusió del patrimoni català van ser constants en la seva trajectòria: al capdavant del segell Edigsa va impulsar la Nova Cançó i va contribuir decisivament a la recuperació de la música antiga catalana; ja des del segell Auvidis va posar en marxa col·leccions de referència, com la consagrada a la sarsuela i la primera edició Gerhard, que va difondre la seva música al mercat internacional. *"Se li deu encara el reconeixement que mereix per la seva honestedat i compromís amb el nostre patrimoni musical, i no sols en l'àmbit de la música clàssica: va ser decisiu en l'auge de la Nova Cançó. Va arriscar molt, perquè llavors ningú feia cas a Gerhard, ni a Catalunya ni a l'Estat espanyol. I la integral simfònica, curiosament, va ser un projecte realitzat amb un director de Burgos, una orquestra canària, un segell francès i un espònsor madrileny, la Fundación Caja Madrid. Té mèrit, perquè en aquells anys Gerhard era un compositor absolutament oblidat, i convé recordar-lo"*, diu Victor Pablo Pérez.

El compositor català el 1964. Tenia 68 anys.

HULTON-DEUTSCH COLLECTION/CORBIS/GETTY

GERHA

L'INTEL·LECTUA

HUMANIS

ROBERT GERHARD, MÉS ENLLÀ DE LA SEVA VÀLUA INQÜESTIONABLE COM A COMPOSITOR, ESDEVÉ UNA FIGURA DE GRAN PROFUNDITAT INTEL·LECTUAL I HUMANA.

TEXT *Ana María Dávila*

Personalitat *"rica i complexa"*. Un músic de vasta cultura i un lector infatigable, interessat especialment en les arts, la filosofia i les ciències. Conversador extraordinari i escriptor de ploma àgil i brillant. Intel·ligent, sensible i amb un fi-níssim sentit de l'humor. Rigorós, però alhora d'un tarannà modest que *"fugia del jo"*. Un home, en definitiva, *"que sabé apreciar altament el valor de l'amistat"* i que *"estimà profundament la vida, la natura, la pau i la llibertat"*. Així descriuen, els que el varen conèixer, qui ha estat un dels compositors més extraordinaris que ha tingut Catalunya al segle XX. I també un dels més injustament oblidats: Robert Gerhard Ottenwaelder. Un creador que tot i haver viscut gairebé la meitat de la seva vida a l'exili, on va sorgir la major part de la seva obra, va portar sempre la seva terra natal al cor, fins al punt que, davant el debat sobre la seva nacionalitat –va adquirir l'anglesa el 1960–, no dubtà a definir-se com *"un xiquet de Valls"*.

LA SEVA INFANTESA A VALLS

Traçar un perfil humà de Robert Gerhard és endinsar-se en una figura polièdrica i fascinant. La infantesa a Valls, on els seus pares –un suís alemany i una alsaciana– regentaven un negoci de vins, desvela els primers trets de la personalitat independent, lliure i decidida de qui, anys més tard, esdevindria introductor del dodecatonisme a Espanya. Una coneguda anècdota d'aquest període ens mostra un nen de només un parell d'anys que desapareix de casa seva perseguint la música d'un piano de maneta itinerant que aquell matí ha passat pel seu carrer.

Gerhard va créixer en un ambient poliglot i europeu. *"El meu avi era del poble de Brittnau, a prop de la frontera amb Alemanya, i l'àvia havia viscut molts anys a Versalles. L'avi no parlava gaire català, parlava francès i alemany, però l'àvia sí, ella parlava català i castellà. A casa es parlava el francès. I els germans aleshores van aprendre el castellà a escola i el català al carrer. I tots tenien la nacionalitat suïssa"*, explica el seu nebot, Ferran Gerhard. A l'assolellat estudi de la seva casa de Tarragona hi ha un retrat on es veuen, encara infants, els tres germans Gerhard: Robert, el gran; Carles, que després esdevindria diputat al Parlament de Catalunya, i Ferran, el seu pare, que es faria càrrec del negoci familiar. La imatge els situa en un temps molt llunyà, que ell fa viu en els records, però: *"Quan els germans eren petits hi havia guerres de nens als barris. La canalla s'apedregava i es veu que en Robert era el més trapella de tots. Sovint feia enfadar els veïns"*, relata, amb el riure als llavis.

> *"VA SER UN HOME QUE ESTIMÀ PROFUNDAMENT LA VIDA, LA NATURA, LA PAU I LA LLIBERTAT"*

És molt possible que dins de la família de centreeuropeus acomodats, aquell nen hagués tingut els primers contactes amb la música. En qualsevol cas, el destí que li havien establert era un altre: amb 12 anys és enviat a Suïssa per completar la seva formació i cursar estudis de comerç a Lausana. Un altre cop el caràcter decidit del futur compositor queda en evidència en destinar la pensió alimentària que rebia per pagar-se lliçons de música. *"Així va ser com la seva salut es va ressentir i va agafar una pleuresia. L'avi va anar a buscar-lo i va estar un temps refent-se a una masia, a prop de Valls. Llavors la pleuresia era una malaltia gairebé mortal i potser perquè van pensar que no hi havia gaire cosa a fer, li van deixar estudiar música. Crec que l'àvia també va intervenir al seu favor"*, explica el nebot.

Superat el trànsol, Gerhard va iniciar els estudis a Munic, fins que un nou ensurt, la Primera Guerra Mundial, l'obligà a tornar a Catalunya. Instal·lat aleshores a Barcelona, va estudiar amb Enric Granados –a l'acadèmia del qual va conèixer la soprano Conxita Badia, que esdevindria gran intèrpret de la seva obra vocal– i es va convertir en el darrer deixeble de Felip Pedrell, a través del qual va establir un pont permanent amb la música tradicional. Molt aviat, però, el jove músic es va trobar en la necessitat d'ampliar horitzons artístics. Anys més tard ell mateix compartiria aquests records que perfilen el seu esperit inconformista –*"l'orgull d'estar eternament insatisfet"*, reivindica– en una entrevista publicada a «La Publicitat» en dues entregues, el 3 i el 4 de desembre de 1929. *"Com més íntimament em posava en contacte amb la música que aleshores s'escrivia a Europa, millor comprenia la meva situació. Em vaig trobar endarrerit i cada dia s'accentuava la inquietud que em causava el desequilibri i la discrepància evidents entre les meves concepcions i els mitjans de què disposava per realitzar-les"*, explicava.

LA TRANSFORMACIÓ AL COSTAT DE SCHÖNBERG

Aquesta necessitat el va impulsar, el 1923, a escriure a Arnold Schönberg demanant-li que l'acceptés com a alumne. L'austríac va conservar aquella carta tota la vida, tot evidenciant l'interès que va despertar en ell aquell jove nascut al

>

FONS ROBERT GERHARD DE L'INSTITUT D'ESTUDIS VALLENCS

1

sud dels Pirineus. *"Schönberg em sotmeté a un interrogatori minuciós i implacable. Em preguntà, entre moltes altres coses, si era partidari dels nacionalismes musicals [...]. Seguiren les preguntes que m'obligaven a dir el que jo pensava de la música francesa, russa i italiana"*, recordava el compositor en la mateixa entrevista esmentada.

"EN ROBERT ERA EL MÉS TRAPELLA DELS TRES GERMANS. SOVINT FEIA ENFADAR ELS VEÏNS", DIU EL SEU NEBOT

Aquell va ser un període d'enorme transformació artística i personal per a Robert Gerhard. A més d'introduir-se en aquell nou llenguatge que capgirava tot el que s'havia fet en música fins a aquell moment, es posà en contacte amb les noves tendències que sorgien en la literatura, les arts i les ciències; feu amistat amb Alban Berg i Anton Webern, i conegué la dona que l'acompanyaria la resta de la seva vida, Leopoldine Fleichtegger, "Poldi", deixebla seva a les classes de castellà i català que oferia a Viena sota el significatiu pseudònim de Dr. Castell. La parella va contraure matrimoni el 1930 i ja de tornada a Barcelona anà a viure al barri de la Salut, en un habitatge envoltat d'una gran terrassa des d'on es veia el mar. El record d'aquella dona enèrgica i activa, que *"parlava un català molt divertit"*, és el mateix en tothom que la va conèixer: *"Poldi va ser la persona que va vetllar perquè tingués la tranquil·litat per poder desenvolupar la seva activitat creativa"*.

ELS SEUS GRANS AMICS

Tot i que Gerhard mai no va ser un seguidor dogmàtic del dodecatonisme, la seva música, sempre deutora de la tradició mediterrània, va ser rebuda amb desconcert i rebuig pels sectors més conservadors de la música catalana. D'altra banda, però, la seva presència a Barcelona els anys previs a la guerra va representar un veritable revulsiu per a la vida musical de la ciutat, i la seva contribució va ser decisiva per a fets tan destacats com les visites de Webern i Schönberg, els vuit mesos d'estada d'aquest últim i la celebració del Festival de la Societat Internacional de Música Contemporània (SIMC) el 1936.

Aquells anys també va establir profunds lligams d'amistat amb altres artistes i esperits inquiets, com el seu. Entre els més significatius, la relació amb Conxita Badia i el seu marit, Ricard Agustí. *"La meva mare tenia la casa sempre oberta per a tots els músics i en Roberto era un més de la família. De fet era el padrí de la meva germana petita, Carmen, i com que ella no podia dir padrí, li deia Pililí. I ell mateix signava així les seves cartes. En Gerhard era molt de la broma"*, recorda Mariona Agustí, filla de Conxita Badia.

El 1931 Gerhard acceptà com a alumne Joaquim Homs, només deu anys més jove que ell i que es convertiria en un amic entranyable i un ferm defensor del seu llegat. Malgrat els dubtes que el compositor manifestava cap a la seva capacitat pedagògica, Homs el descriuria més tard com un mestre *"apassionant"*, algú que *"posseïa en alt grau el poder d'analitzar i d'il·luminar els problemes fins a les mateixes arrels i que suggeria a qui l'escoltava la impressió d'estar a punt de descobrir meravelloses veritats"*.

+ PASSEJANT PER LA RAMBLA

Entre el 1948 i el 1968 el matrimoni Gerhard tornà a Catalunya en vuit ocasions. Van ser visites de caire privat i estiueig, amarades d'enyor pels amics i la terra. *"[M'agradaria] passar un mes o dos en un poble de la costa... treballar de cara al mar, em penso que un renovat contacte amb mar i cel i la terra de Catalunya m'aniria bé"*, escriu en una carta datada el 1952. Encara prevalia, sens dubte, el record del seu anterior viatge, que Gerhard va deixar plasmat en una carta adreçada als Agustí-Badia a la seva tornada a Cambridge. *"Ens va venir a rebre a l'estació una pluja fina que cau d'un cel desmaiat, sense parar, fa 24 hores. Quina diferència amb la nostra arribada a Barcelona, amics! [...] Acabat de sopar vàrem anar a veure uns amics a la vora de casa. Ens varen portar a un «local» de la barriada i vàrem beure cervesa calenta. A les deu en punt de la nit, la mestressa ens va dir:* gentleman, it's time! *Ens vàrem acabar la cervesa, tots a l'una, i vàrem desallotjar el local i cap a dormir. Pel camí recordàvem aquella nit que vàrem anar a sopar a les 12 a La Punyalada, i a les 2 de la matinada, per la Rambla, encara podies prendre orxata, i comprar embotits o bombons de xocolata o una novel·la en un* kiosk, *i fer-te afaitar i tot, si et venia de gust! La vida, com veieu, és una mica més ensopida aquí"*.

UN PIONER

La filla de Joaquim Homs, Pietat, té molt present el record de Robert Gerhard. *"S'avenia molt amb el meu pare i també amb la mare, que era pintora. Anaven junts a tot arreu. Quan jo tenia uns 15 anys i estudiava piano em va regalar la partitura del* Mikrokosmos *de Bartók. Era un paquet gros que va arribar per correu, al meu nom. Recordo que em va fer una il·lusió enorme".*

Gerhard, sempre interessat en la tecnologia –els anys cinquanta esdevindria un dels pioners a la Gran Bretanya en l'ús dels mitjans electroacústics–, també mantingué gran amistat amb l'enginyer Ricard Gomis, amb qui col·laborà en la creació, el 1935, de Discòfils, Associació Pro Musica, entitat que apostava per la divulgació de la música a través dels nous sistemes de reproducció. *"Es van fer amics per l'afició que tenia el meu pare per la música i la reproducció del so. El meu pare anava cada dia a una botiga que hi havia al passeig de Gràcia amb Aragó, la Unión Musical, on es trobaven tots els* discoferits, *que en deien"*, explica Marita Gomis evocant els inicis d'aquesta iniciativa. D'aquesta manera Gerhard es va convertir en un *"habitual de la casa Gomis"* i anys a venir, el 1956, en moments d'especial dificultat financera per al compositor, Gomis li faria l'encàrrec del seu *Nonet*. El 1962 Gerhard dedicà al matrimoni i els seus sis fills el *Concert for eight*.

A CATALUNYA I A ESPANYA LA SEVA MÚSICA ES MANTENIA INJUSTAMENT IGNORADA

L'esclat de la Guerra Civil va posar fi a tot allò. Robert Gerhard, home de sentiments republicans i nacionalistes, va haver d'emprendre el camí de l'exili i les comunicacions amb Barcelona es van veure interrompudes fins a la fi de la Segona Guerra Mundial. Instal·lat a Cambridge, els anys cinquanta i seixanta el matrimoni va visitar Barcelona en diferents ocasions, però mai més no hi tornà a residir. A Anglaterra, la seva música va continuar desenvolupant-se, en tant que a Catalunya i Espanya anava sent injustament ignorada. Només l'esforç d'amics com Gomis i Homs mantingué viva –encara que en cercles molt concrets– la presència d'una obra *"vital, clara i lluminosa que sempre evidencià les arrels ètniques del compositor",* en paraules del seu antic alumne, però que encara avui demana ocupar el lloc que li pertoca dins la història de la música catalana.

ARXIU CARLOS DUQUE

2

3

ARXIU MUNICIPAL DE VALLS

4

FONS ROBERT GERHARD DE L'INSTITUT D'ESTUDIS VALLENCS

❶ Robert i la seva esposa, Poldi, amb el seu nebot, Ferran Gerhard Masquè, que avui explica que el seu oncle va créixer en un ambient poliglot i europeu. ❷ Els anys cinquanta i seixanta el matrimoni Gerhard va visitar Barcelona en diferents ocasions. ❸ En cotxe, els germans del compositor, Ferran amb boina i Carles amb barret. ❹ Els tres germans Gerhard de petits. Robert era el més gran dels tres.

L'ELOQÜÈNCIA DEL SILENCI

I ALTRES PARADOXES DEL SIGNIFICAT MUSICAL

Una de les paradoxes més fascinants radica en la definició del silenci. Definició negativa, però que refereix una realitat que tot oient creu conèixer positivament. Amb tot, no és fàcil trobar-se en una situació de silenci absolut o "sepulcral". John Cage precisà que, de fet, és impossible: "*Després de la meva mort continuaran els sons. No cal témer pel futur de la música*". El soroll, més o menys harmonitzat, conforma l'ambient en què ens movem, tot impedint que es doni l'aprehensió del buit. Val a dir que de forma no merament involuntària o ingènua. El rebuig del silenci participa de l'*horror vacui*, un dels temors atàvics més arrelats a la psique humana, que avui dia gaudeix d'una salut excel·lent. Segurament perquè la mort, la possibilitat de deixar de ser i de sentir, representa el tabú més vigent. La sobreabundància de soroll protegeix de la consciència del no-res. Com ha escrit Ramón Andrés a *No patir companyia. Escrits místics sobre el silenci*, la "*necessitat de viure ensordit és un dels símptomes reveladors de la por*".

LA SOBREABUNDÀNCIA DE SOROLL PROTEGEIX DE LA CONSCIÈNCIA DEL NO-RES

COMPRENDRE LA MÚSICA

Des de la perspectiva de la creació musical, l'evocació del silenci suposa un desafiament. En efecte, com reflectir allò que no sona? El repte ha estat assumit en el segle que ha vist progressar la tecnologia i els processos de producció industrial, simptomàticament en els minimalismes de Philip Glass (1935), Steve Reich (1936) o Ärvo Part (1937). Aquest últim, autor d'obres tan silents i delicades com *Für Alina*, explica: *"Aquí estic jo, tot sol amb el silenci. He descobert que una sola nota és suficient quan està*

NCIA

CI

ICAL

FINS I TOT SI ELS SONS NO POSSEEIXEN UNA SIGNIFICACIÓ PREESTABLERTA, FET RESSALTAT PER NO POCS MUSICÒLEGS DES DELS ESTUDIS DE THEODOR W. ADORNO, NOMÉS APARENTMENT EL SILENCI ABOCA A L'ABSÈNCIA DE SENTIT.

TEXT *Jacobo Zabalo* • **FOTOGRAFIES** *Getty*

bellament tocada. Aquesta única nota, o una mesura en silenci, em reconforten". L'íntima aproximació a l'absència de so sembla consubstancial a l'obra de qui assumeix –en paraules de Robin Maconie– que "*sense silenci no pot haver-hi música*". A *La música com a concepte* recorda, a més, el caràcter transitori del so i la humana tendència a conquerir l'espai agrest en què es manifesta aquella absència.

Vladimir Jankélévitch ja havia parlat de la colonització semàntica dels sons a *La música i l'inefable*, del 1961: "*L'home sent la temptació d'atribuir un sentiment metafísic al discurs musical pel fet que la música, en no expressar cap significat comunicable, es presta amb una docilitat complaent a les interpretacions més complexes i dialèctiques*". Articulada segons unes pautes

"AQUÍ ESTIC JO, TOT SOL AMB EL SILENCI", EXPLICA ÄRVO PART A FÜR ALINA

LES BANDES SONORES: ARTIFICI I CLAU INTERPRETATIVA

El *dictum* segons el qual "*no tot el que es veu sona, ni tot el que sona es veu*" és fonamental per entendre la incidència subliminal de la banda sonora en el curs de la visualització i interpretació de la pel·lícula. Una producció tan críptica, tan plena de silencis sonors i narratius com *2001. Una odissea de l'espai* esdevé més comprensible amb el missatge de l'*Així parlà Zaratustra* de Friedrich Nietzsche, que inspirà a Richard Strauss la composició del seu poema simfònic i que permet a Stanley Kubrick relatar els salts evolutius de l'espècie humana. No menys rellevants són les composicions de György Ligeti: ressonen estranyament en el buit, en les proximitats del misteriós monòlit, obrint la via d'una espiritualitat que sembla antecedir i transcendir la cosmovisió científica. De fet, Kubrick va considerar que la pel·lícula era religiosa, amb la idea de déu –en un sentit no antropomòrfic– al seu nucli dur.

El gran silenci (2005) de Philip Gröning confronta l'espectador durant més de dues hores i mitja amb l'absència de discurs verbal. Les tasques dels monjos cartoixans parlen per si soles, n'emana un magnetisme inexpressable; la veritat documental, però, no deixa de ser quimèrica, i per resultar significativa tota cinta requereix, lògicament, l'artifici del muntatge.

El silenci abans de Bach (2007) de Pere Portabella és una pel·lícula feta de retalls d'històries, amb el fil conductor de la música, interpretada sempre pels artistes que les protagonitzen. Plasma la plenitud de sentit que possibilita el silenci a partir de la intervenció d'un dels compositors més espirituals.

A *Ballar en la foscor* (2000), Lars von Trier porta el musical a una profunditat insòlita. Quan Selma és condemnada a mort, no hi ha melodia que pugui acompanyar-la. El silenci el trenca una zeladora piadosa, en enumerar els passos i produir el ritme necessari perquè s'aixequi i camini. Al cadafal, un soroll sinistre precipitarà el silenci. Aquesta vegada, irreversible.

4'33": LA *PERFORMANCE* D'UNA PEÇA MAI SENTIDA

Potser al nostre context hipertecnològic es pot entendre millor el propòsit iconoclasta de l'obra que John Cage va concebre el 1952 titulada *4'33"*. Més enllà de l'aparença de broma, la peça "en tres moviments" apunta un assumpte molt seriós, com és el sentit de la interpretació musical i la seva interpretació per l'espectador: un pianista s'asseu davant del seu instrument, obre la partitura en què figura la paraula *"tacet"* i conseqüentment no toca res, ni gesticula, durant el temps exacte que especifica el títol. Amb això, no només instal·la el silenci, sinó que empeny l'espectador a l'experiència d'aquell temps incòmode, en què res no passa. Temps en què un es troba tot sol amb si mateix pensant que podria estar fent alguna cosa millor, en un altre lloc... Ruminacions que aparten de l'aquí i ara, perquè pretenen esbandir la sinistra possibilitat del no-res, com indicà Martin Heidegger a la seva anàlisi de l'avorriment. Com més infreqüent esdevé el silenci –extern, però també intern–, més fonamental i urgent es manifesta la seva realitat. Intuïm en l'èxit de disciplines com el ioga o la meditació els beneficis del buidatge d'imatges i significats, i de l'atenció plena en el present.

concretes –d'acord amb la tradició tonal que evoluciona sense ruptures dramàtiques fins al segle XX– aporta consol a qui l'escolta i un ancoratge a la realitat mundana, una mena de sentit de pertinença. Un músic i estudiós com Charles Rosen escrigué a *Les fronteres del significat* que *"comprendre la música significa senzillament no sentir-se'n irritat o desconcertat"*. Així, el que eventualment impedeix el gaudi o la comprensió –és a dir, el seu *sentit* per a l'oient concret– no és, per a Rosen, sinó *"la frustració de les expectatives creades per la tradició musical en què ens hem format"*.

UN CÒMPLICE DEL DISCURS

El silenci no només és necessari com a habitacle o espai per colonitzar, des dels orígens de la creació musical, sinó que esdevé còmplice del desplegament del discurs, condició per a la reverberació de sons harmonitzats i articulats. Per la seva realitat intersticial, separa la durada de les notes, col·labora inextricablement amb el ritme i permet crear tensió o promoure expectatives, tot suggerint possibles desenvolupaments. També amb l'efecte inesperat de la música –la novetat o variació– que, com és sabut, pot agradar tant o més que l'acord, el motiu o la melodia. Amb tot, l'explicació del sentit musical del silenci des de l'absència de significació, que semblaria exclusiva del segle XX, va ser plantejada de manera intempestiva –inserint-lo premeditadament i no com a recurs potenciador d'expectatives– per un escàs nombre de visionaris. El nom del més excepcional: Ludwig van Beethoven.

EL SILENCI ESDEVÉ CÒMPLICE DEL DESPLEGAMENT DEL DISCURS

Condemnat a la sordesa per una d'aquelles inexplicables ironies de la vida, la connexió emocional de Beethoven amb la seva obra l'ha erigit en heroi romàntic: paradigma d'individu que assumeix el destí i s'hi sobreposa a través d'una creació absolutament lliure. És obligat recordar els bellíssims laments que afloren *ex nihilo* al moviment lent del *Quartet per a cordes en Fa, op. 135*, que és seguit per la formulació de la pregunta ontològica: *Muss es sein?* No menys oportú és fer esment de l'"Adagio assai" de la *Sonata Hammerklavier*, una oda a l'eloqüència del silenci. Concloem, però, al·ludint una escena punyent i verídica de la irregular *Copying Beethoven* (2006). La ficció cinematogràfica d'Agnieszka Holland mostra com, en acabar de dirigir públicament la *Novena*, el compositor sentí un silenci absolut. Només en girar-se la tremolor de l'escenari prengué la forma dels aplaudiments, que la banda sonora –de nou a l'espai-temps dels espectadors– torna audibles.

A dalt, a l'esquerra, el filòsof i musicòleg Theodor W. Adorno.
A sota, a la dreta, William Marx a la *performance* de l'obra *4'33"* de John Cage.

PERQUÈ PUGUIN CANVIAR EL MÓN, AJUDA'LS A ENTENDRE'L

Subscriu-te ara
tot l'any a **Petit Sàpiens**
per només ~~47,40 €~~
19,90 €
Cada mes, una nova aventura!

PETIT SÀPIENS

Fes-te subscriptor en un minut a **sapiens.cat/petitsapiens** o escriu-nos a **subscripcions@som.cat**

TOT I TENIR CASA SEVA AL CARRER MAJOR DE CERVERA, N'ESCAMPA LA BOIRA SOVINT (LITERALMENT, COMPTANT QUE VIU A LA CAPITAL DE LA SEGARRA) PER ACOMPANYAR JORDI SAVALL EN LA MAJORIA DELS SEUS PROJECTES ARREU DEL MÓN.

2 JUNY AMB JORDI SAVALL A LA PHILHARMONIE DE PARÍS

TEXT *Josep Barcons i Palau* **FOTOGRAFIES** *Quim Roser*

XAVIER PUER

La corda fonamental

Es podria dir que no hi ha música que no vingui des de baix. És fonamental, en sentit estricte, que allò que passa "a sobre" se sustenti sobre una bona base. I aquesta base, encomanada als instruments greus, ha de ser sòlida, fiable i vertebradora. Tan potents són aquests atributs que, de vegades, acaben traslladant-se a la personalitat d'aquells que toquen aquests instruments, tot esdevenint ells mateixos persones greus, serenes, estables i, fins i tot, fonamentals.

Almenys això és el que es pot dir de Xavier Puertas, d'estructura ferma, cepada i corpulenta, conversa tranquil·la i timbrada, i una aparent (només aparent) parquedat de tracte que qui sap si és fruit de l'osmosi amb l'instrument o amb la comarca, més aviat eixuta, de la Segarra.

Amb aquests dons, i com a contrabaixista de capçalera de Jordi Savall, va d'aeroport en aeroport, però el seu periple vital es podria resumir en tres trajectes estructurals, amb Cervera –i el contrabaix– sempre al mig.

"LA MÚSICA TENIA, PER A MI, I ENCARA TÉ, UNA DIMENSIÓ DE GRUP, LLUNY DE L'ESTUDI EN SOLITARI"

BARCELONA–CERVERA

"Per a mi, la música ha estat un fet natural. El meu pare tocava la trompeta i el violí en cobles-orquestres, però quan va començar a tenir problemes de cor, el metge li va dir que deixés la música". En adonar-se de la *boutade*, Xavier Puertas s'atura un moment i riu de manera continguda, com és ell. Però de seguida continua explicant que llavors va agafar el flabiol (*"una mica més relaxat"*) i va esdevenir arxiver de l'Orquestra i de la Cobla Municipal de Barcelona.

Rememorant els anys que ajudava el pare a portar faristols i partitures per a la cobla, surt –fet realitat– un dels acudits insignes dels contrabaixistes: *"Devia tenir 15 o 16 anys i en feia un parell que tocava el contrabaix. En una actuació, el contrabaixista no va aparèixer i em van dir: «Puertas, ¿tu no toques el contrabaix? Doncs vine i toca tu!»".*

Malgrat el debut prematur, i malgrat que els sis germans Puertas eren una mena de Von Trapp a la catalana (aquells cèlebres cantors salzburguesos d'aquell *The sound of music* que algun traductor traïdor va sobretitular com *Sonrisas y lágrimas)*; doncs malgrat l'estrena precoç, Xavier Puertas va continuar estudiant el contrabaix de manera laxa, *"poc més de mitja hora al dia, perquè la música tenia, per a mi, i encara té, una dimensió de grup lluny de l'estudi en solitari".*

Tot i haver començat tocant el violí, *"als 14 anys vaig voler tocar el contrabaix. A la mare no, però al pare li va fer gràcia, perquè devia ser l'únic instrument que no teníem a casa. I així vaig començar"*, com a alumne de

RTAS

Xavier Puertas tocant el contrabaix a casa seva. A l'esquerra, davant dels arcs, un violó.

l'històric Ferran Sala al Conservatori del Bruc (on després Puertas seria professor), que als estius seguia també als cursos de Cervera.

CERVERA–VIENA

Va ser precisament l'últim curs de Ferran Sala a Cervera el que va propiciar el viatge de Xavier Puertas a Viena. *"Tenia uns 20 anys i devia estar fent setè: feia poc que havia començat a estudiar de veritat, unes 4 o 5 hores al dia, per tenir un bon nivell"*. A la festa de comiat de Ferran Sala va comparèixer Andy Ackerman (el contrabaixista de Concentus Musicus Wien i de la Simfònica de Viena), que també havia estat alumne de Sala quan havia arribat a Barcelona als anys setanta, *"fet un* hippie". Puertas explica que, fascinats per tenir aquell mite a tocar, *"en Jonathan [Camps] i jo ens*

ALGUNES DIFERÈNCIES ENTRE EL VIOLÓ I EL CONTRABAIX BARROC

- **El contrabaix** és més gran que el *violone* o violó.
- **El violó** sona una octava més agut que el contrabaix (és un 8 peus en comptes d'un 16).
- **El violó** ve de la família de les violes de gamba; i el contrabaix és una mena d'híbrid entre la família de les gambes i la dels violins.
- **El contrabaix** té de 3 a 5 cordes i el violó de 5 a 6, amb afinacions similars.
- **Tots dos** es toquen amb cordes de tripa, a diferència del contrabaix modern.
- **El violó** té trasts i el contrabaix, fins al Romanticisme, podia dur-ne o no.

BEETHOVEN DES DE BAIX

Arran de la integral de les *Simfonies* que està assajant i gravant Jordi Savall per commemorar l'Any Beethoven, Xavier Puertas confessa que *"Beethoven no és el món ni de Savall ni de l'orquestra. Però ha tingut una bona idea incorporant a la plantilla de sempre un grup de joves d'Europa que ho toquen tot i tenen una força impressionant.*

Tot i els dubtes d'inici i una quantitat d'assajos aparentment excessiva, l'orquestra ha resultat una barreja genial i no tan diferent del que devia passar a l'època de Beethoven. Les seves primeres Simfonies, *que són del 1800, les devien tocar joves al costat d'alguns avis que potser havien arribat a conèixer Bach, mort feia cinquanta anys. I com les tocaven? Doncs devien tocar-les dins la tradició barroca o, si més no, clàssica".*

Aquesta mixtura s'ha vist també al faristol de contrabaixos: *"Tots tres hem tocat amb una afinació diferent. Jo he tocat amb un contrabaix milanès del XVIII sense trasts i amb afinació normal [Sol-Re-La-Mi-Do]; l'altre contrabaix ha tocat també sense trasts i amb afinació Sol-Re-La-Re, i l'altre, amb trasts i afinació vienesa, que és molt característica: La-Fa#-Re-La-Fa natural. Mozart va utilitzar aquesta afinació en diverses obres. I la cinquantena de concerts clàssics que hi ha per a contrabaix (Dittersdorf, Sperger, Vanhal, Hoffmeister...), tots estan escrits pensant en aquesta afinació".*

"Els arcs són claus a l'hora d'obtenir un tipus de so o un altre", diu Puertas davant la seva col·lecció.

assèiem ben a prop seu, a veure si se'ns n'enganxava alguna cosa".

Això va decidir-los a estudiar amb ell. Quan hi va haver una plaça lliure, *"vam presentar-nos-hi una dotzena d'alumnes d'arreu d'Europa, i ens van agafar al Jonathan i a mi".* Van seguir tres anys a Viena, compartint

"LA MEVA VIDA HA ESTAT FELIÇ I TINC LA FEINA IDEAL"

pis, vivint de prop la guerra als Balcans (*"anàvem a classe d'alemany amb gent que fugia dels bombardejos de Sarajevo"*), rebent classes d'Andy Ackerman al Conservatori i anant d'oients a les de Ludwig Streicher a la Hochschule, l'altre gran nom de la pedagogia del contrabaix.

La viola de gamba soprano és la parenta aguda del violó.

CERVERA–EL MÓN

"Quan vaig acabar els estudis a Viena, em van trucar només arribar per fer una tarda de classes a Cervera. Tenia 26 anys. I ara que en porto 26 aquí, puc dir que tot ha anat rodat. No tot han estat flors i violes, perquè ningú no et regala res, però la meva vida ha estat feliç i tinc la feina ideal".

Dins d'aquest no regalar res, hi ha els tres anys a l'Orquestra Teatre Lliure, les oposicions a l'OBC l'any 1998 i, amb setmanes de diferència, la prova amb Jordi Savall, *"sols, ell i jo, a la Sala de Concerts del Palau de la Música. Hi vaig anar amb dos contrabaixos amb tripa, i quan portava cinc minuts tocant, em va saltar el* taco *de l'arquet, cosa que no m'ha passat mai més a la vida. No vaig poder continuar, però al cap de quinze dies em trucava per fer-hi el primer bolo".* L'increment progressiu dels compromisos amb Jordi Savall el va portar a demanar-se una excedència de l'OBC, a la qual ja no ha tornat. I així fins avui, voltant amb ell pel món i fent classes de contrabaix a Cervera i a Montserrat.

I és que, *"tot i que a Viena havia fet sempre modern i no havia estudiat pas amb tripa, com a contrabaixista de Harnoncourt, l'Andy em va orientar bé. El primer contacte amb la tripa el vaig tenir mentre encara estudiava a Viena, fent programes amb el Santi Aubert i el Sergi Casademunt a l'Orquestra Barroca Catalana".*

Des de llavors ha plogut molt, i Xavier Puertas –amb la seva col·lecció sempre creixent d'instruments, d'arcs i de sensibilitat– s'ha convertit en el contrabaixista històric i violonista de referència a casa nostra, amb una finor exquisida per acompanyar i sustentar la música que vola sobre seu. Allà on actua, destil·la so generós i profunditat fonamental, igual que els seus instruments, grans i amples, i que la comarca de la Segarra, aparentment eixuta però generosament fructífera.

LA PEDRERA
Jazz
Vine a gaudir del talent musical al millor terrat de la ciutat
12 JUN – 12 SET
Tots els divendres i dissabtes
www.lapedrera.com
Passeig de Gràcia, 92
La Pedrera
Fundació Catalunya La Pedrera

Schubertíada
Vilabertran
28a edició
Estimaràs la música

Del 17 al 30 d'agost
de 2020

Sense títol 8 [1986] ©Joan Hernández Pijuan, VECAP

Juliane Banse & Wolfram Rieger
Florian Boesch & Malcolm Martineau
Andrè Schuen & Daniel Heide
Matthias Goerne & Cosmos Quartet
Julia Kleiter & Julius Drake
Cuarteto Quiroga & Erica Wise
Quartet Casals

Col·laborador principal
Sabadell Fundació

Amb el suport de
Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Organitza
Associació Franz Schubert Barcelona
Joventuts Musicals de Figueres

www.schubertiada.cat

LA CASA DELS CANTS

ACTUALITAT DE LA FUNDACIÓ ORFEÓ CATALÀ-PALAU DE LA MÚSICA

LA FAMÍLIA CORAL DE L'ORFEÓ CATALÀ

DESCOBREIX ELS PROJECTES DE LA PRÒXIMA TEMPORADA 2020-21

COMPTARÀ AMB LES BATUTES DE YURI TEMIRKÀNOV, KIRILL PETRENKO I FRANÇOIS-XAVIER ROTH

SUSANA SERRANO UN NOU IMPULS PER AL PROJECTE PALAU VINCLES

"EL NOSTRE OBJECTIU NO ÉS FER CANTANTS, SINÓ TREBALLAR EL CREIXEMENT PERSONAL"

LA FAMÍLIA CO
DE L'ORFEÓ CA

DESCOBREIX ELS PROJECTES DE LA PRÒXIMA TEM

RAL, TALÀ

PORADA 2020-21

26 DE NOVEMBRE "DANSES POLOVTSIANES" D'*EL PRÍNCEP IGOR* AL PALAU

27 DE GENER DE 2021 *MISSA EN SI MENOR* AL PALAU

27-28 DE FEBRER DE 2021 *PASSIÓ SEGONS SANT MATEU* AL PALAU

1 DE MAIG DE 2021 *MISSA DE LA CORONACIÓ* A LA BASÍLICA DE LA SAGRADA FAMÍLIA

Orfeó Català

RICARDO RIOS VISUAL ART

L'ORFEÓ CATALÀ SERÀ DIRIGIT PER YURI TEMIRKÀNOV, KIRILL PETRENKO I FRANÇOIS-XAVIER ROTH EN UN NOU CURS QUE APLEGARÀ L'EXPERIÈNCIA ÚNICA DEL TREBALL AMB LES BATUTES MÉS DESTACADES DEL MOMENT I LA INTERNACIONALITZACIÓ CREIXENT DELS CORS DEL PALAU.

TEXT *Martí Marimon*

La intensa activitat i el torrent de projectes de gran repercussió artística i emocional s'ha consolidat els darrers anys en la vida diària de la gran família coral de l'Orfeó Català, tot convertint els esdeveniments excepcionals en una mena de normalitat quotidiana que només els anys a venir (i esperem que sigui d'aquí a molts) ens permetrà jutjar amb la perspectiva adequada. De ben segur, aleshores tindrem consciència d'haver viscut una etapa única en què es va ressituar el nostre nom propi al mapa del món coral, entenent "món" en el sentit més global de terme, però, sobretot, jutjarem aquest inici de dècada per dos motius feliços: el primer ens parla de les maneres, és a dir, que aquest procés de canvi es faci tot sent fidel a l'entusiasta, valent i alhora humilment sincer esperit fundacional. El segon és incert de precisar, perquè precisament es tracta que podem intuir-lo objectivament com un creixement no finalitzat i amb molt de camí ascendent encara per recórrer.

Així, els cors afronten un frenètic final de curs 2019-20 (ple de projectes que podeu consultar a les pàgines següents), però ja són conscients dels reptes que els reclamarà la futura temporada 2020-21, que mantenen ferms els dos pilars rectors d'aquest esperit que des de fa uns anys vol erigir-los en protagonistes d'aquesta Casa dels Cants que, valgui la redundància, és casa seva. L'un és la trobada amb les millors batutes de l'escena actual, tot dirigint-los en produccions simfòniques excepcionals; l'altre és la internacionalització mitjançant gires i viatges que porten l'accent català fins als escenaris més destacats del món.

François-Xavier Roth

HOLGER TALINSK

Yuri Temirkànov

ELS CORS DE L'ESCOLA CORAL AMB LES MILLORS BATUTES

Ja fa moltes temporades que el protagonisme coral en la programació del Palau de la Música inclou la família dels cors sencera. La cura per incloure els infants i joves en les produccions més destacades és un estímul importantíssim, no només per promoure'n el creixement com a cantaires i músics, sinó també per fomentar la convivència intergeneracional i la continuïtat dels cantaires cap a les formacions adultes.

La temporada 2020-21 es manté aquest esperit. El Cor Jove de l'Orfeó Català, dirigit per Esteve Nabona, en l'obertura del curs el 19 de setembre tornarà a mostrar la seva solvència ja contrastada amb la *Carmina Burana* d'Orff. A més, i seguint la idea d'oferir oportunitats artístiques úniques d'aprenentatge per als cantaires, gaudirà de l'experiència extraordinària de compartir escenari amb The Tallis Scholars, dirigits per Peter Phillips, el 18 de març de 2021, amb un programa consagrat a la puresa de la polifonia vocal des del Renaixement fins a Arvo Pärt.

18 DE MARÇ DE 2021
COR JOVE & THE TALLIS SCHOLARS AL PALAU

19 DE SETEMBRE
CARMINA BURANA
AMB EL COR JOVE AL PALAU

Kirill Petrenko

MONIKA RITTERSHAUS

L'Orfeó Català cantarà a les ordres de directors de gran prestigi, com Yuri Temirkànov, Kirill Petrenko i François-Xavier Roth.

A LES ORDES DE YURI TEMIRKÀNOV

La temporada que ve, doncs, s'iniciarà amb un esperit de continuïtat juntament amb el compositor protagonista absolut d'enguany. Continuarem celebrant l'aniversari centrat en Beethoven amb dues obres que ja han estat la clau de volta del curs actual de l'Orfeó Català i que repetirà tot just tornant de l'estiu: primer la *Novena Simfonia,* que interpretarà el 21 de setembre al Palau, amb l'Orquestra Camera Musicae dirigida per Tomàs Grau, i a la Casa da Musica de Porto amb l'Orquestra Sinfónica do Porto. L'altra és *Fidelio,* que podrem tornar a escoltar l'octubre vinent a L'Auditori amb l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya (OBC).

L'ORFEÓ CATALÀ VIATJARÀ A PORTO I ACTUARÀ A LA SAGRADA FAMÍLIA AMB LA FILHARMÒNICA DE BERLÍN

Al novembre interpretarà les "Danses polovtsianes" d'*El príncep Igor* de Borodín al costat de l'Orquestra Filharmònica de Sant Petersburg i a les ordres, per primer cop, de Yuri Temirkànov.

CONCERTS DE GRAN PROJECCIÓ

Ja el 2021, i passats el tradicional Concert de Sant Esteve i el projecte Xarxa Coral (amb concerts de territori a Llinars del Vallès i a Tortosa), l'Orfeó encararà un dels projectes estrella de la temporada, també en el marc d'un aniversari: el centenari de l'estrena de la *Passió segons sant Mateu* a l'Estat espanyol. Els dies 27 i 28 de febrer defensarà després de molts anys l'obra magna de Johann Sebastian Bach acompanyat del Cor Infantil de la casa i músics solistes de l'Orquestra Filharmònica de Berlín i de l'Orquestra Camera Musicae, dirigits per la batuta amiga de Simon Halsey.

LA FAMÍLIA CORAL CELEBRARÀ EL CENTENARI DE L'ESTRENA DE LA *PASSIÓ SEGONS SANT MATEU* A L'ESTAT ESPANYOL

Després, el cor rescatarà una de les obres que marcà el grup ja fa algunes temporades, la suite *Daphnis et Chloé* de Maurice Ravel, que dirigirà François-Xavier Roth el 19 d'abril, amb Les Siècles i Juan de la Rubia a l'orgue.

Mozart, en canvi, serà el protagonista de l'altra producció excepcional del cor. L'Orfeó es retrobarà amb l'Orquestra Filharmònica de Berlín dirigida per Kirill Petrenko en un concert únic i ineludible: l'1 de maig de 2021 la *Missa de la coronació* ressonarà als trencadissos i les formes orgàniques de l'arquitectura excepcional de la Sagrada Família.

I MÉS REPTES IMPORTANTS

Per acabar, l'Orfeó tancarà temporada amb els cors de l'Escola Coral en l'esdeveniment que ja es va convertint en protagonista habitual dels seus estius, el Festival Grec. Ho farà amb una obra del compositor Jonathan Dove que ja va suposar un abans i un després fa dues temporades amb el seu recordat *The monster in the maze*.

Per la seva banda, el Cor de Cambra del Palau oferirà el seu propi cicle al Petit Palau amb el director titular, Xavier Puig (tot destacant un programa de Schubert el novembre vinent), i el director convidat Christoph Sibert (ja a l'abril del 2021). La formació professional de la casa també té entre els seus projectes més destacats de la temporada vinent el *Magnificat* de Bach i una obra d'encàrrec a Kaija Saariaho, amb Vespres d'Arnadí, el 31 d'octubre de 2020, dirigits per Simon Halsey; després, l'esperada interpretació de la colossal *Missa en Si menor* de Bach (obra d'una especial rellevància històrica a la sala modernista) amb l'Orquestra Barroca Catalana el 27 de gener, dues produccions amb l'OBC (la *Gran missa en Do menor* de Mozart pel febrer i *La pesta* de Robert Gerhard pel març) i, a finals de temporada, *La bohème* de Puccini al Gran Teatre del Liceu.

ELS NOSTRES CORS

L'ORFEÓ CATALÀ AL FESTIVAL GREC

UN RETORN AL FESTIVAL D'ESTIU DE BARCELONA AMB UN FAURÉ COM NO S'HA VIST MAI

FA DUES TEMPORADES L'ORFEÓ CATALÀ DEBUTAVA al Festival Grec amb *The monster in the maze* de Jonathan Dove, una producció que suposà un salt qualitatiu en termes de professionalitat i que deixà un profund impacte en els cantaires, sobretot per l'oportunitat de desenvolupar un treball escènic més enllà de l'estrictament musical a què estan habituats. Enguany el cor torna a assumir el repte de sortir de la seva zona de confort i tancarà temporada amb una producció pròpia, elaborada juntament amb el festival estiuenc. Així, els dies 15, 16 i 17 de juliol l'Orfeó portarà a les Drassanes de Barcelona una versió molt especial del *Requiem* de Gabriel Fauré amb direcció escènica de Marina Mascarell i dramatúrgia de Riikka Laakso, a més d'acompanyament i improvisacions de l'organista Juan de la Rubia. En aquest "rèquiem de les llums" inèdit, a més, les fronteres entre públic i intèrprets es difuminaran en el si d'una experiència musical immersiva i única; un diàleg entre el missatge serè del compositor francès –no en va el mateix autor definia la seva missa de difunts de "*cançó de bressol de la mort*"–, la creació immediata i un joc d'estímuls sensorials en un marc incomparable de l'arquitectura gòtica catalana.

DEL 15 AL 17 DE JULIOL *REQUIEM* DE FAURÉ A LES DRASSANES DE BARCELONA

EL COR JOVE AMB L'ORQUESTRA DE BIRMINGHAM

DES DE L'ARRIBADA DE SIMON HALSEY al Palau de la Música, els lligams musicals i emotius entre els cors de la casa i el Regne Unit s'han fet molt estrets. Aquest mes de maig el Cor Jove viatjarà a Birmingham per sumar-se a la celebració del centenari de la City of Birmingham Symphony Orchestra. El *Requiem* de Duruflé, obres d'Elgar i un clàssic dels cors del Palau, *El Mirador* de Josep Vila i Casañas, seran els protagonistes de diversos concerts que agermanaran els nostres joves amb cantaires i músics d'arreu d'aquell país.

30 DE MAIG DURUFLÉ, ELGAR I VILA A BIRMINGHAM

SIS *NOVENES* PER TOT CATALUNYA AMB L'OSV

L'ORFEÓ CATALÀ S'HA SUMAT activament a la celebració de l'aniversari Beethoven tot convertint el compositor de Bonn en el gran protagonista d'aquesta temporada. Després de l'oratori *Crist en el Mont de les Oliveres* amb Rattle, el cor s'aliarà amb el Cor de Cambra i l'Orquestra Simfònica del Vallès en una marató de sis concerts (tres a Terrassa i un a Sabadell, Barcelona i Lleida), dirigits per Xavier Puig, en què n'interpretaran la *Novena Simfonia*.

DEL 22 AL 24 I DEL 29 AL 31 DE MAIG *NOVENA SIMFONIA* DE BEETHOVEN A TERRASSA, SABADELL, BARCELONA I LLEIDA

TEXT *Martí Marimon*

ONE WORLD CHOIR
AMB CANTAIRES DE L'ORFEÓ

VINT CANTAIRES DE L'ORFEÓ CATALÀ havien de formar part del nou Cor Mundial, que s'havia de presentar al país nipó en dos concerts amb l'Orquestra Filharmònica de Berlín, dirigida per Gustavo Dudamel, i que havien de donar la benvinguda als Jocs Olímpics.

Així, 100 cantaires joves procedents de cors dels 5 continents (Alemanya, Austràlia, Sud-àfrica, Veneçuela i Espanya) se sumaven a 200 cantaires japonesos (la meitat dels quals professionals) i 20 de xinesos per formar la gran massa coral One World Choir.

Aquest nou conjunt mundial havia d'interpretar la *Novena Simfonia* de Beethoven en dos concerts integrats en la programació d'activitats d'aquest esdeveniment. Després de l'ajornament dels Jocs Olímpics es treballa per reubicar-los al calendari.

L'Orfeó Català aportarà el seu gra de sorra en aquest espectacle musical de grans dimensions amb cinc cantaires de cada corda, que s'allotjaran al National Olympics Memorial Youth Center i compartiran aquest esdeveniment internacional retransmès per la Televisió Nacional Japonesa (NHK).

MÉS CORS DE L'ORFEÓ
AL GREC

L'ORFEÓ NO ÉS L'ÚNIC COR DEL PALAU present a la programació d'enguany del Grec. La seva secció masculina s'havia d'unir a la del Cor de Cambra i els nois del Cor Jove per oferir el 3 de juliol –tot i que ara es treballa per poder trobar una data més endavant– l'esperat concert *The prisoner of the State* de David Lang. Es tracta d'una coproducció de L'Auditori, la New York Philharmonic, De Doelen d'Amsterdam, Barbican de Londres, Bochum Symphony Orchestra, Bruges Concertgebouw i Malmö Opera. Aquesta obra escenificada, amb direcció escènica d'Elkhanah Pulitzer i musical d'Steven Sloane, és una revisió contemporània del *Fidelio* beethovenià, plena de connotacions polítiques i reflexions al voltant del poder. Per la seva banda, el Cor de Noies i el conjunt Vespres d'Arnadí proposen el 20 de juliol un programa eminentment femení al voltant de la figura de la Mare de Déu i d'altres dones i mares, per mitjà de l'*Stabat Mater* de Pergolesi i obres d'èpoques i estils diferents. Un espectacle sentit i sensible, amb direcció musical de Buia Reixach i Feixes i escènica de Marc Rosich.

20 DE JULIOL *STABAT MATER* AMB EL COR DE NOIES

UN CONCERT PARTICIPATIU
DEDICAT A VIVALDI

DES DE FA ALGUNES TEMPORADES, les produccions participatives ofereixen a cantaires individuals una oportunitat única d'interpretar una gran obra del repertori conjuntament amb la família coral de l'Orfeó. Enguany serà el 28 de juny, amb el *Gloria* i el *Magnificat* de Vivaldi i l'Orquestra Simfònica Camera Musicae, dirigida per Pablo Larraz. Les inscripcions estan obertes fins al 10 de maig.

28 DE JUNY CONCERT PARTICIPATIU AL PALAU

Pablo Larraz

EL COR INFANTIL
TAMBÉ SE SUMA A LA INTERNACIONALITZACIÓ

ELS MÉS MENUTS DE LA FAMÍLIA CORAL de l'Orfeó tindran la seva pròpia gira internacional. El mes de juny el Cor Infantil viatjarà per primera vegada a Bèlgica, on actuarà a Namur i a Brussel·les, amb un concert a l'incomparable Théâtre de la Monnaie en el marc d'un intercanvi amb La Choraline, Cheur de Jeunes de La Monnaie.

DEL 26 AL 30 DE JUNY GIRA PER BÈLGICA A NAMUR I BRUSSEL·LES

Théâtre de la Monnaie

AL COSTAT DE LA SEVA GERENT DESCOBRIM ELS OBJECTIUS DE LA NOVA ETAPA DEL PROJECTE SOCIAL DEL PALAU, QUE CANVIA EL NOM PEL DE PALAU VINCLES. MÚSICA I INCLUSIÓ ON PRÀCTICA CORAL I INTERVENCIÓ SOCIAL ES DONEN LA MÀ.

TEXT *Martí Marimon*

SUSANA SERRA

UN NOU IMPULS PER AL PROJECTE PALAU VINCLES

Té una llarga experiència professional al tercer sector i liderarà el projecte Vozes de l'associació Músics per la Pau i la Integració. Ara estrena el càrrec de gerent del projecte Palau Vincles amb la voluntat d'engegar noves iniciatives d'intervenció social o de visibilitat del projecte, com l'espai artístic que oferirà del 29 de juny al 31 de juliol al Palau de la Música. Es tracta d'una proposta multidisciplinària, amb el cant com a eix central, inclosa a la Campanya d'Estiu de l'Ajuntament de Barcelona per garantir que nenes i nens de 6 a 12 anys hi tinguin accés mitjançant un ajut econòmic.

MARTÍ MARIMON AGUADÉ: En quina direcció esteu treballant des que has assumit la Gerència del projecte Palau Vincles anomenat fins ara Clavé XXI?

SUSANA SERRANO: En la primera etapa de Palau Vincles s'ha treballat especialment per oferir una educació musical gratuïta a nens i nenes que d'altra manera no hi tindrien accés, tot fomentant la inclusió i la integració. En aquesta segona etapa, donada la maduresa del projecte, començarem a desenvolupar un eix de treball a més profunditat: la intervenció social. Cal conèixer com la música i el cant incideixen positivament en el creixement personal d'aquests infants i joves.

"EL NOSTRE OBJECTIU NO ÉS FER CANTANTS, SINÓ TREBALLAR EL CREIXEMENT PERSONAL"

MMA: Per tant, hi ha una doble via: la lluita contra l'exclusió social i el desenvolupament de la personalitat a través de la música, que seria aplicable a qualsevol infant.

SS: Totalment! És per això que cal treballar perquè cap sector de la població quedi exclòs d'aquests beneficis. Donar-los accés a la pràctica musical és un primer pas molt important si volem una societat amb més oportunitats, més formada i culta, però com deia, no n'hi ha prou amb aquest accés. Ara estem impartint formació directa a uns 600 infants i joves sobre un total de 1.900 que treballen de manera directa o indirecta en el projecte Palau Vincles, però no coneixem gaire quin perfil tenen... Quan en sapiguem més, podrem intervenir també per reorientar comportaments a través de diferents eixos: el desenvolupament de les capacitats psicosocials i pedagògiques, del reforç de valors...

MMA: Conèixer més com són per ajudar-los millor...

SS: La nostra feina és contribuir a una transformació social. Pot semblar un objectiu molt genèric, però tenim indicadors concrets dels hàbits i estats emocionals dels infants... A Palau Vincles tenim la sort de comptar amb un equip de directors corals molt potent, que venen de l'Escola Coral de l'Orfeó Català, i suport en l'àmbit de la logopèdia. Així, treballem molt bé la part musical, però alhora estem començant a extreure informació per saber com elaborar aquests plans d'actuació.

L'estudi FOESSA del 2018 indica que el 80% de la població que viu en zones vulnerables difícilment en sortirà mai; és el que en diem dificultat per a l'ascens social. Una de les idees centrals del nostre projecte és, precisament, treballar per facilitar aquest trànsit i eliminar la negació continuada que els comporta aquesta manca generalitzada d'oportunitats.

A través de la música, de les sortides, dels concerts, podem incentivar que mantinguin les seves aspiracions personals. Quan els nens i les nenes senten que els aplaudeixen, quan els pares veuen els seus fills a l'escenari..., aquí comença una escala ascendent que pot, a llarg termini, obrir-los les portes cap a un futur diferent.

MMA: ¿Això es tradueix en un projecte pedagògic concret?
SS: Sí, estem estructurant el projecte a nivell pedagògic tenint en compte els tres perfils de centres/espais amb els quals treballem: hi ha els centres oberts i les fundacions, on entitats del tercer sector es fan càrrec de menors en horari extraescolar i que venen al Palau de la Música un dia per setmana; aquests grups són més reduïts, els denominem d'intervenció; després hi ha les escoles, on l'actuació es fa en horari lectiu i és d'àmbit més massiu i heterogeni, adaptat al perfil socioeconòmic de cada zona. Aquí, més que intervenció, potser hauríem de parlar d'inclusió. Finalment, hi ha els cors centrals de Palau Vincles, l'Infantil i el Juvenil, amb una selecció dels cantaires amb més potencial i que estan compromesos amb l'activitat. El nostre objectiu principal no és fer cantants, sinó aprofitar les eines que el cant ofereix per incidir positivament en el creixement personal de les nenes i els nens; tanmateix, és cert que si en aquest camí detectem talent, disposem d'una fantàstica estructura que ens permet acompanyar els infants i joves a l'Escola Coral de l'Orfeó a través d'un sistema de beques.

"ESTEM CREANT UNA PLATAFORMA NACIONAL DE PROJECTES D'AQUEST TIPUS"

La qüestió és tenir en tot moment les estratègies i eines adequades. La disciplina d'assajos ens dona informació, per exemple, sobre hàbits alimentaris o si dormen prou. Després, potser a un infant no li interessa gaire el cant, però es fixa en la part tècnica dels concerts... Hem d'estar atents a aquests senyals i donar-los una resposta perquè ens parlen tant de les condicions en què viuen actualment i de les seves necessitats com del seu possible futur.

A Palau Vincles estem definint un projecte alineat amb els objectius del Pla Estratègic del Palau de la Música Catalana, i alhora orientat a sis dels disset objectius de desenvolupament sostenible que marca l'Agenda 2030, centrats a incidir positivament en la feina d'intervenció en infants i joves a través de la música.

MMA: Per això és clau el treball coordinat amb entitats...
SS: I amb les famílies. Precisament diferents entitats estem creant una plataforma nacional de projectes musicosocials, per fer entendre quins són els beneficis de la música en el creixement dels infants. Repercuteix en molts eixos, que fan que aquests avancin, però alhora és difícil avaluar-ne l'impacte, perquè ens falten dades en un àmbit global; això és el que volem corregir aquí al Palau a través d'estudis de la seva evolució. Volem contribuir a evitar que hi hagi població infantil desatesa, aquesta tasca hauria de ser una prioritat per a la nostra societat en general.

MÚSICA INCLUSIVA: COMPARTINT ESCENARI AMB L'ESCOLA CORAL I SOLISTES PROFESSIONALS

Des del 2011 el Projecte Social impulsat per la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música Catalana (amb el patrocini de l'Obra Social "la Caixa" i la col·laboració de la Fundació Caixa d'Enginyers) fomenta la inclusió social d'infants i joves a través de la pràctica coral. Inclou més de 80 formacions amb cantaires procedents d'entitats socials i escoles de primària d'arreu del país que, a més de la formació rebuda, tenen l'oportunitat d'interpretar obres de gran format a l'escenari del Palau de la Música Catalana.

El 2 de febrer passat per primera vegada van participar en una producció dels cors de l'Escola Coral de l'Orfeó Català i el Cor Jove Amics de la Unió, amb solistes professionals i el grup Percussions de l'Orquestra Simfònica del Vallès. La popular cantata *Carmina Burana* de Carl Orff va ressonar al Palau amb més de 300 cantaires compartint escenari.

ACTUALITAT

L'ETAPA MODERNA DE LA «REVISTA MUSICAL CATALANA»
DISPONIBLE AL CEDOC EN FORMAT DIGITAL

UN TOTAL DE 326 NÚMEROS de l'etapa moderna de la «Revista Musical Catalana», concretament del 1984 al 2017, ja es pot consultar a l'arxiu digital del CEDOC, el Centre de Documentació de l'Orfeó Català (*https://arxiu.palaumusica.cat/fotoweb/*). Es completa així la primera etapa de la publicació, des de la creació l'any 1904 fins al juny del 1936, que es pot consultar digitalment a través del portal de revistes antigues catalanes ARCA (*https://arca.bnc.cat/*). Al catàleg digital del CEDOC s'aniran afegint cada any successivament els números dels dos anys anteriors.

Aquesta tasca de digitalització respon a la voluntat de preservar un dels pilars patrimonials dels orígens de l'Orfeó Català com a entitat, ja que la Revista va néixer com a «Butlletí Mensual de l'Orfeó Català». Els seus articles "antics" són un valuós testimoni escrit de la història de la música a Catalunya, així com també ho són els de la publicació actual, sensible a la vida musical del país, tant des del punt de vista d'informació general, amb criteris periodístics, com de divulgació a l'abast de tots els públics. La publicació també esdevé una eina pedagògica i indispensable al servei d'investigadors i estudiants.

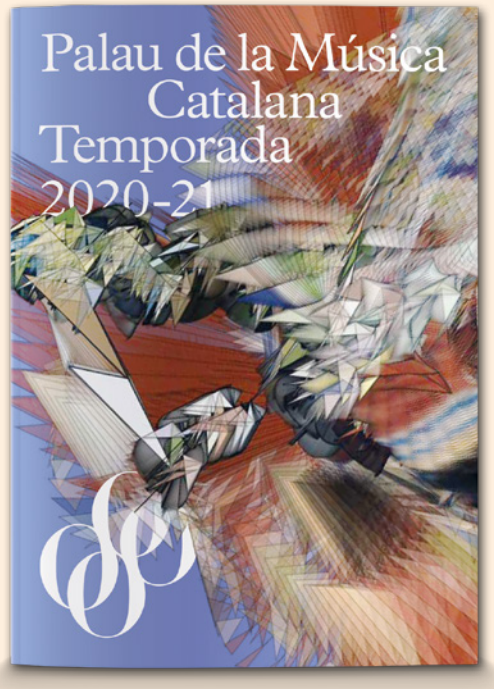

ALBA G. CORRAL IL·LUSTRA
EL LLIBRE DE LA TEMPORADA 2020-21

EL PALAU DE LA MÚSICA HA ENCARREGAT A ALBA G. CORRAL, convidada com a artista visual la propera temporada de la institució, la creació d'una obra inèdita a partir del leitmotiv *Perspectives*, que impregnarà la sala modernista els propers mesos. Així mateix, Corral ha treballat amb l'equip gràfic del Palau per adaptar aquesta obra digital i poder-la plasmar en paper de manera que il·lustri el llibre de temporada que recull la programació artística.

Nascuda a Madrid, però instal·lada a Barcelona des de fa quinze anys i considerada un referent internacional en la seva disciplina, Corral es defineix com una programadora de codi i de programari generatiu. Després de treballar amb binomis com composició i programació o matemàtica i art en festivals com el Sónar, l'Eufònic, el Mutek o el Grec, el Palau la convida a imaginar amb el llenguatge de la clàssica alguns dels seus concerts i activitats.

Concretament, les seves projeccions a gran escala creades a partir de la programació d'un codi algorítmic –comportaments preestablerts– que ella condueix en directe seran presents al concert d'aniversari d'El Primer Palau, a l'òpera *Mariana en sombras* d'Alberto García Demestres i al concert de Juan de la Rubia i Marco Mezquida, entre d'altres. També protagonitzarà, al Petit Palau, una activitat en el marc de la Biennal del Pensament.

SUBSCRIU-TE

I GAUDEIX DE LA MILLOR INFORMACIÓ MUSICAL I DE DESCOMPTES EN CONCERTS

REVISTA MUSICAL CATALANA
WWW.REVISTAMUSICAL.CAT

Els subscriptors de la «Revista Musical Catalana» gaudeixen d'un 20 % de descompte en la compra de dues entrades per concert a les taquilles del Palau de la Música Catalana, als cicles de la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música de la temporada 2020-21: Palau Grans Veus, Bach, Piano, Cambra, Simfònics, Tardes, Cantates de Bach, Cicle Coral, Cicle Cor de Cambra del Palau, Concert de Sant Esteve, Intèrprets Catalans, Concerts Familiars, El Primer Palau, Orgue al Palau, Estiu al Palau, ECHO Rising Stars i ONCA.

Més informació: www.revistamusical.cat/subscriu-te

EL COMPOSITOR

Johann Sebastian BACH

L'UNIVERS FET PARTITURA

REVERENCIAT COM EL MILLOR COMPOSITOR DE TOTS ELS TEMPS, CONTINUA SORPRENENT-NOS CADA DIA 270 ANYS DESPRÉS DE MORIR. EXPRESSAR-NE EN UN ARTICLE BREU TOTA LA RIQUESA RESULTA IMPOSSIBLE, PERÒ VAL LA PENA INTENTAR-HO.

TEXT *Pep Gorgori* • **IL·LUSTRACIÓ** *Roger Pibernat*

John Eliot Gardiner titula "L'hàbit de la perfecció" el capítol del llibre sobre Bach dedicat a l'anàlisi de la *Missa en Si menor*. Potser aquesta expressió és la que millor resumeix l'esperit no només d'aquesta, sinó de totes i cadascuna de les obres del compositor. La perfecció, però no com a objectiu, sinó com a actitud vital.

Bach va néixer a Eisenach el 1685 en el si d'una família de músics que li van ensenyar l'ofici. Fora del clan, el seu mestre més destacable possiblement fou Dietrich Buxtehude, compositor ancià que va motivar el viatge més llarg del jove mestre. Va demanar un permís a la feina que tenia a Arnstadt per recórrer els 400 quilòmetres que el separaven de Lübeck, on va passar uns mesos aprenent l'art de Buxtehude a l'orgue i com a compositor de cantates.

Prèviament, però, la seva formació escolar va deixar una marca que sovint passem per alt i que precisament Gardiner posa en relleu. Els seus estudis es van estructurar en dues branques. El que avui consideraríem Lletres corresponia a l'estudi de la religió, incloent-hi tant la teologia com les expressions artístiques que reflexionen sobre l'espiritualitat (literatura, pintura, etc.). En les Ciències, en aquell moment, hi tenia un pes destacat la música, ja que la física del so portava a aprendre no només harmonia, sinó també lògica i àlgebra. A mig camí, la retòrica i la filosofia.

UN CAMÍ DE RECERCA

Per tant, per a Bach la música escrita *soli Deo gloria* (independentment de si era sacra o profana) era en realitat l'espai on confluïa l'univers sencer. Tant les ciències terrenals com l'expressió espiritual. L'hàbit de la perfecció en Bach, doncs, és en realitat el camí de recerca d'aquest tot mitjançant les partitures.Weimar, Mühlhausen, Köthen…, Bach es va desplaçar poc fins que es va establir a Leipzig com a Kantor. Amb base a Sant Tomàs, escrivia música també per a Sant Nicolau i per al consell municipal i la universitat. De fet, l'arxiu de la Thomaskirche va conservar part de la seva producció religiosa; però la profana, que podria haver arribat a suposar dos terços del total, va quedar esparsa i sovint oblidada. D'aquí ve que el considerem, erròniament, un compositor de música religiosa: és la part d'ell que millor hem pogut conèixer. Al capdamunt, les més de dues-centes *Cantates* (la meitat aproximadament de les que degué escriure), la *Missa en Si menor* i les *Passions*.

PER A BACH, LA MÚSICA ÉS L'ESPAI ON CIÈNCIES I LLETRES CONFLUEIXEN

Tot i que Bach concebia la seva feina com un artesà –tret propi de l'època–, als seus darrers anys s'aprecia una certa voluntat de transcendir, de deixar un llegat. Així s'explica que revisés part de l'obra per a orgue i que en seleccionés la que considerava més reeixida. El mestre Jordi Savall, de fet, arriba a parlar del "Testament" bachià que formen tres grans obres escrites o recopilades els seus darrers tres anys de vida: l'esmentada *Missa*, l'*Ofrena musical* i *L'art de la fuga*.

No tenim espai per fer gaire més que un esment fugisser d'altres fites del seu catàleg: *El clave ben temperat*, les partites i suites per a violí, clave o violoncel, les *Suites per a orquestra*, els *Concerts de Brandenburg*… Ens en deixem tantes, i n'hi ha tantes que no hem arribat a conèixer…

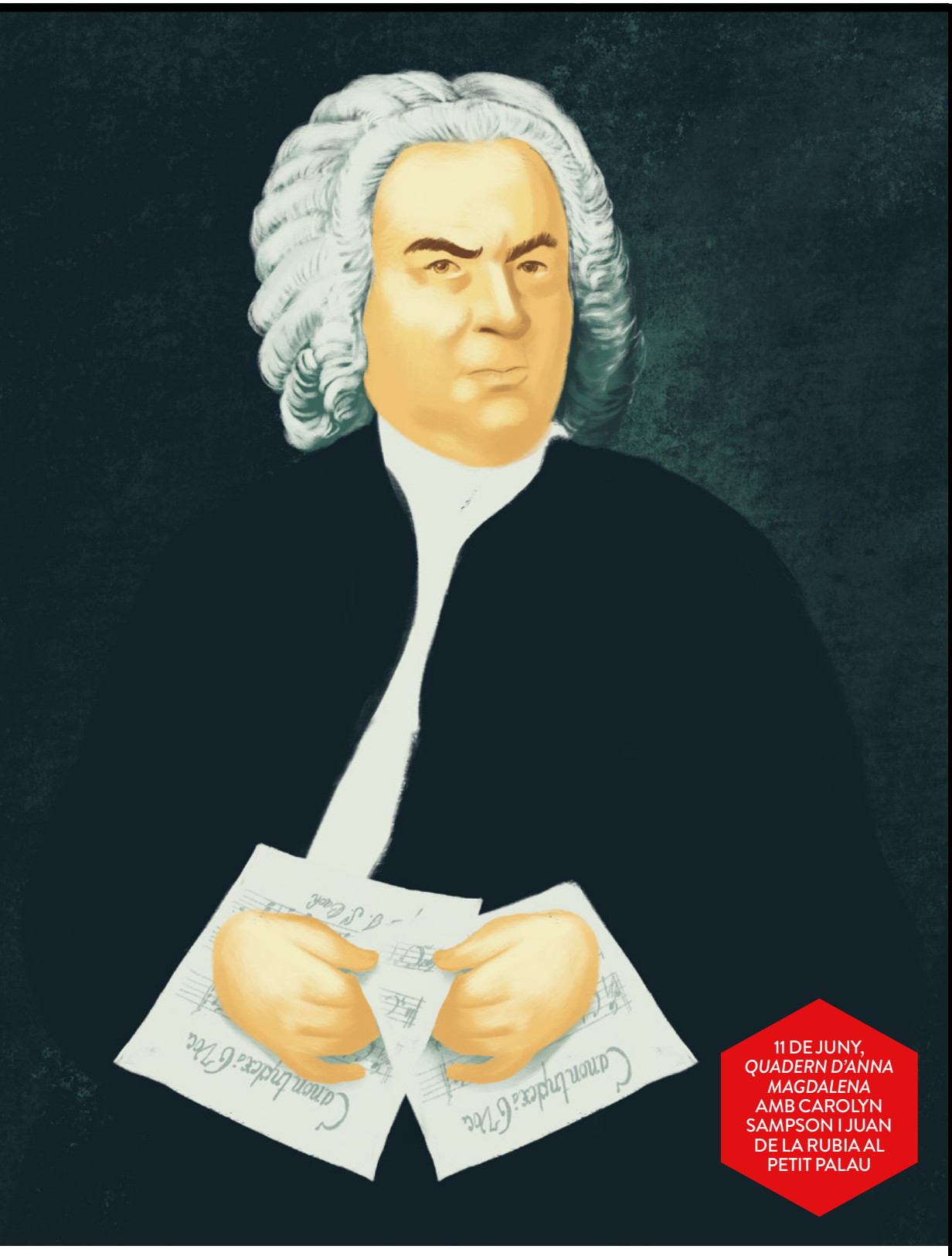

11 DE JUNY, *QUADERN D'ANNA MAGDALENA* AMB CAROLYN SAMPSON I JUAN DE LA RUBIA AL PETIT PALAU

Després de la seva mort, Bach va caure en un oblit no tan gran com es va voler pensar durant el Romanticisme. Beethoven, per exemple, en va conèixer l'obra a través del seu mestre, Neefe, que li va fer estudiar *El clave ben temperat*. Ara bé, sí que és cert que en el rescat de la seva producció sacra va ser decisiu el paper de Felix Mendelssohn, tot recuperant de l'oblit la *Passió segons sant Mateu* i desfermant així una veritable passió per Bach que ha arribat als nostres dies. Això explica que Bach trigués a arribar a casa nostra, i més tenint en compte que és un compositor protestant en un territori catòlic. L'any 2021, de fet, celebrarem el centenari de l'estrena al Palau de la Música (i a Espanya, de fet) de la *Passió*. El 2019 passat vam recordar el cinquantenari de l'estrena de l'*Oratori de Nadal* complet. Encara ens queda molt Bach per anar descobrint i redescobrint.

DISCOGRAFIA

SUITES PER A VIOLONCEL
El nostre Pau Casals n'és la referència imprescindible, ja que va ser ell qui les va redescobrir i posar en valor. Resseguint la seva petjada fins als nostres dies, tenim la versió excel·lent de Jean-Guihen Queyras que hem pogut escoltar al Palau de la Música.

CANTATES
Gardiner, Koopman, Suzuki, Herreweghe, Harnoncourt... Si intentéssim triar-ne només un, ens asseguraríem un reguitzell de comentaris de partidaris i detractors. Serà millor poder gaudir de les diferents visions que se n'han anat aportant.

SAVALL: *OFRENA MUSICAL* I *PASSIONS*
El mestre català ha anat incorporant Bach al seu repertori a foc lent. L'*Ofrena musical* la va enregistrar fa dècades, mentre que les *Passions* les ha anat abordant els darrers anys.

BENJAMIN ALARD I THOMAS DUNFORD
Els dos intèrprets han portat al Palau la integral de l'obra per a teclat i llaüt, respectivament, i han emprès sengles projectes discogràfics que cal tenir en compte.

JOSHUA RIFKIN: *CANTATES, PASSIONS*
Els anys vuitanta Rifkin va encetar un intens debat en defensar que Bach va pensar la seva obra coral per ser interpretada amb només un cantant per corda.

FESTIVAL D'AIS DE PROVENÇA

PARADÍS MUSICAL A LA PROVENÇA

DEL 30 DE JUNY AL 18 DE JULIOL A AIS DE PROVENÇA

VICENT PONTET

L'ANY 1947 FRANÇA S'ESTÀ RECUPERANT FÍSICAMENT I ESPIRITUALMENT DE LA GUERRA. D'AQUESTA REGENERACIÓ SORGIRAN DUES CITES REFERENCIALS: CANES, DEDICAT AL CINEMA, I AVINYÓ, AL TEATRE. PEL QUE FA A LA MÚSICA, L'APOSTA SERÀ AIS DE PROVENÇA.

AUTOR *Toni Colomer* • **FOTOGRAFIES** *F. Ais de Provença*

Paradoxalment, la història del festival internacional d'art líric d'Ais de Provença té el seu origen a Marsella. Gabriel Dussurget, apassionat de l'art i gran melòman, i el seu amic Henri Lambert visiten a la darreria d'aquell any la comtessa Pastré. S'havien conegut als *salons parisiens,* per on circulaven la intel·lectualitat i els artistes més destacats del seu temps. De personalitat volcànica, Lily Pastré feia temps que donava voltes a la idea de crear un festival de música a Marsella. Les dificultats logístiques que plantejava el projecte, però, acabarien desplaçant la seva mirada a Ais de Provença.

LA *MOZART RENAISSANCE*

A només trenta quilòmetres, Ais era en aquella època una petita i endormiscada vila de la Provença, però posseïdora d'un patrimoni arquitectònic excepcional, un ric passat artístic i els paisatges que van estimular el jove Cézanne. Passejant pels seus carrers, entre banys termals, esglésies i fonts barroques, els nostres protagonistes s'endinsen al Palau de l'Arquebisbat i en arribar al pati central es produeix la revelació: un espai bellíssim, a l'aire lliure i amb una acústica perfecta. La idea d'un festival d'estiu pren força i només resta teixir aliances amb les forces locals.

1

JOSEP MOLINA

2

JEAN-CLAUDE CARBONNE

Dit i fet, la primera edició es durà a terme entre el 23 i el 30 de juliol de 1948.

El títol triat serà *Così fan tutte* de Mozart. Dussurget, que esdevé director artístic i factòtum del Festival, tenia clar que Mozart havia de ser el centre de la programació d'Ais. Som a l'epicentre de la *Mozart renaissance*. Les experiències de Salzburg i Glyndebourne, festivals que clarament s'hi inspiren, ho corroboren. Per al primer *Così*, Dussurget contacta amb Marisa Morel, la companyia de la qual havia interpretat l'obra a París amb èxit. Morel assegura un repartiment de nivell satisfactori, però resta per prendre una decisió important: trobar un director d'orquestra que asseguri un alt nivell musical. Si Salzburg va trobar aquesta figura en Richard Strauss i Glyndebourne en Fritz Busch, l'elecció de Dussurget serà Hans Rosbaud, que es convertirà en element clau per a la consolidació de la proposta.

L'èxit de la primera edició fa augmentar l'ambició d'un festival que, l'any següent, amplia el nombre de concerts i proposa un *Don Giovanni* que esdevindrà històric. Sota la batuta de Rosbaud i amb els creatius decorats de Cassandre, cantants joves com Capecchi, Cortis, Danco o Loose, que ben aviat esdevindran primeres figures, posen de manifest que el Festival d'Ais ha vingut per quedar-se. *Così fan tutte* i *Don Giovanni* seran seguides per les produccions inoblidables d'*El rapte del serrall* l'any 1951 i *Le nozze di Figaro* el 1952, tot consolidant-hi la vocació mozartiana. El creixement és inevitable i en les edicions posteriors es programaran, a banda de concerts, tres títols operístics per any: dos de Mozart i un de barroc o contemporani. Així, obres aleshores oblidades de Rameau, Monteverdi o Gluck pujaran a l'escenari de l'Archevêché al costat de noves creacions de Honegger o Poulenc. Un format que tindrà llarg recorregut. Tan llarg com l'ombra de Gabriel Dussurget.

L'any 1959 Dussurget, tot i mantenir les seves funcions a Ais, assumeix el càrrec de conseller artístic a l'Opéra de París, dirigida per Georges Auric. Aquesta decisió, juntament amb problemes interns i externs (Maig del 68), desemboquen en la primera crisi del Festival, que culminarà amb la dimissió del seu creador el 1972. Una era gloriosa arriba al final i s'albiren temps de desorientació i incertesa.

UNA NOVA ETAPA

Amb Bernard Lefort com a successor, Mozart hi perd preeminència. Si la dels anys quaranta fou la dècada de la *Mozart renaissance*, amb els setanta i vuitanta arriba l'apoteosi del *bel canto*. Tot i no ser l'etapa més gloriosa del Festival d'Ais, la de Lefort va deixar petjada històrica. Sobretot per dues produccions mítiques. Si el *Tancredi* de Rossini, amb Horne, Ricciarelli, el nos-

❶ El Théâtre de l'Archevêché és l'escenari més emblemàtic del Festival.
❷ El Quartet Casals oferirà el primer tast de la seva integral Beethoven en dues sessions.
❸ El Conservatori Darius Milhaud, un altre marc del Festival.
❹ L'hotel Maynier, d'estil renaixentista, és la seu de concerts i recitals.
❺ Barrie Kosky, el director d'escena d'El *gall d'or* de Rimski-Kórsakov.
❻ La soprano Veronique Gens, Fiordiligi a l'òpera de Mozart *Così fan tutte*.
❼ Sofi Oskanen i Kaija Saariaho, creadores de l'òpera *Innocence*.

EL QUARTET CASALS VISITA AIS

No tot és òpera a l'estiu de la coqueta i calorosa Ais. Qui prefereixi la música instrumental també pot trobar-hi al·licients. Enguany, i pel que fa a la música de cambra, el conjunt català més internacional, el Quartet Casals, oferirà un primer tast de la seva integral Beethoven en dues sessions. En l'àmbit orquestral, Simon Rattle, que fa anys que manté una intensa relació amb el Festival, més enllà del seu *Wozzeck*, aprofitarà per interpretar el *Concert per a orquestra* de Bartók i la *Quarta Simfonia* de Mahler amb la London Symphony Orchestra. L'altra formació orquestral amb protagonisme al Festival és el Balthasar Neumann Ensemble, que insistirà en Beethoven i les *Cinquena* i *Sisena Simfonies*, amb Hengelbrock al capdavant. Finalment, Jakub Józef Orliński, el contratenor de moda, oferirà un programa que combina el Barroc amb la música del segle XX.

3

VINCENT BEAUME
4

JAN WINDSZUS
5

UN PETIT ESPAI PER A LA NOSTÀLGIA

La inauguració del Grand Théâtre de Provence l'any 2007 va consolidar la tendència descentralitzadora del Festival. Possiblement era necessari per al creixement del certamen, però no hi ha dubte que cap dels espais nous tenen l'encant de l'original Théâtre de l'Archevêché. Un espai emblemàtic on es respira el pes de la tradició i el perfum de les nits històriques que s'hi han viscut en un entorn màgic i entranyable. Aneu-hi! No us decebrà.

FRANK JUERY
6

7

tre Dalmau González i Zaccaria és recordat pels melòmans, la *Semiramide* que van protagonitzar Caballé, Horne, Araiza i Ramey l'any 1980 és un dels esdeveniments operístics més miraculosos de la història del *bel canto* modern. Louis Erlo succeí Lefort com a director artístic l'any 1982, i s'hi aprofundí en el repertori contemporani i barroc, però sense aconseguir revitalitzar un festival que, tot i moments d'esplendor esporàdics, perdia energia i vivia problemes financers preocupants. Calia reformular els plantejaments de manera urgent i trobar una figura carismàtica que assumís el repte de ressituar Ais al mapa musical. L'escollit va ser Stéphane Lissner.

L'era Lissner s'inicia amb un cop d'efecte: *Don Giovanni* amb direcció escènica del llegendari Peter Brook. Al seu costat, altres noms mítics de l'escena contemporània, com Pina Bausch o Patrice Chéreau, donaran nova volada als estius musicals de la Provença. Comença així una etapa en què s'aprofundirà en coproduccions amb altres teatres, que aportaran estabilitat al projecte, així com en la promoció de joves músics a través de l'avui prestigiosa European Academy of Music. I en l'horitzó, el gran projecte: la construcció d'un nou teatre, el Grand Théâtre de Provence.

El Grand Théâtre obre les portes de manera fastuosa amb *Die Walküre* de Wagner, la Filharmònica de Berlín al fossat i el llavors titular, Simon Rattle, al capdavant, tot culminant el vell somni d'un Anell complet a Ais. Bernard Foccrouille encapçala l'equip artístic del Festival i, amb ell, els noms més prestigiosos del panorama internacional no falten a la cita amb la Provença, incloent-hi compositors com Boesmans, Benjamin o Dove. Una línia continuista de la de Lissner que es manté amb Pierre Audi, actual responsable artístic des del nomenament el 2019.

EL FESTIVAL D'AQUEST ESTIU

Enguany la proposta operística del Festival d'Ais és una de les més atractives del panorama estiuenc. Per començar, torna al mític espai de l'Archevêché un títol tan emblemàtic com *Così fan tutte*. Thomas Hengelbrock, al capdavant del Baltasar Neumann Ensemble, dirigirà una nova producció de l'*enfant terrible* Dmitri Txerniakov amb Veronique Gens i Richard Croft. Simon Rattle i la seva London Symphony s'encarregaran de la part musical del *Wozzeck* d'Alban Berg, amb direcció escènica de Simon McBurney. Gerhaher i Kampe en seran els protagonistes. Dos títols cabdals de Monteverdi dirigits per Leonardo García Alarcón: *L'incoronazione di Poppea* al Théatre du Jeu de Pomme i *L'Orfeo* en versió concert amb alumnes de l'Acadèmia del Festival. Completen el cartell l'estrena mundial d'*Innocence*, nova creació de Kaija Saariaho i *El gall d'or* de Rimski-Kórsakov.

EL COMPOSITOR DE LA SETMANA
DEDICARÀ CINC PROGRAMES A HÈCTOR PARRA

Aquest programa se centra en un compositor amb l'objectiu de conèixer-lo a fons, situar-lo en el seu context i destacar-ne les particularitats. Ha iniciat el 2020 amb una novetat: dedicar edicions especials als compositors contemporanis catalans. Parlaran amb Montse Aguilera sobre què els motiva per compondre i sobre tot allò que ajudi a descobrir-los. El primer va ser Bernat Vivancos i Hèctor Parra serà el nou convidat d'aquests especials.

TEXT *Sílvia Díez* • **FOTOGRAFIES** *Catalunya Música*

DE DILLUNS A DIVENDRES, DE 10 A 11 H, A CATALUNYA MÚSICA

Montse Aguilera, la conductora d'*El compositor de la setmana* amb Bernat Vivancos, protagonista de cinc edicions especials d'aquest espai al febrer.

"*Volem sentir els compositors contemporanis per apropar-nos íntimament al seu univers creatiu. Actualment tenim tendència a recrear un art que va néixer de les necessitats d'una societat diferent de la nostra. L'art del passat és un art excels, però quedar-nos només allí té un punt de fals, i perquè no sigui així ha d'anar acompanyat de l'art que neix de les necessitats de la nostra societat. És interessantíssim preguntar-nos per què, en algun moment, l'art del nostre present és com si hagués deixat de connectar amb alguna cosa íntima nostra, com si hagués deixat de representar-nos. I serà bo plantejar-nos si realment és així o no. Potser descobrim que no som tan lluny i que la música dels nostres compositors parla de nosaltres, ens parla a nosaltres i ens pot commoure perquè la música ha tingut sempre aquest poder. La composició és una heroïcitat, és enfrontar-se al no-res i treure'n un tot amb sentit i bellesa. Això ho volem mostrar en aquests programes en què ens deixarem seduir, sobretot, per l'obra de cadascun dels compositors",* explica Montse Aguilera, presentadora del programa *El compositor de la setmana* –que s'emet de dilluns a divendres, de 10 a 11 h, a Catalunya Música.

L'ANY BEETHOVEN

Des del desembre del 2019 i al llarg del 2020, el programa *El compositor de la setmana* dedica la tercera setmana de cada mes a la música de Ludwig van Beethoven, de qui enguany es commemoren els 250 anys del naixement.

DESCOBRIR BERNAT VIVANCOS

Bernat Vivancos ha estat el primer compositor d'aquesta nova sèrie de programes que ha passat pels estudis de Catalunya Música i a qui hem pogut conèixer de primera mà, a través dels comentaris i de la tria d'obres del seu catàleg. Ens ha fet partícips d'aspectes clau de la seva música: "essència", "providència", "música espectral", "sinestèsia"... i n'hem conegut les influències i inquietuds. *"Quan als compositors convidats els demanem que triïn d'entre el seu catàleg les obres que sentiran els oients, l'única limitació que els posem és el temps de què disposem a cada programa. No hi ha cap altre condicionant extern, perquè pretenem que la tria ja sigui la primera aproximació directa a ells. Per això ha de ser tan lliure com sigui possible i ha de servir perquè cada compositor pugui mostrar el que vol mostrar d'ell. Els volem donar espai perquè facin la síntesi de la seva obra i la posin en context",* explica Montse Aguilera, una enamorada de la música clàssica des de petita. Va estudiar piano i és veterana a Catalunya Música, on s'ha encarregat de diversos monogràfics, com per exemple el programa de novetats discogràfiques *Nou punt nou* o *La setmana de...* i presenta el programa *El compositor de la setmana* des del 2018.

MOLTES COINCIDÈNCIES I GRANS DIFERÈNCIES

No és casual que després de Bernat Vivancos sigui l'hora d'Hèctor Parra. *"Serà molt interessant sentir Hèctor Parra després de Bernat Vivancos, perquè aquests dos compositors són un exemple d'un fenomen propi dels segles XX i XXI. Tots dos són nascuts a Barcelona, pràcticament el mateix any –es porten dos anys de diferència–, van tenir el mateix mestre –el professor David Padrós–, els dos van estudiar a París i, malgrat aquestes coincidències, fet que en una altra època els hauria portat a crear una música semblant, fan una música completament diferent. Bernat Vivancos és religiós i en ell hi ha una acceptació de la vida i de la mort, mentre que l'Hèctor Parra, que no és creient, busca el sentit de la vida en disciplines com la física".*

La reacció dels oients a aquesta novetat del programa ha estat molt bona: *"Ens han arribat comentaris de gent agraïda per haver-los ajudat a descobrir en Bernat Vivancos i dir-nos que sense el programa no s'haurien mai apropat a aquesta música. Ens diuen: «Fins ara fugíem de la música contemporània i ara la buscarem...». La ràdio ha de formar part d'una xarxa que faciliti que la música nova circuli",* conclou Montse Aguilera, que vol fer un apunt sobre les compositores. *"Quan les convidades siguin compositores, serà una evidència que la música no n'entén, de gèneres. Les lleis de la societat patriarcal es fan presents en la part social de tot el que fem (és un motiu pel qual hi continua havent menys dones que homes a les aules de composició), però les coses, per si mateixes, es regeixen per les seves pròpies lleis i, segons això, la música és música independentment de qui la faci".*

CATALUNYA MÚSICA DIGITAL

ELS CONTINGUTS DE L'EMISSORA AL TEU ABAST

La plataforma *online* de Catalunya Música ofereix un ampli ventall de continguts digitals i diferents possibilitats de consum a la carta paral·lelament a l'oferta radiofònica tradicional.

REPRODUCTOR AVANÇAT

El web *catmusica.cat*, amb un disseny responsiu que s'adapta tant a ordinadors com a mòbils i tauletes, aposta per potenciar l'audició del directe amb un reproductor avançat que ofereix informació addicional relacionada amb l'obra, el concert o el programa que s'està reproduint, a fi de tenir una referència exhaustiva del que s'està escoltant en tot moment.

PROGRAMACIÓ A LA CARTA

Per no perdre's cap detall de la programació i facilitar al màxim el consum a la carta, s'ofereixen seccions i talls del més destacat de cada programa per afavorir una audició més àgil, fàcil i agradable. A més, els programes de Catalunya Música també es poden seguir a través de subscripció podcast, a iTunes, iVoox i Spotify.

ELS CONCERTS DE CATALUNYA MÚSICA

A través del web, els oients també poden escoltar a la carta i durant un període de temps determinat els millors concerts nacionals i internacionals oferts per Catalunya Música. Com a membre de la Unió Europea de Radiodifusió (UER), l'emissora emet més de setanta concerts al mes, tots de primer nivell, molt apreciats pels oients.

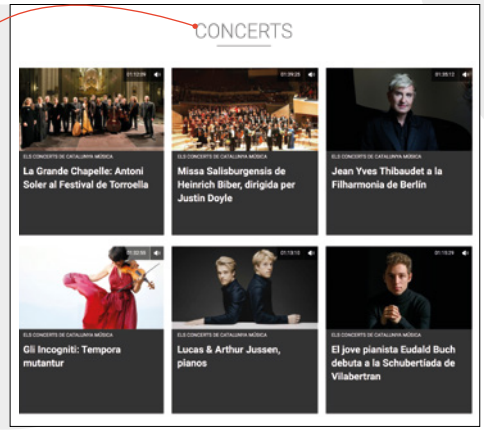

ELS DIRECTES DE CATALUNYA MÚSICA

L'aposta per la música en viu és un dels pilars més importants de Catalunya Música, que es consolida com l'oferta radiofònica líder en aquest àmbit a Catalunya. L'emissora ofereix aproximadament vuitanta transmissions l'any, amb una varietat de gèneres i estils que van des de l'òpera a la música simfònica, passant per la música de cambra i la música antiga, entre d'altres. A través del web s'informa puntualment dels propers concerts que s'emetran en directe per l'emissora.

EXPERIÈNCIES

Catalunya Música obre un nou apartat al web en el qual de manera periòdica s'oferiran experiències exclusives per als oients, que els permetran viure la música d'una manera diferent. Seran experiències emocionals i úniques que faran que l'assistència a un concert esdevingui alguna cosa més.

EL DIRECTE DE CATALUNYA MÚSICA, ARA A ALEXA

El grup d'emissores de Catalunya Ràdio ha fet una aposta decidida pels assistents de veu. Amb les *skills* (aplicacions) de les seves quatre emissores es poden sentir els directes des de qualsevol dispositiu amb Alexa, l'assistent de veu d'Amazon. Per sentir el directe de Catalunya Música només s'ha de dir: *"Alexa, inicia Catalunya Música"*.

També es pot activar l'*skill* des de:

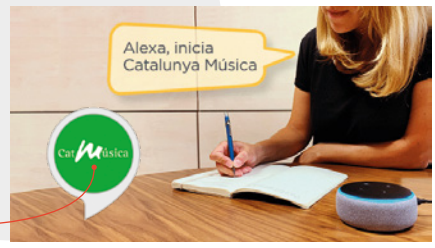

XARXES SOCIALS

Catalunya Música ha donat un impuls a la seva presència a les xarxes socials i ha obert un nou canal de comunicació amb l'audiència a Instagram, que s'afegeix als que ja tenia a Twitter i Facebook.

Ens podeu seguir a través de:

- **twitter.com/catalunyamusica**
- **facebook.com/catmusica**
- **instagram.com/catalunyamusica**
- **catmusica.cat**

ACCENTS

CAMBRA

THE NEW YORK CONCERT

Evgeny Kissin & Emerson String Quartet
Obres de Mozart, Fauré, Dvořák i Xostakóvitx.
Deutsche Grammophon, 2018

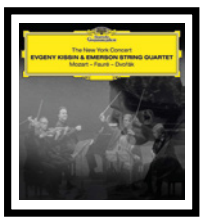

La primera col·laboració artística del pianista rus Evgeny Kissin i l'Emerson String Quartet ens ofereix una de les novetats discogràfiques més excitants de l'any en el repertori cambrístic. El programa, de gran repertori, té la calidesa i l'emoció del directe, en un enregistrament impecable del segell groc fet el 27 d'abril de 2018 al mític Carnegie Hall, en el marc d'una gira per Europa i els Estats Units. Tres obres mestres integren un programa que reuneix tres partitures tan meravelloses com són el *Quartet amb piano, KV 478* de Wofgang Amadeus Mozart, el *Quartet amb piano núm. 1, op. 15* de Gabriel Fauré i el *Quintet amb piano núm. 2, op. 81* d'Antonín Dvořák: una gran festa musical que inclou com a propina electritzant l'"Scherzo" del *Quintet amb piano, op. 57* de Dmitri Xostakóvitx. En la partitura mozartiana actua el violinista Philip Setzer, i Eugene Drucker ho fa en la de Fauré, al costat dels seus magnífics companys de l'Emerson, el viola Lawrence Dutton i el violoncel·lista Paul Watkins, i un Kissin en estat de gràcia que sona amb claredat cristal·lina en Mozart. De fet, la transparència sonora, el joc rítmic i l'elegància del fraseig són virtuts compartides en un disc apassionant per la calidesa expressiva, la bellesa i l'ímpetu rítmic, amb detalls màgics en Fauré ("Adagio") i Dvořák *(Dumka)*. **Javier Pérez Senz**

TRANSPARÈNCIA SONORA, JOC RÍTMIC I ELEGÀNCIA DEL FRASEIG. APASSIONA PER LA CALIDESA EXPRESSIVA, LA BELLESA I L'ÍMPETU RÍTMIC.

"LA SEVA AUDICIÓ ENS PORTA A UN MATERIAL BELL I INTERPRETAT AMB MOLTA CURA"

LIED

CANÇONS BASQUES

Miren Urbieta-Vega i Rubén Fernández
Ametsetan. Cançons basques. Miren Urbieta-Vega, soprano; i Rubén Fernández Aguirre, piano. *Ibs Classical, 2018*

Titulat *Ametsetan* –que en basc significa "En somnis"–, la soprano de Donostia i el pianista de Barakaldo mostren el seu compromís amb la cultura basca fent un homenatge a alguns dels seus compositors del segle XX. Ens ofereixen obres que estan fora del repertori habitual i que potser pel fet d'estar escrites en basc no s'han difós prou. I com que ells coneixen perfectament la llengua, ens beneficiem d'un clar domini de la fonètica. El disc reuneix trenta peces, vint-i-quatre d'escrites en eusquera. I l'audició ens porta a un material bell i interpretat amb molta cura. Amb els *Set lieder* de Pablo Sorozábal –que parteixen de poemes de Heine–, passant per l'encant de les cançons d'Andrés Isasi –amb una intimista *Canto a la Virgen*– o el candor que desprenen les melodies de Guridi –excel·lent *Hala Baita*–, que foren els gèrmens de les *Diez melodías vascas*. El disc es complementa amb tres compositors actuals: Félix Lavilla –que fou professor del pianista Rubén Fernández–, Antón García Abril –amb un tríptic de tres poetes bascos– i Manuel García Morante –que dedica unes cançons a Félix Lavilla. Es tracta d'un disc valent, especial i necessari. I cal dir que si els intèrprets tenien "el somni" de donar a conèixer el seu repertori autòcton, ho han aconseguit amb uns grans resultats. La soprano Miren Urbieta-Vega té una veu amb cos, bell timbre i bona projecció, amb un fraseig cuidat i una expressivitat sempre present. Al seu costat el pianista ofereix una veritable lliçó de música de cambra, amb un diàleg sempre inspirat, dúctil i creatiu que fonamenta el gran resultat general. **Santi Riu**

LA MILLOR OPCIÓ PER DESCOBRIR UN REPERTORI COMPLETAMENT OBLIDAT EN VERSIONS REFERENCIALS.

PIANO

TRIBUT A ROSA GARCÍA ASCOT

Obra per a piano

Piano Tribute to Rosa García Ascot. Ignacio Clemente, piano. *Orpheus Classical, 2018*

El pianista canari Ignacio Clemente Estupiñán ha publicat el llibre *Rosa García Ascot i la Generació del 27,* fruit de la seva tesi sobre aquesta compositora de la qual sabem tan poca cosa. Ara presenta el CD que complementa aquest treball i que conté deu obres fins ara inèdites que ha descobert a l'arxiu que regenta, curiosament, la seva pròpia padrina.

Rosa García Ascot (1902-2002) fou una pianista i compositora que formà part activa del panorama musical espanyol del primer terç del segle XX i que va mantenir una estreta relació amb algunes figures destacades de la seva època. Estudià amb Pedrell, Granados i Nadia Boulanger, rebé els consells de Turina i es convertí en alumna de Manuel de Falla. La seva inclusió com l'única dona que va pertànyer a l'anomenat Grup dels Vuit li va suposar reconeixement, especialment abans de l'exili. Per tant, som davant d'una interessant aportació discogràfica que ens permetrà recuperar una part del patrimoni que representa la renovació musical a Espanya en la Generació del 27. El seu estil neoclassicista mostra, per un costat, la seva estima cap a l'escola clavecinista del segle XVIII, amb unes composicions imbuïdes de lirisme i allunyades de cap sentit virtuosístic i, per un altre, incorpora progressivament harmonies de tall impressionista. L'enregistrament inclou l'*Homenatge a Debussy,* la *Dansa ritual del foc* del seu estimat Falla i la *Sonata K. 213* d'Scarlatti, compositors que en certa manera marcaren el camí a Rosita –tal com l'anomenaven els seus amics.

La interpretació d'Ignacio Clemente està a l'alçada de la música, amb una articulació nítida, bellesa de so i expressivitat. **Santi Riu**

IDEAL PER CONÈIXER UNA COMPOSITORA DEL GRUP DELS VUIT EN MANS DE QUI MILLOR L'HA ESTUDIAT DE MANERA INTEGRAL.

"EL CEDÉ TÉ EL GRAN ATRACTIU DE PERMETRE GAUDIR D'UNA ALTRA CONCEPCIÓ DEL SIMFONISME SCHUBERTIÀ"

SIMFÒNICA

FRANZ SCHUBERT

Simfonies 1 & 6

B'rock Orchestra. *Dir.:* René Jacobs. *Pentatone, 2018*

Aquest cedé conté les *Simfonies núm. 1* i *6* de Franz Schubert i és la primera part d'un projecte d'enregistrament de la integral de les del compositor vienès a cura de la B'rock Orchestra; formació nascuda a Gant, encara jove en història i tanmateix molt valorada. I alhora es tracta del seu primer enregistrament al marge del repertori barroc; des del 2008 ha gravat cedés monogràfics dedicats a Händel –tres–, Petersen i Vivaldi; ara, per tant, per primera vegada s'endinsa en el repertori romàntic –insistim-hi– des de la parcel·la discogràfica, no la concertística. Aquesta és una dinàmica d'actuació dia rere dia més sovintejada: conjunts inicialment dedicats a la música preclàssica que amplien el seu interès cap a músiques més avançades, a les quals aporten una visió particular des del que podríem anomenar purisme propi, i en part, obligadament, del seu repertori original. Purisme que, entre altres components, té com un atot visible el recurs a instruments antics o, pel que fa a la corda, a l'ús de les de tripa en comptes de les metàl·liques. Aquesta nova visió es manifesta en unes interpretacions amb tempos més que vius amb una renúncia a l'ampul·losita i exacerbació sonora i en un refinament tímbric i cromàtic. Alhora, pel que fa a les obres proposades, podríem parlar d'un pont entre la influència mozartiana i la beethoveniana. O el que podria ser també acceptable, el pas que va de les beceroles en la composició simfònica a la seva plenitud; plenitud que completen les dues darreres *Simfonies* –la *Gran* i la *Inacabada.* Ens trobem en un moment de trànsit del Classicisme cap al Romanticisme. Observem que quan Schubert escriu la *Primera*, a Beethoven només li quedava per compondre la *Novena* i, obvi, ha incorporat l'*scherzo* en comptes del minuet al tercer moviment. En aquest aiguabarreig, en tot cas, la *Primera* és deutora de la influència mozartiana, i fins i tot haydniana, mentre que la *Tercera* remet al món beethovenià, aquest alhora en el seu simfonisme amb clars matisos romàntics. El cedé té el gran atractiu de permetre gaudir d'una altra concepció del simfonisme schubertià, un capítol que, ofegat entre la grandesa, originalitat i potència del seu opus liederístic, no ha estat prou valorat. Hom té l'oportunitat de penetrar en aquesta obra a través d'unes versions lluminoses, més aèries que pesants, transparents, gens ombrívoles gràcies a aquest producte discogràfic. **Jaume Comellas**

INTERESSANT PER A QUI VULGUI COMPROVAR COM UNA FORMACIÓ ESPECIALITZADA EN LA INTERPRETACIÓ AMB CRITERIS HISTÒRICS AFRONTA UN REPERTORI QUE NO LI ÉS PROPI.

"AQUEST GUST PER LA TONALITAT I LA CAPACITAT PER CREAR TEMES MUSICALS ONÍRICS S'ELEVEN ENCARA MÉS AMB LA SUGGERIDORA SONORITAT DEL SAXO A LES MANS DE MIQUEL BOFILL"

PIANO I SAXO

SAX & PIANO DREAMS

Miquel Bofill, Albert Guinovart
Obres d'Albert Guinovart. KNS, 2017

El saxofonista Miquel Bofill i el pianista Albert Guinovart tenen una vida artística amb molts paral·lelismes, un dels quals, a més de la professionalitat i el reconeixement unànime del seu talent, l'hem de cercar a la dècada dels anys vuitanta. Ambdós van tocar per primera ocasió junts a Rotterdam el 1986 i des d'aquell moment han compartit escenari en multitud d'ocasions. Entesa artística i amistat d'aquests dos professors de l'ESMUC que s'ha vist segellada en aquest enregistrament, efectuat a l'estudi del propi pianista el juliol del 2017. Els incondicionals de la música del polifacètic Guinovart trobaran en aquest disc una exemplificació del melodisme al qual sempre s'ha mantingut fidel el compositor català. Aquest gust per la tonalitat i la capacitat per crear temes musicals onírics s'eleven encara més amb la suggeridora sonoritat del saxo, que a les mans de Miquel Bofill expressa una màgia interpretativa encisadora. Els *Quatre preludis de llum*, peces breus però d'un alt poder descriptiu en què les llums de la matinada, el migdia, la tarda i el capvespre ofereixen un relat marcadament descriptiu, ens obren les portes a dues *Sonates per a saxo i piano* –escrites, respectivament, per a saxo alt i soprano– en què virtuosisme i passatges de profunda serenor es donen la mà amb una música que porta el segell inconfusible de Guinovart. Música d'un alt poder evocador en dues obres en què el lluïment interpretatiu d'ambdós artistes es manifesta en tota la seva plenitud. Dues *Sonates* d'una intensa musicalitat i que denoten un treball en la composició lloable per la precisió i el detallisme. Bofill està esplèndid en la *Händeliana,* i per sobre de tot en la fantasia sobre *Mar i cel,* en què els temes recurrents del cèlebre musical de Guinovart confegeixen una base per desplegar un virtuosisme exigent i retrobar-nos una vegada més amb unes melodies que, ineludiblement, ja formen part de la memòria col·lectiva dels amants dels musicals. **Lluís Trullén**

PER A QUI VULGUI RETROBAR-SE AMB EL LIRISME DE GUINOVART EN LA SONORITAT DEL SAXO DE BOFILL.

SIMFÒNICA

MANUEL BLANCAFORT (1897-1987)

Solenne Cantata Virgo Maria
Orfeó Català. Cor de Cambra del Palau de la Música Catalana. Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya.
Dir.: Antoni Ros Marbà.
Ficta, 2018

El segell Ficta va editar un dels enregistraments més importants en l'àmbit català del 2019: el fresc simfonicocoral *Solenne Cantata Virgo Maria. Sis estampes vocals,* acabat per Manuel Blancafort l'any 1963. Dividit en sis moviments a partir d'una selecció de la Bíblia feta i traduïda del llatí pel propi compositor, es tracta d'una gran cantata de reminiscències gregorianes i polifonia montserratina que juga amb molta llibertat harmònica (cromatisme, tonalitat ampliada, modalitat, dissonàncies) sota un vel predominantment afrancesat, també amarat de la tradició anglesa sacra d'Elgar, Vaughan Williams, Walton i Dyson.

Sota la direcció de Ros Marbà, l'OBC i dos dels principals cors catalans ofereixen aquesta primícia mundial en una recreació pulcra, cambrística, amb bona dicció i afinació. Suggereixen una impressió propícia a l'emotivitat continguda i la contemplació, amb una significativa riquesa de colors, en ocasions banyada per un caràcter anestesiant i calmós a la recerca d'una sensació d'immaterialitat. La percepció és la d'una composició orgànica, fluida, sensual, no gens pomposa, que cerca pocs moments climàtics i de grans masses sonores. Hi ajuda la captació de so excel·lent d'aquest directe del 7 de juliol de 2016. Per contra, l'edició del llibret peca de migradesa: un cartó en tres idiomes, sense currículums dels intèrprets ni els textos cantables. L'únic atractiu són les completes i ben elaborades notes de carpeta escrites per Mònica Pagès Santacana. Com ella afirma, aquesta cantata "*constitueix una de les obres simfonicocorals més rellevants del patrimoni musical de Catalunya*". **Albert Ferrer Flamarich**

IMPRESCINDIBLE PER CONÈIXER MILLOR EL PATRIMONI MUSICAL CATALÀ.

TROMPA

HORN DIMENSION

Paco Rodríguez, Daniel García & Friends

Obres de Piazzolla, Piqueras, Rodrigo, Morricone. *Paco Rodríguez, 2017*

"Horn dimension *ha nascut de la frescor, de les emocions primàries i de tants bons moments compartint bona música amb els meus amics*". El trompa Paco Rodríguez i el pianista Daniel García, acompanyats de nombrosos artistes i amics, han confegit aquest enregistrament eclèctic en què adaptacions de melodies de Piazzolla –com el celebradíssim *Libertango*–, versions jazzístiques de melodies de Morricone o temes inoblidables com *Bésame mucho* o *Black orpheus* s'emmarquen en una pintura multicolor que dona cabuda a diversitat d'estils i músiques. Rodríguez ha portat aquest treball per diversos escenaris del món. Des de Taiwan a Mèxic, de Nova York a Hong Kong i fent sempre valer la premissa de proposar un repertori que s'emmotlli a diversitat de gustos estètics. Hi trobem tant la música d'un marcat perfil romàntic com la que desborda colors i varietat de ritmes exemplificada amb *Huapango for friends*, obra enregistrada a Barcelona, en què dins d'una rica fusió sonora sobresurten elements musicals mexicans. Cal lloar compositors com Juan Carlos Lax o Ginés Martínez Vera, d'una llarga llista d'autors que han portat cèlebres melodies a textures musicals que van des del *latin jazz* (*Bésame mucho*) a l'ús modal harmònic amb reminiscències clàssiques i deixant una porta oberta al flamenc (*Rapsodia andaluza núm. 2* de Santiago Báez) o als ressons mediterranis que emanen de *Record d'un mestre* de Jan Fité Piguillem, un homenatge a mestres com Toldrà, Oltra o Serra. Enregistrament eclèctic, dona cabuda a la tendresa musical (*Íntimo*) o als ritmes més punyents en una fusió de jazz i flamenc palès en una obra com *La Tarara* de Juan Carlos Lax. La varietat atorga un aire fresc i ens apropa a diversitat d'emocions mentre gaudim escoltant-lo. **Lluís Trullén**

MELODIES INOBLIDABLES ARRANJADES SEGONS EL PUNT DE VISTA DE DIFERENTS COMPOSITORS.

"TRETZE TEMES QUE ENS PERMETEN DESCOBRIR LA FORTA PERSONALITAT I LA QUALITAT DE QUATRE MÚSICS"

JAZZ

UNDERPOOL 5

UNDP Collective

Gorka Benítez, saxo i veu; Roger Mas, piano; Martin Leiton, contrabaix; Ramon Prats, bateria. *Underpool, 2017*

A la seva sèrie Underpool, la discogràfica barcelonina homònima uneix algunes de les figures més destacades del jazz local amb l'objectiu d'enregistrar un disc. La cinquena entrega de la sèrie proposa un quartet amb músics de dues generacions que queda liderat, de manera natural, pel saxofonista Gorka Benítez. El resultat de la trobada són tretze temes estructuralment previsibles que ens permeten descobrir la forta personalitat i la qualitat de quatre músics que cal conèixer. Gorka Benítez esdevé el pol d'atracció inevitable del conjunt. El respecte que li professen els altres músics fa que la seva veu, quan sona, ho faci en primer pla. Una veu que en la seva funció de líder melòdic tendeix a expandir-se, però sempre evitant els excessos. Roger Mas juga amb habilitat la doble funció a què l'obliga el piano: acompanya oferint un terra sòlid i contramelodies i canta amb un fraseig afilat i tallant. Martin Leiton mostra el seu so de contrabaix potent i envoltant, rítmicament estable, amb gust per la ressonància i un sentit melòdic que emociona. I Ramon Prats és capaç d'extreure de la seva bateria un repertori inesgotable de timbres i colors, tot donant a l'instrument un sentit melòdic que no resta el seu paper de sosteniment rítmic. Dins d'unes estructures previsibles d'exposició, solo i recapitulació, aquestes quatre personalitats musicals flueixen i es relacionen de manera oberta a través d'una escolta atenta. Per sota d'unes melodies que resulten el més evident, trobem el més interessant en forma d'estructuració i subdivisió rítmica (*Para Juanma*). *Massaptri* dona més espai temporal perquè els elements es desenvolupin i genera un major interès en les relacions que els instrumentistes estableixen entre ells, especialment en els moments de trio. **Miquel Gené**

ESSENCIAL PER CONÈIXER QUATRE MÚSICS IMPRESCINDIBLES DE L'ESCENA LOCAL DEL JAZZ.

"EL DIRECTOR VENEÇOLÀ TÉ UN SENTIT ESPECIAL DEL RITME, FLEXIBLE I SUBTIL, AMB EL QUAL MANTÉ L'ENERGIA D'UNA PARTITURA DE SORPRENENT VARIETAT, FANTASIA I VITALITAT"

BALLET

EL TRENCANOUS

Txaikovski

Los Angeles Philharmonic Orchestra. *Dir.:* Gustavo Dudamel.
2 CD. Deutsche Grammophon, 2018

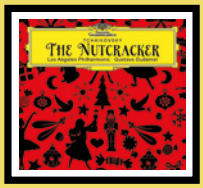

Gustavo Dudamel amplia la discografia d'*El trencanous* amb una lectura del famós ballet de Txaikovski de brillant factura orquestral i vigorós pols narratiu, amb una resposta de l'Orquestra Filharmònica de Los Angeles espectacular. El director veneçolà té un sentit especial del ritme, flexible i subtil, amb el qual manté l'energia d'una partitura de sorprenent varietat, fantasia i vitalitat: música de ballet, certament, escrita amb inspiració i absoluta eficàcia per un compositor que va renovar la tradició romàntica dels grans ballets amb una ciència i una fantasia orquestral enlluernadora. Des de l'encisadora obertura, Dudamel crea l'atmosfera màgica d'un ballet que respira devoció pel món infantil i el Nadal, pels jocs, la imaginació i les aventures, que prenen vida poètica en el conte d'E. T. A. Hoffmann *El trencanous i el rei dels ratolins,* adaptat per Alexandre Dumas i que van utilitzar l'escriptor Ivan Vsevolozhky i el coreògraf Marius Petipa en aquest genial ballet estrenat el 1892 al Teatre Mariïnski de Sant Petersburg. Davant les versions més fidels a la tradició russa –amb els enregistraments de les companyies del Mariïnski i el Bolxoi de Moscou al capdavant–, Dudamel juga les bases del refinament a l'hora de subratllar amb una transparència increïble els detalls d'una orquestració portentosa que la Filharmònica de Los Angeles serveix amb qualitat, precisió i virtuosisme. Un Txaikovski amb caràcter, súmmament contrastat, encisador en les grans escenes de Clara amb el trencanous i el príncep i les conegudes peces del "Divertimento" que culmina amb l'apoteòsic "Vals de les flors". Destaca la qualitat tècnica de l'enregistrament –un nou exemple de l'eficàcia de l'equip d'enginyers de Deutsche Grammophon, liderat per Jesse Lewis i Sergey Partenov–, en una gravació en directe al sumptuós Walt Disney Concert Hall el desembre del 2013 i editat amb un retard sorprenent. Dudamel recrea el famós ballet amb vigor, força i brillantor en un enregistrament que és un espectacle sonor per als amants de l'alta fidelitat. **Javier Pérez Senz**

UN ESPECTACLE SONOR PER ALS AMANTS DE L'ALTA FIDELITAT.

ÒPERA I LIED

LISE DAVIDSEN

Philharmonia Orchestra

Dir.: Esa-Pekka Salonen. Obres d'Strauss i Wagner. *Decca, 2019*

La veu, la tècnica i l'aplom de la jove soprano noruega Lise Davidsen són impressionants. Fa dos anys va enlluernar als escenaris catalans amb un doble debut –a la temporada de l'OBC i a la Schubertíada de Vilabertran– i una veu poderosa, de tints foscos, homogènia i extensa, al servei d'una sensibilitat lírica i una intensitat dramàtica ideals per a Richard Wagner i Richard Strauss, que comparteixen protagonisme en el seu debut discogràfic amb el segell Decca.

El programa, sota la direcció precisa i més aviat asèptica d'Esa-Pekka Salonen al capdavant de la sempre notable Philharmonia Orchestra, reuneix dues àries d'Elisabeth (*Tannhäuser*) i una generosa ració straussiana que inclou el sensacional "Es gibt ein Reich" d'*Ariadne auf Naxos*, els *Quatre últims lieders (Vier Lieder), op. 27, Wiegenlied, op. 41, núm. 1* i *Malven TrV297*, orquestrat per Wolfgang Rhim.

És un disc notable, però curiosament els enginyers de so no s'hi han cobert de glòria i és una llàstima, perquè certes dureses en l'emissió semblen fruit d'un balanç tècnic mal equilibrat. Malgrat les objeccions, l'escena d'*Ariadne* i els *Quatre últims lieder* mostren amb escreix l'espectacular arc dinàmic i la intensitat dramàtica de Davidsen, que recorda en molts aspectes una intèrpret tan llegendària com la seva compatriota Kirsten Flagstad. **Javier Pérez Senz**

L'ESCENA D'*ARIADNE* I *ELS QUATRE ÚLTIMS LIEDER* MOSTREN L'ESPECTACULAR ARC DINÀMIC I LA INTENSITAT DRAMÀTICA DE DAVIDSEN.

ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA I NACIONAL DE CATALUNYA_MÚSICA DE CAMBRA_BANDA MUNICIPAL DE BARCELONA_MUSEU DE LA MÚSICA DE BARCELONA_ MÚSICA ANTIGA_SIT BACK_AMPLIFICATS_ORQUESTRES INTERNACIONALS_SERVEI EDUCATIU_JAZZ SESSIONS_ SAMPLER SÈRIES_ESCENES_APROPA CULTURA
L'Auditori
Altaveu de la modernitat musical
L'AUDITORI
auditori.cat
L'Auditori és un consorci de
Ajuntament de Barcelona
Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Imatges Temporada 2019_2020 © Botànica del so Perejaume

LLIBRE

LA GRAN MÚSICA ALEMANA

De Bach a Beethoven
Autor: Wilhelm Dilthey. 158 pàgines.
Fórcola, 2018

Un filòsof escrivint sobre música és motiu de sorpresa tant pel llenguatge emprat com pel tipus de tractament de les obres. El cas de Wilhelm Dilthey no n'és una excepció. Malgrat la seva formació i un inequívoc interès musical, el breu volum que compila i ordena anotacions esparses amb el títol de *La gran música alemanya* –recorda Blas Matamoro, en un pròleg inspirat–, dista molt de ser un tractat d'aproximació sistemàtica o amb el rigor musicològic que avui dia molts lectors exigirien. La seva mirada és la d'un pensador de fi de segle desencantat a parts iguals pel positivisme i per un irracionalisme cada vegada més en voga, com a continuació de la ressaca antiil·lustrada dels abundants romanticismes al llarg del segle XIX. Aquest autor que inspirarà el corrent fenomenològic i en última instància també l'existencialisme de Martin Heidegger es dirigeix a la música alemanya tractant de resseguir i identificar en els seus principals compositors (òbviament no són tots ells alemanys, si de cas de tradició germànica: Schütz, Bach, Händel, Haydn, Mozart i Beethoven) una espiritualitat comuna, que es desplega d'acord amb les variacions epocals, el caràcter i la genialitat dels il·lustres implicats. L'empremta del luteranisme és remarcada al capítol dedicat a Bach amb afirmacions tan imponents com la que assenyala la "*lluita en l'interior de l'ànima personal*", "*sense comparació en cap altra manifestació artística*". Evidentment, el to canvia en altres seccions, més lleuger però no menys profund, per exemple en aquella que es centra en Mozart, tot incidint en el seu sentit teatral. L'apartat dedicat a la *Novena Simfonia* de Beethoven és ric en afirmacions de calat transcendent. Resumeix i culmina la tesi que articula el recull de fragments de Dilthey: "*només la música alemanya va poder obrir pas a una obra com aquella, que és la deriva d'una gran ànima en lluita amb la vida*". **Jacobo Zabalo**

UNA COSMOVISIÓ QUE ENTÉN AMB UNA SERIOSITAT ENCOMIABLE L'ACTE DE CREACIÓ ARTÍSTICA.

"LA VEHEMÈNCIA DE GOULD RESPECTE DE LA IMPORTÀNCIA DE L'ART ES MANIFESTA EN CONTRA DELS CLIXÉS ACUMULATS GENERACIÓ RERE GENERACIÓ, A PROPÒSIT DE LES OBRES MÉS CONEGUDES DEL REPERTORI"

LLIBRE

GLENN GOULD

La imaginación al piano
Autor: Carmelo di Gennaro. 176 pàgines.
Fórcola, 2018

La figura de Glenn Gould segueix meravellant per la confluència de virtuosisme, extravagància i clarividència, que se sol resumir amb el sempre romàntic epítet de "geni". Un terme que sembla redundant en tants casos i buit de contingut en d'altres. L'obra de Carmelo di Gennaro s'obstina feliçment a mostrar amb profusió documental les raons –les idees estètiques– que van portar el pianista canadenc a abordar les partitures d'una manera tan idiosincràtica, posant l'èmfasi en la multiplicitat de veus i en el desentranyament de les relacions internes de la partitura, que es donen de forma gairebé imperceptible. El primer capítol, "Glenn Gould, l'intel·lectual", ofereix al lector una sèrie de noms que estarien darrere de la seva particular concepció de la música, notablement el pensament de Theodor W. Adorno. La vehemència de Gould respecte de la importància de l'art es manifesta –com aquell– en contra dels clixés acumulats generació rere generació, a propòsit de les obres més conegudes del repertori, i que es dispensen com a pautes de comprensió en el marc d'una societat de l'espectacle, tot trobant entreteniment, solaç o consol cosmètic en el fet musical. Ben al contrari, el compromís de Gould amb l'aprehensió de la música és d'una radicalitat poc usual: "*la valoració d'una obra d'art prenent com a base la informació de què es disposa constitueix el més aberrant de tots els mètodes de judici estètic*". L'"antihistoricisme" que Di Gennaro fa palès, a la llum d'aquella sentència, conviu amb la seva peculiar aposta per una interpretació que manqués d'intèrpret, és a dir que fos enterament mental, cosa que ja ha destacat el seu amic Bruno Monsaingeon en diverses ocasions. Carmelo Di Gennaro no es recrea tant en aspectes de l'extravagant biografia de Gould, i sí, molt més, en canvi, en l'observació dels criteris interpretatius per ell mateix explicitats, en paral·lel a l'anàlisi dels resultats artístics de què encara avui podem gaudir intensament. Pensem tant en els registres discogràfics, alguns d'arxiconeguts, com en les seves intervencions televisives. No deixa de sorprendre que el títol es refereixi precisament a una facultat, la imaginació, que l'esperit romàntic –tan aliè a Gould, com qualsevol corrent, d'altra banda– va enaltir. També per tractar de descobrir l'altre sentit de la imaginació, relacionada amb un tipus d'intel·ligència oberta a diferents formes de fer, val la pena tornar a aquest cas límit de "geni". **Jacobo Zabalo**

FONAMENTAL PER ALS AMANTS DE GLENN GOULD. PERMET APROFUNDIR EN ELS SEUS CRITERIS INTERPRETATIUS I, AIXÍ, ALLUNYAR-SE DE LA VISIÓ MÍTICA DE L'ARTISTA.

MÚSICA ENCREUADA

Horitzontals

1. Ciutat natal del compositor Joaquín Turina. *El Danubi blau* ho és, i *Sang vienesa* també, però els hem escuats. | **2.** Cent cinc romans. Un clàssic modern que s'esmuny avall pel 10 vertical. | **3.** Autor de més de cent *Simfonies*. A la tarda, a la plaça, cal ballar la sardana catalana. Serguei Rakhmàninov. | **4.** Pont de violí cap amunt. Mi major. Antoni Baptista Pujol. Quatre romans brindant. | **5.** Òpera de Berlioz (dues paraules seguides que baixen per l'11 vertical). | **6.** En *Sergio y...* ella van cantar *Tú volverás* a Eurovisión l'any 1975. Lecuona o Locatelli. | **7.** Romberg o Ruera. Luis Víctor Salmerón. Acaba consonànticament. Talla gran, com la de 40 romans. | **8.** Do antic del revés. La major. Al gran pianista milanès, Maurizio, li hem duplicat la "i" central del cognom i l'hem fet baixar per l'11 vertical. | **9.** Compositor dels bitllets de 100 pessetes nascut a Cadis. Mi major. Directors que sobren quan n'hi ha dos. | **10.** Forçarà la veu per fer-la sentir als que estan lluny. Segur que no és d'oliva, però els trombonistes en posen a les vares. | **11.** Aguanta la partitura. La major.

Verticals

1. Compositor vienès, autor de centenars de *lieder*. Carlo Falzioni. | **2.** Adam i ella. Edmund Sacher. Fura desordenada. | **3.** Vivaldi o Verdi. Musical de Barbara Streisand de l'any 1983.Ària en anglès. | **4.** Principi indeterminat, indòmit o independent. Compositor i capellà venecià. | **5.** Balenes completament desordenades. 440 Hz (plural). | **6.** El centre d'un lloc. Bona, sense el zero. No és pas el tot, només un tros. | **7.** Ciutat mexicana, "perla del Pacífic", que apareix al títol de cançons d'artistes tan diversos com Elvis Presley, Carlos Santana, Bob Dylan, Tito Puente o Phil Collins. Inicials d'Antonio Orozco. | **8.** A un to de Si. A la cobla, s'asseu al costat de la tenora. Cinquanta romans. | **9.** Víctor Atienza. Veu castellana. Cinquanta romans més. La timbala vista des de l'orgue. | **10.** Clàssic sense el clor. Al públic no li ha agradat la interpretació i fa això. | **11.** Cinquanta romans més. La consonant més vibrant. (Ve del 5 horitzontal).

Núm. 372

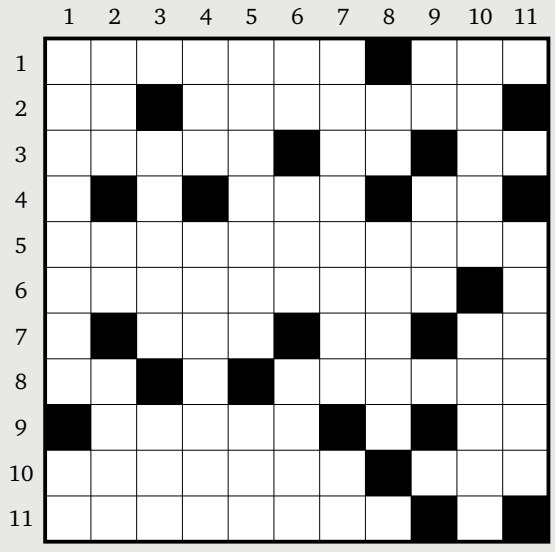

Solucions Núm. 371

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	M	U	S	I	C	A	L	■	S	O	L
2	O	■	E	T	■	C	■	U	T	R	I
3	Z	A	M	A	C	O	I	S	■	A	R
4	A	F	I	N	A	R	■	A	I	D	A
5	R	I	T	A	R	D	A	N	D	O	■
6	T	N	O	■	G	A	I	T	E	R	A
7	■	A	■	C	O	R	S	■	A	■	C
8	A	D	A	L	L	I	R	G	■	D	O
9	R	A	T	A	■	A	O	■	C	O	R
10	P	■	M	U	T	■	E	L	B	O	D
11	A	F	■	S	E	T	S	I	N	O	I

per Eduard V. Patsi

PAU CASALS al Vendrell

40è Festival Internacional de música Pau Casals

Del 10 al 22 de juliol

Divendres 10 de juliol a la Plaça Nova
Celebració del centenari de l'Orquestra Pau Casals
Orquestra Simfònica Camera Musicae
Jordi Mora, director.

Dissabte 11 de juliol a les 20:30h
Concert inaugural
La majestuositat del violoncel
Daniel Muller-Schott, violoncel.
Anika Treutler, piano.

Dilluns 13 de juliol a les 21:00h
a l'església parroquial del Vendrell
Tribut al pare de Pau Casals
Ensemble O Vos Omnes
Xavier Pastrana, director.

Dimarts 14 de juliol a les 22:00h
a la Plaça del Tívoli
Pau Casals i Beethoven en imatges

Dimecres 15 de juliol a les 20:30h
Recordant els vespres musicals a la Vil·la Casals
Quatuor Hanson
Louis Lortie, piano.
Erika Baikoff, soprano.

Dijous 16 de juliol a les 21:00h
a l'església parroquial del Vendrell
Bach i els seus predecessors
Bernard Foccroulle, orgue.

Divendres 17 de juliol a les 20:30h
Una orquestra per Casals
Orquestra Festival Pau Casals
Louis Lortie, piano.
Paul Meyer, clarinet.

Dissabte 18 de juliol a les 20:30h
Recordant els vespres musicals a la Vil·la Casals II
Quartet Casals
Alexander Melnikov, piano.

Dilluns 20 de juliol a les 22:00h
a la Plaça del Tívoli
Pau Casals i Beethoven en imatges II

Dimecres 22 de juliol a les 20:30h
La màgica trobada d'un trio
Pablo Ferrández, violoncel.
Esther Yoo, violí.
Gabriele Carcano, piano.

Organitzadors: Ajuntament del Vendrell · Auditori Pau Casals El Vendrell (Sant Salvador) Tel 977683468 · Fundació Pau Casals · Amics de l'Orgue · El Vendrell Capital de la Cultura Catalana 2020

Amb el suport de: Generalitat de Catalunya Institut Català de les Empreses Culturals · Diputació Tarragona · Consell Comarcal Baix Penedès

Amb la col·laboració de: Obra Social "la Caixa" · Saint-Gobain · Fundació Privada Mútua Catalana · Aigües del Vendrell · Optimus Ferreteria Jaume · gmAuditors 1966 - 2016

Mitjans de comunicació: 33 Catalunya Música · tv V · r V · Onda Cero · Jane Ventura · Pau Casals Associació musical · Penedès

Disseny: JOAN MARC FERRET

FONS MUSICALS DE CATALUNYA (18)

EL FONS DE PARTITURES DE L'ORFEÓ CATALÀ CONSERVAT AL CEDOC

Text **Marta Grassot** · Fotografies **CEDOC**

L'origen de l'arxiu de partitures de l'Orfeó Català constitueix un dels arxius musicals més antics que s'ha creat com a fruit de l'activitat d'una associació. El fons conté un gruix considerable de partitures de diferents èpoques, des del 1891 fins als anys vuitanta del segle passat, tot i que l'altra part de l'arxiu, de gestió més recent, es manté viu com a fruit de l'activitat de l'Orfeó.

Aquest és un arxiu que es constitueix ja l'any 1891 amb una sistematització molt clara pel que fa a l'ordenació. El principal artífex de la catalogació va ser Francesc Pujol, arxiver i bibliotecari de l'Orfeó que va establir la seva pròpia metodologia per ordenar un arxiu tan extens. Actualment encara es conserva el llibre on Francesc Pujol anava anotant de manera alfabètica totes les entrades de partitures a l'arxiu, i on també n'anotava el registre, que consistia en una lletra i un número.

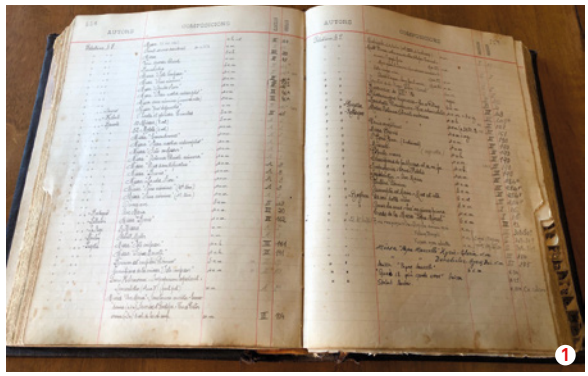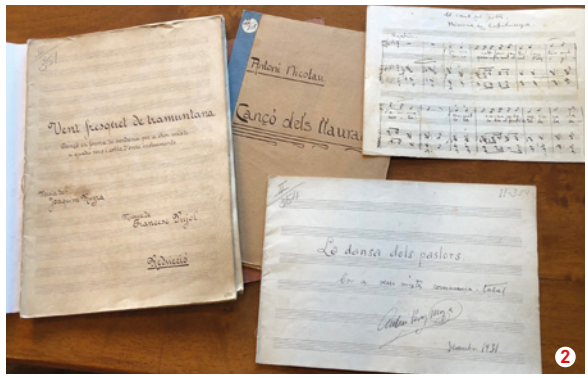

❶ Primer inventari del fons d'arxiu realitzat per Francesc Pujol.
❷ Algunes partitures del fons que aquest 2020 s'està digitalitzant. El fons arribarà a tenir unes 3.500 partitures.

Durant molts anys es va continuar conservant aquesta antiga numeració i s'ha continuat consultant aquell primer inventari per a la recerca de partitures dins el fons, però gràcies als alumnes en pràctiques procedents del grau de Musicologia, s'han catalogat 3.000 partitures amb una nova numeració adequada a la nova ordenació reglamentada pel CEDOC i seguida per la resta de fons documentals, però sense perdre la numeració antiga. A més, durant aquests darrers anys, les partitures que encara es conservaven en antigues carpetes, s'han col·locat dins noves camises i capses de preservació.

Actualment hi ha accessibles en línia 2.500 registres, amb un total de 121 unitats d'instal·lació (capses d'arxiu); resta pendent de catalogar una part del fons, especialment partitures orquestrals.

Es calcula, doncs, que el fons pot arribar a tenir unes 3.500 partitures. Aquest 2020 s'està digitalitzant aquest fons, que quedarà accessible a través de les nostres col·leccions digitals.

Les partitures que formen part del fons ens expliquen l'evolució del repertori de l'Orfeó al llarg de les seves primeres dècades, amb partitures manuscrites, ja fossin còpies o bé originals, i també música impresa; entre el repertori coral destaca, a més de la part vocal, tota una part d'arxiu classificada antigament amb la lletra O, que constituïa la part orquestral de totes aquelles obres on feina falta, com oratoris, passions o cantates.

Entre el repertori coral descobrim algunes singularitats; per exemple, hi veiem originals de compositors com ara Enric Morera, Lluís Millet o Francesc Pujol, o també les obres que es van presentar en concursos musicals, com la Festa de la Música Catalana o els Premis Eusebi Patxot, les quals van quedar guardades dins el propi arxiu. També s'han de destacar les partitures originals que s'utilitzaren per a grans esdeveniments i estrenes: l'estrena estatal de la *Missa en Si menor* de Bach o les particel·les de la *Novena Simfonia* de Beethoven quan es va interpretar per primera vegada a Barcelona al Gran Teatre del Liceu el 1900, així com també altres estrenes més properes en el temps, com és el cas de la partitura de l'estrena del *Cant espiritual* de Xavier Montsalvatge, amb anotacions que documenten com es va interpretar l'obra en aquell moment.

Entre els autors més representats en tot el repertori trobem els autors catalans Amadeu Vives, Enric Morera, Lluís Millet i Pagès, Francesc Pujol, Anselm Clavé, Antoni Pérez Moya, Josep Maria Comella, Antoni Nicolau, incloent-hi també obra de compositors catalans del Renaixement, com Joan Brudieu o Mateu Fletxa. En paral·lel, tampoc no hi falta el repertori internacional, amb Grieg, Mendelssohn, Strauss, Schutz, Bach, Mozart, Orlando di Lassus, Luca Marenzio, Clément Janequin, Tomás Luis de Victoria, Palestrina, Schumann, César Frank, Joseph Canteloube o Kurt Schindler, i un llarg etcètera.

Hem de dir també que la preservació d'un fons d'aquesta tipologia, i l'estudi corresponent, ens pot aportar una important informació sobre les tendències musicals d'un moment determinat, i com amb el temps va anar evolucionant el repertori i les seves diferents versions. Així mateix, el tractament i la digitalització permet la recuperació de moltes obres que amb els anys s'han deixat d'interpretar, la qual cosa hi facilita l'accés i una nova visibilitat.

A partir del juliol del 2020 esperem posar en línia la digitalització d'una part important del fons.

Text *Aurèlia Pessarrodona*

JULIA GETINO

LOS COMPOSITORES ENTRAN EN EL AULA

Estudio de la intervención del compositor en el proceso de creación musical en la etapa de primaria.

Dir. Assumpta Valls, Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de l'Educació, Departament de Didàctica de l'Expressió Musical, Plàstica i Corporal, 2018.

L'Auditori

Aquesta tesi analitza el projecte "Els compositors entren a l'aula", que l'any 2018 va aconseguir que 1.700 alumnes de primària coneguessin el procés de creació d'una peça musical acompanyats d'un compositor reconegut.

La música contemporània ha tingut habitualment un paper molt escàs en l'educació primària. Aquesta tesi investiga precisament com els compositors actuals poden ajudar, a l'aula, en el procés de creació i d'aprenentatge musical dels alumnes de primària.

La tesi s'inclou en el projecte "Els compositors entren a l'aula", coordinat per l'Institut de Ciències de l'Educació de la UAB junt amb L'Auditori, consistent en el fet que compositors de renom, presents a l'aula, ajuden alumnes de primària a compondre una peça que ells mateixos hauran d'interpretar en un concert final.

Després d'uns anys d'experiència intensa, calia fer-ne una valoració general, des d'una perspectiva científica i rigorosa. I la tesi de Getino avalua aquest projecte partint de l'anàlisi de cinc casos concrets de mestres amb experiència en música contemporània i creació. Els resultats finals demostren que la col·laboració entre compositor i alumnes és especialment positiva, fet que anima a continuar en aquesta línia en projectes posteriors.

BÀRBARA DURAN BORDOY

EL CANT DE SALERS I QUINTOS A LA MALLORCA CONTEMPORÀNIA

Anàlisi de l'evolució històrica i paper social d'aquest fenomen.

Dir. Isabel Ferrer Senabre, Universitat Autònoma de Barcelona, Departament d'Art i de Musicologia, 2018.

Aquesta tesi doctoral estudia les cançons de Sales del Llevant mallorquí, una música cantada el matí de Pasqua, o el dilluns següent, per recaptar panades i ous per celebrar després un àpat col·lectiu i un ball. L'autora analitza el fenomen a fons, des de l'evolució històrica i el paper social de la interpretació contemporània, tot vinculant-ho amb altres fenòmens similars, tant de les Illes com del Principat (cançons de panades, deixem lo dol, cançons de quintos, caramelles, etc.).

NEKANE GARCÍA AMEZAGA

PENSAMIENTO Y OBRA MUSICAL DE T. W. ADORNO A LA LUZ DE SU TEORÍA CRÍTICA

Una visió global del pensament d'Adorno.

Dir. Magda Polo i José A. Zamora, Universitat de Barcelona, Facultat de Geografia i Història, Departament d'Història de l'Art, 2019

Malgrat que el pensament musical d'Adorno ha estat objecte d'estudis recents, la tesi de Nekane García n'aporta una visió àmplia i innovadora prenent com a punt de partida la teoria social i la dialèctica negativa d'Adorno, punts cabdals del seu pensament. Així, doncs, aquesta tesi, organitzada a partir de cinc capítols o "mònades musicals", busca apartar-se de plantejaments purament musicològics per aportar una visió global del pensament general d'Adorno.

ARMAND PUIG ~ *TEÒLEG, ESCRIPTOR I RECTOR DE L'ATENEU UNIVERSITARI SANT PACIÀ*

"LA MÚSICA RESTAURA L'ÀNIMA"

Des que era petit, la bellesa de la música l'acompanya i ja no podria viure sense. La considera imprescindible per guarir l'ànima, per donar-li repòs i recuperar la pau.

TEXT *Sílvia Díez* • **FOTOGRAFIA** *A. U. Sant Pacià*

Tenia set anys quan va començar a estudiar música a la Selva del Camp –el seu poble– i després va continuar immergit en la música mentre era al Seminari de Tarragona. *"Ens feien cantar a veus i arribàvem a ser més de cinquanta persones en un cor. Aquesta és una gran forma d'educar la sensibilitat. Allà vaig aprendre a tocar el piano i la flauta travessera, però la direcció musical és allò que m'omple més. Fa quaranta anys que dirigeixo el* Misteri de la Selva *(misteriselva.cat), una obra del segle XIV cantada* a cappella. *En aquests anys he investigat quina ha de ser la interpretació d'aquesta obra a partir d'un diàleg intens amb els cantaires, que m'han anat explicant com la sentien"*, diu Armand Puig, doctor en ciències bíbliques, prevere de l'arxidiòcesi de Tarragona, rector de l'Ateneu Universitari Sant Pacià i escriptor.

SÍLVIA DÍEZ: **¿No podria viure sense música?**
ARMAND PUIG: Ni jo ni la persona més desentonada del món! Fins i tot la persona més desentonada percep que la música construeix un món en el qual un queda captivat. La bellesa, sigui arquitectònica, pictòrica o paisatgística, sempre ens copsa, però la de la música a més ens atrapa i envaeix. Josep Pons em deia: *"Wagner és molt perillós! És tan fascinant que et configura. Et fa anar per on vol fins que et trobes amb el bé i el mal i l'amor i l'odi barrejats dins teu"*. Amb els ritmes de *Scheherazade* no pots parar de moure't, i Haydn et porta a la calma absoluta. Quan una persona està neguitosa, li recomano escoltar música barroca, li baixarà el neguit automàticament.

SD: **¿La música guareix l'ànima?**
AP: La música restaura l'ànima, la cura i li dona repòs. Una de les coses més transformadores és l'experiència de la bellesa, i a la música aquesta bellesa s'arriba a convertir en l'avantsala de la benaurança eterna. Això ho experimenten aquells qui creuen, però he vist també com ho sentien tots els cantaires del Cor Madrigal, per exemple. Se sentien plens. Al segle XIV, el rei Joan I tenia una capella sempre ben nodrida de música: patia de melangia i la música l'ajudava a combatre-la, i de fet la pagava molt bé! La música és molt necessària, sobretot actualment en el qual les persones pateixen fortes tensions per diversos motius.

SD: **Quins compositors prefereix?**
AP: Em sento còmode amb música de gèneres molt diferents. Hi ha fragments de la música d'en Benet Casablancas tan bonics com ho és la música de Josquin Des Prés, i no tenen res a veure l'un amb l'altre. De totes maneres, Bach és el meu preferit, Bach és energia. Quan escolto Bach em sento transportat a una esfera plena de llum i en el meu cas aquesta llum té un nom concret: Déu. Però hi ha molta gent que quan senten Bach entren també en aquesta experiència de la llum i de l'organització perfecta. La *Passió segons sant Joan* té una estructura piramidal sublim. Bach és harmonia i és també sorpresa, perquè, com passa en tots els grans compositors, no pots endevinar cap on anirà. En general em resulten molt interessants els compositors situats entre el segle XV i el segle XVI, com per exemple Johannes Ockeghem; són compositors que pertanyen al moment en el qual s'acaba l'edat mitjana i s'inicia el Renaixement i músiques que contenen la tensió cultural d'aquell moment històric, en què es vivia un canvi de paradigma.

SD: **Allà on no arriben les paraules, arriba la música.**
AP: La música fa que entris en un altre món, un món amb una textura especial, amb un temps i unes sensacions que provenen d'algun lloc o espai, i aquesta capacitat d'endinsar-nos en aquest món tan diferent on et porta la música per a mi és la prova que som éssers espirituals. Totes les religions tenen música, perquè la música és un mitjà per connectar amb el nostre interior i alhora amb la divinitat. Els monjos de Cluny, el monestir benedictí per excel·lència, practicaven la lloança perenne *(laus perennis)*. Com que eren més de mil, es dividien i feien torns per cantar tothora cant gregorià, salms, el que fos. I això és el cel a la terra, perquè el cel és música. Quan un està escoltant una peça com per exemple *La flauta màgica,* tots els sentits més bàsics de la persona queden com anul·lats: la música t'eleva per damunt de les teves necessitats bàsiques. Per tant, hi ha un element de transcendència en la música que és clarísssim i va lligat a l'espiritualitat. La música et descentra del teu jo i l'experiència religiosa és molt semblant. Aquesta connexió entre religió i música, jo l'he experimentada moltíssimes vegades.

SD: **¿Cal cuidar l'educació musical?**
AP: Tot allò que es faci a favor de l'educació musical és bo per a l'infant i per a la humanitat sencera. El que jo vaig viure de petit no té preu. Jo no vinc d'una família de músics. I ara a la Selva del Camp tinc una escola de música amb 300 alumnes gràcies al fet que el *Misteri de la Selva* ha estimulat l'aprenentatge de la música, una eina formativa importantíssima, una eina que construeix la persona. Sense música un viu replegat sobre si mateix, mentre que la música t'obre horitzons i és un respir per a la persona. La música pot posar remei a moltes esquerdes que patim al llarg de la vida en aquest món on hi ha dolor i angoixa, i no podem receptar només ansiolítics per afrontar-los. Durant molts segles hi ha hagut instruments que han guarit les persones i la música n'ha estat un.

Cat Música
Emociona't
amb Catalunya Música
#Apassionadament Clàssics

Palau *de la* Música Catalana —*Palau 100*

Nova temporada 2020-2021

Ja disponible a
www.palaumusica.cat/palau100

DILLUNS, 19.10.20 – 20 h
Simfònica de Göteborg, Mørk & Rouvali
—Sibelius, Dvořák i Stravinsky

DIJOUS, 26.11.20 – 20 h
Filharmònica de Sant Petersburg & Temirkànov
—*Romeu i Julieta* de Prokófiev

DIJOUS, 10.12.20 – 20 h
Musica Aeterna & Currentzis
—La *Patètica* de Txaikovski

DILLUNS, 25.01.21 – 20 h
Filharmònica de Dresden & Leonskaja
—*Vida d'heroi* d'Strauss

DIJOUS, 04.02.21 – 20 h
Balthasar Neumann Chor & Orchester
—*Un rèquiem alemany* de Brahms

DIMARTS, 16.02.21 – 20 h
Filharmònica de Munic & Hannigan
—La *Quarta* de Mahler

DIJOUS, 04.03.21 – 20 h
Simfònica de la WDR de Colònia & Zukermann
—*Don Quixote* d'Strauss

DISSABTE, 10.04.21 – 20 h
Simfònica de Sevilla
—Sibelius i Saariaho

DILLUNS, 12.04.21 – 20 h
Mahler Chamber Orchestra & Gatti
—Integral de Simfonies de Schumann (I)

DILLUNS, 19.04.21 – 20 h
Les Siècles & Roth
—Ravel i Saint-Saëns

DIUMENGE, 02.05.21 – 20 h
Filharmònica de Berlín & Petrenko
—Mozart i Txaikovski

DIMARTS, 11.05.21 – 20 h
Filharmònica de Hong Kong & Buniatishvili
—La *Leningrad* de Xostakóvitx

A més, a *Palau 100+*

DILLUNS, 09.11.20 – 20 h
Giuliano Carmignola
—*Les quatre estacions* de Vivaldi

DIMECRES, 25.11.20 – 20 h
Simfònica del Liceu & Pons
—Wagner, Strauss i Ligeti

DIMARTS, 13.04.21 – 20 h
Mahler Chamber Orchestra & Gatti
—Integral de Simfonies de Schumann (II)

DIMARTS, 04.05.21 – 20 h
La Capella Reial de Catalunya & Savall
—*La Creació* de Haydn

DIUMENGE, 06.06.21 – 17.30 h
OBC & Ros Marbà
—*El giravolt de maig* de Toldrà

Abonaments de Palau 100 a partir de 257 euros.
Descompte especial d'abonament del 50% per a menors de 35 anys a Taquilles del Palau.
Abonaments i entrades ja a la venda a www.palaumusica.cat/palau100

taquilles@palaumusica.cat | abonaments@palaumusica.cat | 93 295 72 07

Amb la col·laboració de:

Ajuntament de Barcelona Institut de Cultura

Generalitat de Catalunya Departament de Cultura

Gobierno de España · Ministerio de Educación, Cultura y Deporte · inaem